

**SLUŽBENI VJESNIK
POREČKE I PULSKE BISKUPIJE**

Godište LXVI. 2015. broj 1.

**Izdaje:
Biskupski ordinarijat u Poreču
Dobrilina 3, 52440 POREČ**

**Uredio:
Sergije Jelenić,
*kancelar***

**tel.: +385 (052) 432 064
faks: +385 (052) 451 785
e-mail: Biskupija@ppb.hr
kancelar@ppb.hr**

ISSN 1331 – 761X

KAZALO

USKRSNA ČESTITKA	3
I. SVETA STOLICA	
Poruka Svetoga oca u povodu 23. Svjetskog dana bolesnika	7
Poruka Svetog oca Franje za Korizmu 2015.	8
Poruka pape Franje za 49. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije	10
Poruka Svetog oca Franje za 30. Svjetski dan mladih 2015.	12
Papa Franjo najavio Svetu godinu, jubilej milosrđa	15
II. HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA	
Poruka za 20. Dan života.....	21
XVII. Redovito zajedničko godišnje zasjedanje HBK i BK BIH	22
Hoditi zajedno	23
Franjevac kapucin Ivica Petanjak imenovan krčkim biskupom.....	24
III. POREČKA I PULSKA BISKUPIJA	
Odluka o činima izvanrednog upravljanja za javne pravne osobe koje su podložne dijecezanskom biskupu	27
Razrješenja i imenovanja	29
Novi vicepostulator kauze bl. Miroslava Bulešića	29
Poruka za Dan života.....	29
Svjetski dan molitve, razmišljanja i djelovanja protiv trgovine ljudima.....	30
Dan posvećenog života.....	30
23. Svjetski dan bolesnika	31
Papina poruka za Korizmu 2015.	31
Nacionalni susret redovnica, redovnika i Bogu posvećenih laika u Mariji Bistrici.....	31
Za rekolekciju	32
Permanentno obrazovanje mlađih svećenika.....	33
Veliki četvrtak	33
Veliki petak	34
Uskrsna čestitka	34
Jubilanci u 2015. godini	34
IV. VAŽNIJI DOGAĐAJI I VIJESTI IZ ŽIVOTA BISKUPIJE	
Svetkovina Bogojavljenja u Puli	37
Molitvena osmina za jedinstvo kršćana	38
Biskup posjetio odjel gastroenterologije.....	39
Pepelnica u Poreču	39
Vjeronaučna olimpijada	40
Spomen na žrtve totalitarnih režima	41
Biskupijsko korizmeno hodočašće u porečku katedralu	42
Biskupijsko korizmeno hodočašće u pulsku katedralu.....	43
Naši redovnici i redovnice na Mariji Bistrici.....	44
Duhovna obnova u svećeničkom domu Betanija	44
Prvo biskupijsko hodočašće pjevača na Mariju Bisticu.....	45
Predsjednica Republike Hrvatske u posjetu porečkom i pulskom Biskupu	46
Veliki četvrtak - Misa posvete ulja.....	46
Misa Večere Gospodnje.....	47
Uskrs u Poreču.....	47
In memoriam: + mons. dr. Vjekoslav Milovan.....	49
Mučenici i žrtve u Porečkoj i Pulskoj biskupiji.....	51

USKRSNA ČESTITKA

„Ne plašite se! Isusa tražite, Nazarećanina, Raspetoga? Uskrsnu! Nije ovdje!“ – riječi su to Andela Gospodnjeg preplašenim ženama koje su ušle u Isusov otvoren grob.

Zora je to uskrsnuća, Isusove pobjede nad smrću. I zato njegov je grob ostao prazan i otvoren, jer nad njime smrt ne vlada. Zbunjenost i nevjerica među apostolima i pobožnim ženama koje su Isusa pratile dok je naviještao Radosnu Vijest i na križnom putu do Kalvarije, postupno su nestali i pretvorili se u veliku radost tog istog dana kad im se Isus ukazao. I malo po malo ti će preplašeni i jednostavni ljudi postati odvažni svjedoci Uskrsnulog. Zahvaćeni činjenicom Isusova uskrsnuća shvatit će da su i oni s Kristom suuskrsnuli i da su pobijedili smrt. I zato ni njih više ne može preplašiti nikakvo zastrašivanje, osuda, muka, smrt. Jedino do čega im je stalo, bilo je navijestiti svim ljudima Isusa po kome se svi ljudi mogu spasiti i prispijeti do uskrsnuća.

Nasljednici apostola i njihovi suradnici već stoljećima naviještaju svakom naraštaju tu Radosnu vijest i preporučaju po krštenju ljude za uskrsnuće, život vječni. Kršćani su tako novi ljudi, ljudi nade i radosti, jer smrt je nadvladana i ostaje samo život. Ostaje život i kada se u svakodnevicu čovjeku pojavljuju mnogi križevi, teškoće, patnje. Čovjek tada svoj križ pridružuje Kristovom križu kroz koji sigurno nazire zoru uskrsnuća.

I Crkva se raduje s mnoštva mladih ljudi, muževa i žena koji se i danas oduševljavaju za Krista te ga slijede u posvećenom životu, u nekom duhovnom zvanju te u ovom svijetu postaju još veći znak uskrsne stvarnosti. Ali Crkva se raduje i s mnoštva obitelji koje u povezanosti s uskrsnim Kristom svjedoče Božju ljubav svojoj djeci i izgrađuju Crkvu i društvo u kojem žive.

Uskrs je nova stvarnost koja se ostvaruje svakog dana kada čovjek pomaže onome tko je u nevolji, kada oprašta ili moli za oprostjenje, kada se pomiri s Bogom i ljudima, kada se žrtvuje za druge, kada moli za druge. Uskrs se događa uvijek kada smo tu jedni za druge, kada drugi mogu računati na nas. Na to su pozvani kršćani – da budu uskrsnici, za dobro svih ljudi.

Svim vjernicima i svim ljudima dobre volje želim obilje mira, radosti, sreće i Božjeg blagoslova za ovaj Uskrs!

✠Dražen Kutleša,
biskup

I.
SVETA STOLICA

PORUKA SVETOGA OCA U POVODU 23. SVJETSKOG DANA BOLESNIKA

(11. veljače 2015.)

Sapientia cordis

“Bjeh oči slijepcu i bjeh noge bogalju”

(Job 29, 15)

Draga braćo i sestre,

na ovaj dvadeset i treći Svjetski dan bolesnika, kojeg je ustanovio sv. Ivan Pavao II., obraćam se svima vama koji ste opterećeni bolešću i na razne načine pridruženi Kristovom trpećem tijelu, kao i vama, profesionalnim djelatnicima i volonterima u zdravstvu.

Ovogodišnja tema poziva nas na razmišljanje o retku iz Knjige o Jobu: “*Bjeh oči slijepcu i bjeh noge bogalju*” (Job 29, 15). Želim promatrati tu rečenicu iz perspektive “*sapientia cordis*” - mudrosti srca.

1. Ta “mudrost” nije teorijsko, apstraktno znanje, plod umovanjâ. Ona je radije, kao što je sveti Jakov opisuje u svojoj poslanici, “čista, zatim mirotvorna, milostiva, poučljiva, puna milosrđa i dobrih plodova, postojana, nehinjena” (3, 17). To je dakle *stav kojega Duh Sveti izljev*a u um i srce onih koji su osjetljivi na patnje svoje braće i sestara i koji su kadri vidjeti u njima Božju sliku. Molimo molitvu psalmiste kao da je naša vlastita: “Nauči nas dane naše brojiti, / da steknemo mudro srce” (Ps 90, 12). U tu *mudrost srca*, koja je Božji dar, možemo sažeti plodove Svjetskog dana bolesnika.

2. *Mudrost srca je služiti našoj braći i sestrama*. Jobove riječi “bjeh oči slijepcu i bjeh noge bogalju” pokazuju da je taj pravednik, koji ima određenu vlast i važni položaj među starješinama svoga grada, služio onima u potrebi. Njegova moralna veličina dolazi do izražaja u pomoći koju je pružao siromašnima koji mole za pomoć kao i u brizi za siročad i udovice (Job 29, 12-13).

Koliki samo kršćani i danas pokazuju, ne svojim riječima, već životom ukorijenjenim u iskrenoj vjeri, da su “oči slijepcu” i “noge bogalju”! To su osobe koje su blizu bolesnikâ koji trebaju stalnu brigu i pomoć kod pranja, odijevanja i hranjenja. To služenje, osobito kada je dugotrajno, može postati naporno i teško. Relativno je lako pomagati nekome nekoliko dana, ali je teško dvoriti osobu mjesecima ili čak godinama, i onda kad on ili ona više nisu u stanju izraziti zahvalnost. Pa ipak, kako je samo silno velik taj put posvećenja! U tim teškim trenucima možemo računati na poseban način na Gospodinovu blizinu i postajemo posebna potpora misiji Crkve.

3. *Mudrost srca je biti s braćom i sestrama*. Vrijeme provedeno s bolesnicima je sveto vrijeme. Na taj način uzdižemo hvalu Bogu koji nas suobličuje slici svoga Sina, koji “nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj dade kao otkupninu za mnoge” (Mt 20, 28). Sâm Isus je rekao: “ja sam posred vas kao onaj koji poslužuje” (Lk 22, 27).

Sa živom vjerom molimo Duha Svetoga da nam udijeli milost da cijenimo vrijednost naše, počesto tihe, spremnosti da posvetimo vrijeme toj braći i sestrama koji, zahvaljujući našoj bliskosti i ljubavi, bivaju većma ljubljeni i utješeni. Kako se velika laž, s druge strane, krije iza nekih fraza koje toliko insistiraju na važnosti “kvalitete života”, ne bi li se ljude navelo da vjeruju da životi pogođeni teškom bolešću nisu vrijedni življenja!

4. *Mudrost srca je izaći iz samoga sebe prema našoj braći i sestrama*. Naš svijet katkad zaboravlja posebnu vrijednost vremena provedenog uz bolesnikovu postelju, jer mi smo stalno u nekoj žurbi i jurnjavi, zahvaćeni mahnitim ritmom rada, proizvodnje, pa zaboravljamo slobodno sebedarje, brinuti se o drugima, biti odgovorni za druge. Iza tog se stava često krije mlaka vjera koja je zaboravila Gospodinove riječi: “Meni učiniste” (Mt 25, 40).

Zbog toga, želim još jednom podsjetiti na “apsolutni prioritet ‘izlaženja iz samoga sebe prema bratu’ kao jedna od dviju glavnih zapovijedi na kojima se temelje sve moralne norme i kao najjasniji znak za duhovno razlučivanje na putu duhovnog rasta u odgovoru na Božje apsolutno slobodno darivanje” (apost. pob. *Evangelii gaudium*, 179). Misijska narav Crkve je izvor “djelotvorne ljubavi prema bližnjemu, suosjećanja koje razumije, pomaže i promiče” (*isto*).

5. *Mudrost srca je pokazati solidarnost s našom braćom i sestrama i ne suditi ih*. Za ljubav treba izdvojiti vremena. Vremena posvećenog brizi za bolesne i njihovu posjećivanju. Vremena u kojem ćemo biti uz njih poput Jobovih prijatelja: “Potom sjedoše kraj njega na zemlju i ostadoše tako sedam dana i sedam noći.

Nijedan mu ne progovori ni riječi, jer vidješe da je velika njegova bol” (*Job* 2, 13). No, Jobovi su prijatelji u srcu krili negativan sud o njemu: mislili su da je nesreća koja je Joba snašla Božja kazna za njegov grijeh. Međutim, istinska ljubav je dijeljenje koje ne sudi drugoga, koja ne teži za tim da obrati drugoga; lišena je one lažne poniznosti koja, duboko u sebi, traži pohvalu i osjeća samodopadnost zbog učinjenog dobra.

Jobovo iskustvo patnje pronalazi svoj pravi odgovor jedino u Isusovu križu, najvišem činu Božje solidarnosti s nama, potpuno besplatnom i bogatom milosrđem. Taj odgovor ljubavi na dramu ljudske boli, a posebno patnje nevinih, ostavio je neprolazni trag na tijelu uskrslog Krista. Njegove slavne rane su sablazan za vjeru, ali i provjera vjere (usp. *Homilija na kanonizaciji Ivana XXIII. i Ivana Pavla II.*, 27. travnja 2014.).

Čak i kad nam je zbog bolesti, samoće i nemoći teško doći do drugih, iskustvo trpljenja može postati povlašteno sredstvo prenošenja milosti i izvor za stjecanje i jačanje *mudrosti srca*. Moguće je stoga shvatiti kako Job, na kraju svog iskustva, može reći Bogu: “Po čuvenju tek poznavah te dosad, ali sada te oči moje vidješe” (42, 5). I osobe uronjene u otajstvo patnje i boli, kada to prihvaćaju u vjeri, i same mogu postati živi svjedoci vjere koja omogućuje prigrliti patnju, premda je čovjek svojim umom ne može potpuno shvatiti.

6. Povjeravam ovaj Svjetski dan bolesnika majčinskoj zaštiti Marije, koja je začela i rodila utjelovljenu Mudrost: Isusa Krista, Gospodina našega.

Marijo, Prijestolje mudrosti, prati svojim majčinskim zagovorom sve bolesnike i one koji skrbe za njih! Daj da u služenju našim bližnjima koji trpe i po samom iskustvu patnje uzmognemo zadobiti i u sebi njegovati istinsku mudrost srca!

Ovu molitvu za sve vas pratim svojim apostolskim blagoslovom.

Iz Vatikana, 3. prosinca 2014. *Spomen svetog Franje Ksaverskog*

FRANJO

PORUKA SVETOG OCA FRANJE ZA KORIZMU 2015. **Očvrsnite srca (Jak 5, 8)**

Draga braćo i sestre,

korizma je vrijeme obnove za Crkvu, zajednice i pojedine vjernike. To je nadasve »vrijeme milosti« (2 *Kor* 6, 2). Bog od nas ne traži ništa što nam već prije nije dao: »Mi ljubimo jer on nas prije uzljubi« (*1 Iv* 4, 19). On nije ravnodušan prema nama. Stalo mu je do svakog od nas, poznaje svakog od nas po imenu, brine se za nas i traži nas kada se okrenemo od njega. On se zanima za svakog od nas; njegova ga ljubav priječi da bude ravnodušan prema onome što nam se događa. Međutim događa se da kada nam je dobro i kada smo bez briga tada zaboravljamo druge (što Bog Otac nikada ne čini): ne zanimaju nas njihovi problemi, njihove patnje i nepravde koje podnose... Tada naše srce postaje hladno. Sve dok mi je relativno dobro i dok sam zadovoljan, ne mislim na one koji nisu dobro. Taj egoistični, ravnodušni stav danas je poprimio svjetske razmjere, dotle da možemo govoriti o globalizaciji ravnodušnosti. To je problem s kojim se, kao kršćani, moramo uhvatiti u koštac.

Kada se Božji narod obrati njegovoj ljubavi, nalazi odgovore na ona pitanja koja povijest neprestano postavlja. Jedan od najvećih izazova o kojem želim progovoriti u ovoj svojoj poruci jest upravo globalizacija ravnodušnosti.

Ravnodušnost prema bližnjemu i prema Bogu predstavlja stvarnu napast također za nas kršćane. Imamo stoga potrebu svake godine u korizmi čuti vapaj prorokâ koji dižu svoj glas i bude naše uspavane savjesti.

Bog nije ravnodušan prema svijetu, već ga toliko ljubi da je dao svoga Sina za spasenje svakog čovjeka. U utjelovljenju, zemaljskom životu, smrti i uskrsnuća Sina Božjega vrata između Boga i čovjeka, između neba i zemlje otvorena su jednom završeno. Crkva je poput ruke koja ta vrata drži otvorenima naviještanjem Božje riječi, slavljenjem sakramenata, svjedočenjem vjere ljubavlju djelotvorne (usp. *Gal* 5, 6). No, svijet teži zatvoriti se u samoga sebe i zatvoriti ta vrata kroz koja Bog ulazi u svijet i svijet u njega. Tako ruka, koja je Crkva, ne smije se nikada iznenaditi ako bude odbačena, zgažena i ranjena.

Božji narod treba dakle tu duhovnu obnovu, da ne bi postao ravnodušan i zatvoren u samoga sebe.

Želim vam predložiti za razmišljanje tri biblijska teksta.

1. »Ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi« (1 Kor 12, 26) – Crkva

Božja ljubav razbija tu pogibeljnu zatvorenost u sebe same koja se zove ravnodušnost. Crkva nam tu Božju ljubav pruža svojim učenjem i, nadalje, svojim svjedočenjem. Međutim, svjedočiti se može samo ono što se najprije iskusilo. Kršćanin je onaj koji dopušta Bogu da ga zaodjene svojom dobrotom i milosrđem, da ga zaodjene Kristom, da bi poput njega bio na službu Bogu i ljudima. To nam jasno doziva u svijest liturgija Velikog četvrtka obredom pranja nogu. Petar nije želio da mu Isus opere noge, ali je kasnije shvatio da Isus ne želi biti samo primjer kako trebamo jedni drugima prati noge. Tu službu može činiti drugima samo onaj koji je prije toga dopustio Isusu da mu opere noge. Jedino on ima »dijela« s njim (Iv 13, 8) i tako može služiti drugima.

Korizma je pogodno vrijeme da dopustimo Kristu da nam služi te tako postanemo poput njega. To se događa svaki put kada primamo sakramente, napose euharistiju. U njoj postajemo to što primamo: Kristovo tijelo. U tome tijelu nema mjesta za onu ravnodušnost koja, čini se, tako često zagospodari našim srcima. Jer onaj tko je Kristov pripada jednom tijelu i u njemu ne možemo biti ravnodušni jedni prema drugima. »I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi.« (1 Kor 12, 26).

Crkva je *communio sanctorum* ne samo zbog svojih svetaca, već također zato jer je zajedništvo u svetim stvarima: ljubavi Boga koji nam se objavio u Kristu i svim njegovim darovima. Među tim darovima je također odgovor onih koji su dopustili da ih ta ljubav zahvati. U tome zajedništvu svetih i u tome dioništvu u svetim stvarima nitko zadržava ništa za sebe, već sve što ima dijeli s drugima. A budući da smo povezani u Bogu, možemo učiniti nešto i za one koji su daleko od Boga, za one do kojih nikada ne bismo mogli doprijeti vlastitim silama, da s njima i za njih molimo Boga da se svi otvorimo njegovu djelu spasenja.

2. »Gdje ti je brat...?« (Post 4, 9) – Župa i zajednice

Sve što smo rekli za opću Crkvu mora se primijeniti na život župâ i zajednicâ. Uspijevamo li u tim crkvenim stvarnostima iskusiti da smo dio istoga tijela? Tijela koje ujedno prima i dijeli ono što Bog želi darivati? Tijela koje poznaje i skrbi za svoje najslabije, najsiromašnije i najmanje članove? Ili se sklanjamo u neku opću ljubav koja želi zagrliti cio svijet, ali zaboravlja Lazara koji sjedi pred našim zatvorenim vratima? (usp. Lk 16, 19-31).

Kako bismo primili ono što nam Bog daje i kako bi to dalo obilne plodove moramo nadići granice vidljive Crkve na dva načina.

Prije svega ujedinjujući se s nebeskom Crkvom u molitvi. Kada zemaljska Crkva moli, tada se uspostavlja zajedništvo uzajamnog služenja i dobra koje se uspijeva vinuti do Božjeg lica. Sa svetima koji su našli svoju puninu u Bogu, činimo sastavni dio onoga zajedništva u kojem ljubav pobjeđuje ravnodušnost. Nebeska Crkva nije pobjednička jer je okrenula leđa patnjama svijeta i sama uživa u slavi. Sveci, radije, već kontempliraju i raduju se činjenici da su, Isusovom smrću i uskrsnućem, jednom zauvijek pobijedili ravnodušnost, tvrdoću srca i mržnju. Sve dok ta pobjeda ljubavi ne prožme čitav svijet, sveci nas nastavljaju pratiti na našem ovozemaljskom putovanju. Sveta Terezija iz Lisieuxa, crkvena naučiteljica, izrazila je uvjerenje da radost na nebu zbog pobjede raspete ljubavi neće biti potpuna sve dok i jedan čovjek na zemlji pati i jeca od boli: »Čvrsto sam uvjeren da neću biti besposlena na nebu; želja mi je i nadalje raditi za Crkvu i za duše« (Pismo 254 od 14. srpnja 1897.).

Mi smo dionici zaslugâ i radosti svetaca, a oni sudjeluju u našoj borbi i u našoj želji za mirom i pomirenjem. Njihova radost zbog pobjede Krista uskrsloga daje nam snagu u nastojanju da prevladamo tolike oblike ravnodušnosti i tvrdoće srca.

S druge strane svaka je kršćanska zajednica pozvana izaći iz same sebe i biti uključena u život društva čiji je dio, napose radeći sa siromašnima i onima koji su se udaljili od Crkve. Crkva je po svojoj naravi misionarska, nije prignuta nad samu sebe, već je poslana svim ljudima.

Njezina je misija biti strpljivi svjedok Onoga koji želi privesti Ocu cjelokupnu stvarnost i svakoga čovjeka. Njezina je misija svima donijeti ljubav koja ne može šutjeti. Crkva slijedi Isusa Krista na putu koji je vodi do svakog čovjeka, sve do kraja zemlje (usp. Dj 1, 8). Tako u svakom našem bližnjem možemo vidjeti brata i sestru za koje je Krist umro i uskrsnuo. Sve što smo primili, primili smo i za njih. Jednako tako, sve ono što ta braća posjeduju je dar za Crkvu i čitavo čovječanstvo.

Draga braćo i sestre, velika mi je želja da sva mjesta u kojima je Crkva prisutna, posebno naše župe i naše zajednice, postanu otoci milosrđa usred mora ravnodušnosti.

3. »Očvrsnite srca« (Jak 5, 8) – Pojedini vjernik

I kao pojedinci izloženi smo napasti ravnodušnosti. Zatrpani vijestima i potresnim slikama ljudskih patnji, često osjećamo našu nesposobnost da pružimo pomoć. Kako izbjeći da budemo uvučeni u tu spiralu strahote i bespomoćnosti?

U prvom redu, možemo moliti u zajedništvu sa zemaljskom i nebeskom Crkvom. Ne podcjenjujmo snagu molitve mnoštva glasova ujedinenih u molitvi! Inicijativa *24 sata za Gospodina*, za koju se nadam da će se 13. i 14. ožujka provesti u čitavoj Crkvi, također na dijecezanskoj razini, želi biti znak te potrebe za molitvom.

Drugo, možemo pomagati djelima ljubavi, dopirući kako do onih koji su blizu tako i do onih koji su daleko, preko mnogobrojnih karitativnih tijelâ Crkve. Korizma je pogodno vrijeme da se pokaže ta briga za druge jednim znakom, pa i bio on i mali, našeg pripadanja jednoj ljudskoj obitelji.

Treće, patnja drugoga predstavlja poziv na obraćenje, jer mi potreba brata doziva u svijest krhkost moga života i moju ovisnost o Bogu i braći. Ako ponizno molimo za Božju milost i prihvaćamo granice svojih mogućnosti, tada ćemo vjerovati u beskrajne mogućnosti koje Božja ljubav čuva za nas. Moći ćemo se također oduprijeti đavolskoj napasti da mislimo da možemo vlastitim silama spasiti svijet i sebe.

Da bismo pobijedili ravnodušnost i naše težnje samodostatnosti, sve vas pozivam da živite ovo vrijeme korizme kao prigodu da se poradi na onome što je Benedikt XVI. nazvao izgradnjom srca (usp. *Deus caritas est*, 31). Imati milosrdno srce ne znači imati slabo srce. Tko želi biti milosrdan treba čvrsto, postojano srce, zatvorenu napasniku, a otvoreno Bogu. Srce koje dopušta da ga pronikne Duh Sveti i da posvuda nosi ljubav braći i sestrama. I konačno, siromašno srce, koje je svjesno vlastitog siromaštva i besplatno se daje drugima.

Zbog toga, draga braćo i sestre, želim zajedno s vama u ovoj korizmi reći Kristu: »*Fac cor nostrum secundum cor tuum*«: »Učini srce naše po Srcu svome« (prošnja iz litanija Presvetom Srcu Isusovu). Tada ćemo imati snažno i milosrdno, budno i velikodušno srce koje se ne zatvara u samo sebe i ne postaje plijenom globalizacije ravnodušnosti.

U toj usrdnoj nadi, jamčim svoju molitvu da ova korizma urodi duhovnim plodovima za svakog vjernika i svaku crkvenu zajednicu, i molim vas da molite za mene. Neka vas Gospodin blagoslovi i Majka Božja čuva!

Iz Vatikana, 4. listopada 2014. *Blagdan svetog Franje Asiškog*

FRANJO

PORUKA PAPE FRANJE ZA 49. SVJETSKI DAN SREDSTAVA DRUŠTVENE KOMUNIKACIJE

Komunicirati obitelj: povlašteno mjesto susreta u daru ljubavi

Tema obitelji je u središtu dubokog promišljanja Crkve i procesa koji uključuje dvije sinode: nedavno održanu izvanrednu opću i redovitu opću koja je sazvana za listopad. U tome kontekstu, držao sam prikladnim da tema idućeg Svjetskog dana društvenih komunikacije ima obitelj za referentnu točku. *Uostalom, obitelj je prvo mjesto gdje učimo komunicirati*. Povratak tom prvobitnom kontekstu može nam pomoći i da naša komunikacija bude više autentična i humana i istodobno promatrati obitelj s nove točke gledišta.

Možemo u vezi s tim crpiti nadahnuće iz evanđeoske slike o Marijinu pohodu Elizabeti (*Lk 1, 39-56*). »Čim Elizabeta začu Marijin pozdrav, zaigra joj čedo u utrobi. I napuni se Elizabeta Duha Svetoga i povika iz svega glasa: 'Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje'« (rr. 41-42).

Prije svega, ova epizoda nam pokazuje komunikaciju kao *dijalog koji se isprepliće s govorom tijela*. Prvi odgovor Mariji na njezin pozdrav daje dijete, koje poskakuje od radosti u Elizabetinoj utrobi. Radost u susretu s drugima, što je nešto što naučimo još prije rođenja, je u stanovitom smislu arhetip i simbol svakog drugog oblika komunikacije. Utroba koja nas prima je prva "škola" komunikacije, mjesto slušanja i fizičkog kontakta, gdje se počinjemo upoznavati s vanjskim svijetom u zaštićenom okruženju, uz umirujuće zvukove otkucaja majčina srca. Taj susret dvaju bića, tako intimno povezanih a ipak međusobno tako različitih, susret pun obećanja, je naše prvo iskustvo komunikacije. To je iskustvo zajedničko svima, jer sve nas je majka rodila.

I nakon rođenja ostajemo u stanovitom smislu u jednom “krilu”, koje je obitelj. *To krilo čine različite međusobno povezane osobe*: obitelj je “mjesto gdje se uči suživotu u različitosti” (Apost. pobud. Evangelii gaudium, 66). Bez obzira na njihove razlike u spolu i dobi, članovi obitelji prihvaćaju jedni druge, jer između njih postoji veza. Što je širi raspon tih odnosa i što su više zastupljene različite dobi, to je bogatija sredina u kojoj živimo. To je ta *veza* koja je u *korijenu* jezika, koji pak jača tu povezanost. Mi riječi ne izmišljamo: možemo ih koristiti, jer smo ih dobili. U obitelji se uči govoriti “*materinski jezik*”, to jest jezik naših predaka (usp 2 Mak 7, 25.27). U obitelji dolazimo do spoznaje da su drugi živjeli prije nas, da su nam omogućili da postojimo i da možemo zauzvrat radati život i činiti nešto dobro i lijepo. Možemo davati jer smo primili. Taj začarani krug je u srcu sposobnosti obitelji da komunicira unutar sebe same i s drugima. Općenitije govoreći, to je model svake komunikaciju.

Iskustvo tog odnosa koji nam “prethodi” omogućuje da obitelj bude također kontekst u kojem se prenosi onaj *osnovni oblik komunikacije*, a to je *molitva*. Kada mama i tata stavljaju svoje novorođene dijete na spavanje, često ga povjeravaju Bogu, da bdije nad njima. Kada djeca malo porastu roditelji s njima mole jednostavne molitve, spominjući se s ljubavlju također drugih osoba, djedova i baka, rođaka, bolesnika i onih koji pate, svih onih kojima je potrebna Božja pomoć. Tako nas je većina upravo u obitelji naučila *vjersku dimenziju komunikacije*, koja je u kršćanstva sva prožeta ljubavlju, ljubavlju koju Bog nama daruje i koju mi zatim dajemo drugima.

U obitelji učimo jedni druge prihvaćati i podržavati, razabrati izraze lica i trenutke šutnje, smijati se i plakati zajedno s ljudima koji nisu izabrali jedni druge, a ipak su jedni drugima toliko važni. To nam uvelike pomaže razumjeti značenje komunikacije kao *prepoznavanje i stvaranje bliskosti*. Kad smanjujemo udaljenosti uzajamnim zbližavanjem i prihvaćanjem, možemo doživjeti zahvalnost i radost. Marijin pozdrav i poskakivanje vlastitog djeteta su blagoslov za Elizabetu, nakon čega slijedi prekrasni hvalospjev *Veliča*, u kojem Marija veliča Božji naum ljubavi za nju i za njezin narod. Iz jednog “da” izrečenog s vjerom proizlaze posljedice koje daleko nadilaze nas same i naše mjesto u svijetu. “Pohoditi” znači otvoriti vrata, ne ostati zatvoreni u svom malom svijetu, već izići, ići prema drugima. Obitelj također pokazuje da je živa ako se izdigne iznad same sebe, a obitelji koje su to učinile mogu komunicirati svoju poruku života i zajedništva, mogu dati utjehu i nadu ranjenim obiteljima, a time i graditi samu Crkvu, koja je obitelj obitelji.

Obitelj je, više od bilo čega drugog, mjesto gdje se, u svakodnevnom zajedničkom životu, stječe iskustvo vlastitih i tuđih *granica*, nailazi na male i velike probleme što ih nosi suživot s drugim osobama, slaganje s drugima. Ne postoji savršena obitelj. Ne trebamo se bojati nesavršenosti, slabosti pa čak ni sukoba, već trebamo naučiti kako se s njima konstruktivno nositi. Zbog toga obitelj u kojoj nastavljamo jedni druge voljeti unatoč našim ograničenostima i grijesima postaje škola *opraštanja*. Opraštanje je samo po sebi *proces komunikacije*. Kroz izraženo i prihvaćeno kajanje je moguće ponovno uspostaviti i unaprijediti komunikaciju koja je prekinuta. Dijete koje nauči u obitelji slušati druge, razgovarati s drugima s poštovanjem i izražavati svoj stav ne poričući tuđi, bit će u društvu graditelj dijaloga i pomirenja.

Kad je riječ o izazovima komuniciranja, *obitelji koje imaju djecu s jednom ili više smetnji u razvoju* mogu nas mnogo toga naučiti. Motorička, osjetilna ili mentalna *ograničenost* može biti razlog za zatvaranje u same sebe, ali isto tako može postati, zahvaljujući ljubavi roditelja, braće i sestara i prijatelja, *poticaj na otvorenost, dijeljenje i komunikaciju sa svima*. To također može pomoći školi, župi i udrugama da postanu gostoljubiviji prema svima, ne isključujući nikoga.

U svijetu u kojem se tako često proklinje, govori zlo o drugima, i kojem se sije razdor i ogovaranjem truje sredinu u kojoj živimo, obitelj nas može naučiti razumjeti *komunikaciju kao blagoslov*. I to također u situacijama u kojima očito prevladavaju mržnja i nasilje, gdje su obitelji razdvojene kamenim zidovima ili ništa manje neprobojnim zidovima predrasuda i ozlojeđenosti, gdje se čini da postoje dobri razlozi da se kaže “sad je dosta”; zapravo, jedino blagoslovom a ne proklinjanjem, susretanjem a ne odbacivanjem, prihvaćanjem a ne borbom, možemo razbiti spiralu zla, pokazati da je dobrota uvijek moguća i djecu učiti bratstvu.

Danas suvremeni mediji, koji su poglavito za najmlađe postali nezaobilazni dio života, *mogu biti i prepreka i pomagati komunikaciju* u obitelji i među obiteljima. Mogu joj biti prepreka ako dovedu do toga da se izbjegava slušati drugoga i izravni kontakt s drugima, da se ispuni svaki trenutak šutnje i očekivanja, zaboravljajući da “šutnja je sastavni dio komunikacije i bez nje ne postoje riječi bogate sadržajem” (Benedikt XVI., *Poruka za 46. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije*, 24. 1. 2012.). Mediji mogu *potpomoći komunikaciju* kad omogućuju ljudima razgovor i dijeljenje iskustava, ostati u kontaktu s prijateljima koji su daleko, zahvaliti drugima ili tražiti oprostjenje, otvoriti vrata za nove susrete. Svakodnevno otkrivajući to živo središte koje je susret s drugima, taj “novi početak”, znat ćemo mudro koristiti tehnologiju, ne dopuštajući da

nam ona dominira. I ovdje su roditelji prvi odgojitelji. Ali oni ne smiju biti prepušteni samima sebi. Kršćanska je zajednica pozvana pomagati im da nauče djecu kako živjeti u medijskom okruženju na način koji je u skladu s dostojanstvom ljudske osobe i u službi općeg dobra.

Veliki izazov koji se danas postavlja pred nas je, dakle, *kako ponovno naučiti razgovarati jedni s drugima*, a ne samo proizvoditi i konzumirati informacije. To je smjer prema kojem nas vode važni i utjecajni moderni komunikacijski mediji. Informacija je važna, ali to nije dovoljno. Prečesto se stvari pojednostavljaju, suprotstavljaju različiti stavovi i pogledi pozivajući osobe da se svrstaju na jednu ili drugu strana, namjesto da im se pomogne steći cjelovit uvid.

Zaključno, obitelj nije tema rasprave ili teren na kojem se vode ideološka prepucavanja, već je to *okruženje u kojem se uči komunicirati* u iskustvo bliskosti, okruženje u kojem se ostvaruje komunikacija, "komunikacijska zajednica". Obitelj je zajednica koja zna pružiti pomoć, koja slavi život i koja je plodonosna. Kada to shvatimo ponovno ćemo moći vidjeti kako je obitelj i nadalje bogat izvor čovjekoljublja, a ne samo problem ili institucija u krizi. *Mediji* katkad nastoje predstaviti obitelj kao neku vrstu apstraktnog modela kojeg treba prihvatiti ili odbaciti, braniti i napadati, a ne kao živu stvarnost; ili pak kao tlo za ideološke sukobe, a ne kao mjesto gdje svi možemo naučiti što znači komunicirati u ljubavi koju se prima i daruje. Prenositi svoja iskustva znači shvatiti da su naši životi međusobno isprepleteni kao jedna stvarnost, da su glasovi mnogi i da je svaki od njih jedinstven.

Obitelji treba promatrati kao bogatstvo, a ne kao problem za društvo. Najljepša je obitelj ona koja zna *komunicirati*, polazeći od vlastitog *svjedočenja*, ljepotu i bogatstvo odnosa između muškarca i žene, te između roditelja i djece. Ne borimo se zato da branimo prošlost, već naprotiv, strpljivo i s povjerenjem, radimo na izgradnji bolje budućnosti za svijet u kojem živimo.

Iz Vatikana, 23. siječnja 2015. *Uoči spomendana svetog Franje Saleškog*

Franjo

PORUKA SVETOG OCA FRANJE ZA 30. SVJETSKI DAN MLADIH 2015.

»Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!« (Mt 5, 8)

Dragi mladi,

nastavljamo naše duhovno hodočašće prema Krakovu, gdje će se u srpnja 2016. održati idući Svjetski dan mladih. Odlučili smo na tome putu voditi se blaženstvima. Prošle godine smo razmišljali o blaženstvu siromašnih duhom, uključenom u širi kontekst »govora na gori«. Zajedno smo otkrili revolucionarni značaj blaženstava i Isusov snažni poziv da se hrabro upustimo u avanturu potrage za srećom. Ove godine ćemo razmišljati o šestom blaženstvu: »Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!« (Mt 5, 8).

1. *Želja za srećom*

Izraz *blaženi* odnosno *sretni* javlja se devet puta u ovoj prvoj velikoj Isusovoj propovijedi (usp. Mt 5, 1-12). To je kao refren koji nas podsjeća na Gospodinov poziv da zajedno s njim kročimo putem koji, unatoč svim izazovima, je put koji vodi do istinske sreće.

Da, dragi mladi, potraga za srećom je zajednička svim ljudima svih vremena i svih životnih dobi. Bog je stavio u srce svakog muškarca i svake žene nezatomljivu želju za srećom i ispunjenjem. Zar ne osjećate da su vaša srca nemirna i neprestano tragaju za dobrom koje može utažiti njihovu žeđ za beskonačnim?

Prva poglavlja Knjige Postanka nam pokazuju divno blaženstvo na koje smo pozvani. Ono se sastoji u savršenom zajedništvu s Bogom, s drugima, s prirodom i sa samim sobom. Slobodni pristup Bogu, njegovoj intimi i gledanju bio je prisutan u Božjem planu za nas od samih početaka; njegovo božansko svjetlo proželo je sve ljudske odnose istinom i jasnoćom. U tome stanju izvorne čistoće nisu postojale maske, varke, razlozi da se jedni skrivaju od drugih. Sve je bilo jasno i čisto.

Kad su Adam i Eva podlegli napasti i prekinuli taj odnos povjerljivog zajedništva s Bogom, grijeh je ušao u ljudsku povijest (usp. Post 3). Posljedice su odmah bile vidljive također u njihovim odnosima s njima

samima, u njihovu međusobnom odnosu kao i u odnosu s prirodom. A kako su samo dramatične te posljedice! Izvorna čistoća je okaljana. Od tog trenutka nije više moguć izravni pristup Božjoj nazočnosti. Javlja se težnja za skrivanjem, muškarac i žena moraju sakriti svoju golotinju. Lišeni svjetla koje dolazi od gledanja Gospodina, promatraju stvarnost koja ih okružuje na izobličen, kratkovidan način. Unutarnji »kompas« koji ih je vodio u traženju sreće gubi svoje uporište, a zamamnost moći, bogatstva, blaga i želje za užtkom pod svaku cijenu ih je dovela do ponora tuge i tjeskobe.

U psalmima nalazimo vapaj kojeg čovjek upućuje Bogu iz dubine duše: »Tko će nam pokazati sreću? Obasjaj nas, Jahve, svjetlom svoga lica!« (Ps 4,7). Na čovjekov vapaj Bog, u svojoj beskrajnoj dobroti, odgovara tako da šalje svojega Sina. U Kristu Bog dobiva ljudsko lice. Svojim utjelovljenjem, životom, smrću i uskrsnućem on nas otkupljuje od grijeha i otvara nam nove, do tada nezamislive obzore. I tako, u Kristu, dragi mladi, nalazi se puno ispunjenje vaših snova o dobroti i sreći. Samo on može zadovoljiti vaša očekivanja, koja su često iznevjerena lažnim svjetovnim obećanjima. Kao što je rekao sveti Ivan Pavao II.: »On je ljepota koja vas tako privlači; on je onaj koji vas izaziva onom žeđi za radikalnošću koja vam ne dopušta da pristajete na kompromis; on je taj koji vas poziva da skinete sa sebe maske koje život čine lažnim; on je taj koji čita u vašim srcima prave izbore koje bi drugi htjeli ugušiti. Isus je taj koji budi u vama želju da učinite nešto veliko od svojega života« (Molitveno bdjenje u Tor Vergati, 19. kolovoza 2000.: *Insegnamenti* XXIII/2, [2000], 212).

2. Blago čistima srcem

Pokušajmo sada dublje shvatiti kako je to blaženstvo duboko povezano sa čistoćom srca. Prije svega, moramo razumjeti biblijsko značenje riječi *srce*. Za hebrejsku kulturu srce je središte čovjekovih osjećajâ, misli i namjerâ. Budući da nas Biblija uči da Bog ne gleda ono izvanjsko, već srce (usp. *1 Sam* 16, 7), možemo također reći da iz srca možemo vidjeti Boga. To je zato što je u srcu zgusnuto ljudsko biće u svom totalitetu kao jedinstvo tijela i duše, u njegovoj sposobnosti da ljubi i bude ljubljeno. Što se pak tiče definicije izraza *čist*, grčka riječ koju koristi evanđelist Matej je *katharos* i u osnovi znači *čist, jasan, lišen onoga što bi moglo okaljati*. U Evanđelju vidimo da Isus odbacuje određeno shvaćanje ritualne čistoće vezane uz izvanjske čine, koje zabranjuje svaki doticaj sa stvarima i osobama (uključujući gubavce i strance), koje se smatra nečistima. Farizejima koji, kao i mnogi Židova toga doba, nisu jeli ništa prije obrednog pranja i koji su obdržavali mnoge običaje vezane uz pranje predmeta, Isus kategorički poručuje: »Ništa što izvana ulazi u čovjeka ne može ga onečistiti, nego što iz čovjeka izlazi – to ga onečišćuje. Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli, bludništva, krađe, ubojstva, preljubi, lakomstva, opakosti, prijevara, razuzdanost, zlo oko, psovka, uznositost, bezumlje« (*Mk* 7, 15.21-22).

U čemu se dakle sastoji sreća koja izvire iz čistoga srca? Iz Isusova popisa zala koje čovjek čine nečistim vidimo da je to pitanje povezano prije svega s područjem naših *odnosa*. Svaki od nas mora naučiti prepoznati ono što može »onečistiti« njegovo srce, oblikovati ispravnu i osjetljivu savjest, tako da ona bude sposobna »razabirati što je volja Božja, što li je dobro, Bogu milo, savršeno« (*Rim* 12, 2). Ako moramo pokazati zdravu brigu za očuvanje stvorenog svijeta, za čistoću zraka, vode i hrane, koliko više trebamo očuvati čistoću onoga što je najdragocjenije od svega: *našeg srca i naših odnosa*. Ova »ljudska ekologija« će nam pomoći udisati čisti zrak koji dolazi iz ljepote, istinske ljubavi i svetosti. Jednom sam vam prigodom postavio pitanje: »Gdje vam je blago? Na kojem blagu vam počiva srce?« (usp. *Intervju s mladima iz Belgije*, 31. ožujka 2014. godine). Naša srca se mogu privezati uz istinita ili lažna bogatstva, mogu naći pravi odmor ili se uspavati, postati lijena i zapasti u mrtvilo. Najdragocjenije dobro koje možemo imati u životu je naš odnos s Bogom. Jeste li uvjereni u to? Zna li da ste u Božjim očima od neprocjenjive vrijednosti? Zna li da vas on voli i prihvaća bezuvjetno, takve kakvi jeste? Izgubi li se taj osjećaj, čovjek postaje nerazumljiva zagonetka, jer upravo spoznaja i svijest da nas Bog bezuvjetno ljubi daje smisao našim životima. Sjećate li se Isusova razgovora s bogatim mladićem (*Mk* 10, 17-22)? Evanđelist Marko primjećuje da ga Gospodin pogleda i zavoli (usp. r. 21), te ga pozva da ga slijedi i tako pronađe pravo bogatstvo. Želim vam, dragi mladi, da vas taj Kristov pogled pun ljubavi prati kroz čitav život.

Mladost je životno doba u kojem se javlja veliko afektivno bogatstvo prisutno u vašim srcima, duboka želja za istinskom, lijepom i velikom ljubavlju. Koliko je snage u toj sposobnosti da se ljubi i da se bude ljubljen! Ne dopustite da ta dragocjena vrijednost bude patvorena, uništena ili izobličena. To se događa onda kada u naše odnose prodre instrumentalizacija bližnjih za svoje sebične ciljeve, ponekad kao puki predmet užitka. Srce ostaje ranjeno i tužno nakon tih negativnih iskustava. Molim vas, ne bojte se prave ljubavi, one kojoj nas Isus uči a koju sveti Pavao ovako opisuje: »Ljubav je velikodušna, dobrotiva je ljubav, ne zavidi, ljubav se ne hvasta, ne nadima se; nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo; ne raduje se

nepravdi, a raduje se istini; sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi. Ljubav nikad ne prestaje« (1 Kor 13, 4-8).

Pozivajući vas da ponovno otkrijete ljepotu čovjekova poziva na ljubav, potičem vas da se pobunite protiv raširene težnje banaliziranja ljubavi, posebno kada je se pokušava svesti isključivo na aspekt spolnosti, lišavajući je tako bitnih karakteristika ljepote, zajedništva, vjernosti i odgovornosti. Dragi mladi »u kulturi prolaznog, relativnog, mnogi propovijedaju da je važno ‘uživati’ trenutak, da se ne vrijedi vezati za čitav život, donositi konačne odluke, ‘zauvijek’, jer se ne zna što donosi sutra. Ja, naprotiv, od vas tražim da budete revolucionari, da idete protiv struje. Molim vas da se u tome pobunite protiv te kulture prolaznog, koja, u osnovi, smatra da niste kadri preuzeti na sebe odgovornost, da niste u stanju istinski voljeti. Imam povjerenje u vas, mladi, i molim za vas. Imajte hrabrosti ‘ići protiv struje’. I imajte hrabrosti također biti sretni« (*Susret s volonterima SDM u Rijju*, 28. srpnja 2013.). Vi ste, mladi, izvrsni istraživači! Ako se upustite u otkrivanje bogatog učenja Crkve na ovom polju, otkrit ćete da se kršćanstvo ne sastoji od niza zabranâ koje guše naše želje za srećom, već je to plan za život kadar očarati naša srca.

3. ...oni će Boga gledati!

U srcu svakog muškarca i svake žene neprestano odzvanja Gospodinov poziv: »Traži lice njegovo!« (Ps 27, 8). Istodobno moramo uvijek imati na umu da smo siromašni grešnici. To je ono što čitamo primjerice u Psalmima: »Tko će uzići na goru Gospodnju, tko će stajati na svetom mjestu njegovu? Onaj u koga su ruke čiste i srce nedužno« (Ps 24, 3-4). No, ne smijemo se bojati ili obeshrabriti: u Bibliji i povijesti svakog od nas vidimo da je uvijek Bog taj koji čini prvi korak. On nas čisti da možemo biti pripušteni u njegovu prisutnost. Kada je primio Gospodinov poziv da govori u njegovo ime, prorok Izaija se uplašio i zavapio: »Jao meni, propadoh, jer čovjek sam nečistih usana« (Iz 6, 5). No Gospodin ga je očistio, poslavši mu jednog anđela koji se dotače njegovih usta i reče mu: »krivica ti je skinuta i grijeh oprošten« (r. 7). U Novom zavjetu, kada je na Genezaretskom jeziku Isus pozvao svoje učenike i učinio čudo čudesnog ribolova, Šimun Petar pade do njegovih nogu govoreći: »Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine!« (Lk 5, 8). Odgovor je neočekivan: »Ne boj se! Odsada ćeš loviti ljude!« (r. 10). A kada ga je jedan od učenika tražio: »Gospodine, pokaži nam Oca i dosta nam je!«, Učitelj je odgovorio: „Tko je vidio mene, vidio je i Oca“ (Iv 14, 8-9). Gospodinov poziv na susret s njim je upućen dakle svakom od vas, u kojem god mjestu i situaciji da se nalazili. Dovoljno je »da donesu odluku da će... dopustiti njemu da se susretne s njima, da će ga tražiti svakoga dana bez prestanka. Neka nitko ne misli da se taj poziv ne odnosi na njega« (Apost. pob. *Evangelii gaudium*, 3). Svi smo mi grešnici, potrebiti Gospodinova očišćenja. No dovoljan je mali korak prema Isusu da se otkrije kako nas on uvijek čeka raširenih ruku, osobito u sakramentu pomirenja, toj povlaštenoj prigodi za susret s Božjim milosrđem koje čisti i obnavlja naša srca.

Da, dragi mladi, Gospodin se želi susresti s nama, želi nam dopustiti da ga »vidimo«. »A kako?« - mogli biste me pitati. I sveta Terezija Avilska, rođena u Španjolskoj prije točno 500 godina, već je od malih nogu govorila svojim roditeljima: »Želim vidjeti Boga«. Zatim je otkrila put *molitve* kao »duboki odnos prijateljstva s Onim koji nam daje da se osjećamo ljubljenima« (*Knjiga života*, 8,5). Zato vas pitam: »Molite li?«. Zna li da možete razgovarati s Isusom, s Ocem, s Duhom Svetim, kao što se razgovara s prijateljem? I to ne s bilo kojim prijateljem, već s najvećim i najpouzdanijim prijateljem! Pokušajte to učiniti, s jednostavnošću. Otkrit ćete ono što je jedan seljak rekao Arškom župniku: kada molim pred svetohraništem, »ja gledam njega i on gleda mene« (*Katekizam Katoličke Crkve*, 2715). Još vas jednom pozivam na susret s Gospodinom *čestim čitanjem Svetoga pisma*. Ako još nemate tu naviku, počnite od evanđeljâ. Pročitajte svaki dan jedan odlomak. Pustite da Božja riječ progovori vašem srcu i bude svjetlo na vašem putu (usp. Ps 119, 105). Otkrit ćete da se Boga može »vidjeti« također *u licu braće i sestara*, posebno onih koji su zaboravljeni: siromašni, gladni, žedni, stranci, bolesnici, zatvorenici (Mt 25, 31-46). Jeste li već imali to iskustvo? Dragi mladi, da bi se ušlo u logiku Božjeg kraljevstva treba se prepoznati siromašnim sa siromašnima. Čisto srce je nužno također srce »na dlanu«, koje se zna prignuti i podijeliti svoj život s najpotrebitijima. Susret s Bogom u molitvi, kroz čitanje Biblije i u bratskom životu će vam pomoći da bolje upoznate Gospodina i sebe same. Kao što se dogodilo učenicima na putu u Emaus (usp. Lk 24, 13-35), Gospodinov glas učinit će da vaša srca gore. On će vam otvoriti oči da prepoznate njegovu prisutnost i tako otkrijete plan ljubavi koji on ima za vaš život. Neki od vas osjećaju ili će osjetiti Gospodinov poziv na brak, na zasnivanje obitelji. Mnogi danas misle da je ovaj poziv »ispao iz mode«, ali to nije točno! Upravo iz toga razloga cijela crkvena zajednica prolazi kroz posebno razdoblje razmišljanja o pozivu i poslanju obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu. Pozivam vas, nadalje, da razmislite jeste li pozvani na redovnički život i svećeništvo. Kako je lijepo vidjeti mlade ljude koji su prigrlili poziv da se potpuno posvete Kristu i služanju njegovoj Crkvi! Preispitajte se čista srca i ne bojte se onoga

što Bog od vas traži! Polazeći od vašega »da« na Gospodinov poziv postat ćete novo sjeme nade u Crkvi i društvu. Ne zaboravite: Božja je volja da budemo sretni!

4. Na putu prema Krakovu

»Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!« (Mt 5, 8). Dragi mladići i djevojke, kao što vidite, to blaženstvo izbliza dotiče vaš život i jamstvo je vaše sreće. Zato vas još jednom pozivam: imajte hrabrosti da bude sretni! Ovogodišnji Svjetski dan mladih vodi prema posljednjoj etapi pripreve za veliki skup mladih iz cijelog svijeta u Krakovu 2016. Prije trideset godina sveti Ivan Pavao II. utemeljio je Svjetski dan mladih u Crkvi. To hodočašće mladih po svim kontinentima pod vodstvom Petrova nasljednika doista je bila providonosna i proročka inicijativa. Zahvalimo zajedno Gospodinu za dragocjene plodove koje su ti svjetski dani mladih donijeli u životu mnogih mladih u svim dijelovima svijeta! Do koliko se samo važnih otkrića kroz to vrijeme došlo, a u prvom redu do otkrića da je Krist Put, Istina i Život a Crkva velika i gostoljubiva obitelj!

Koliko obraćenja, kolika su zvanja proizašla s tih skupova! Neka sveti papa, zaštitnik Svjetskog dana mladih, moli za naše hodočašće prema njegovu voljenom Krakovu. I neka nas majčinski pogled Blažene Djevice Marije, pune milosti, koja je sva lijepa i čista, prati na svakom koraku na tom našem putu.

Iz Vatikana, 31. siječnja 2015. *Spomendan svetog Ivana Bosca*

Franjo

PAPA FRANJO NAJAVIO SVETU GODINU, JUBILEJ MILOSRĐA

Izvanredna Sveta godina, Jubilej milosrđa započet će na svetkovinu Bezgrešnog začeća 2015., a završit će 20. studenoga 2016. na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenoga. Papa Franjo najavio je 13. ožujka, o drugoj obljetnici svog pontifikata, u bazilici Svetog Petra proslavu izvanrednu Svetu godinu. Taj Jubilej milosrđa započet će otvaranjem Svetih vrata na Svetom Petru na svetkovinu Bezgrešnog začeća 2015., a završit će 20. studenoga 2016. na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenja. Na početku godine, Sveti Otac rekao je: "Ovo je vrijeme milosti. Važno je da vjernici laici to milosrđe žive i unose u različite društvene sredine. Samo naprijed!"

U informacijama za medije povodom objave Jubileja milosrđa, koje je 13. ožujka popodne objavio Tiskovni ured svete Stolice, ističe se kako je Jubilej najavljen na drugu obljetnicu izbora pape Franje, u homiliji održanoj u sklopu pokorničkog bogoslužja kojim je Sveti Otac označio početak inicijative "24 sata za Gospodina". Ta inicijativa, koja se održava na poticaj Papinskog vijeća za promicanje nove evangelizacije, sastoji se u tome da u cijelom svijetu crkve budu duže otvorene da bi se pozvalo ljude da pristupe sakramenta pomirenja. Ovogodišnja tema preuzeta je iz poslanice sv. Pavla Efežanima: "Bog bogat milosrđem" (Ef 2, 4). Otvaranje sljedećeg jubileja održat će se na pedesetu obljetnicu završetka Drugoga vatikanskog koncila 1965. godine. To je od velikog značenja, jer potiče Crkvu da nastavi rad započet na Koncilu. Tijekom jubileja, nedjeljna čitanja kroz godinu bit će uzeta iz Evanđelja po Luki, koji je prozvan "evanđelist milosrđa". Dante Alighieri ga opisuje kao "scriba mansuetudinis Christi", "pisac Kristove blagosti". Postoje mnoge poznate prisposode o milosrđu sadržane u Evanđelju po Luki: izgubljena ovca, izgubljena drahma, milosrdni otac. Službena i svečana najava Svete godine održat će se javnim proglašenjem bule kod Svetih vrata na Nedjelju Božjeg milosrđa, svetkovinu koju je utemeljio Ivan Pavao II. a koja se slavi u nedjelju nakon Uskrsa. Jubilej je starozavjetna institucija, sama riječ dolazi od hebr. jubal, ovnujski rog, u koji se trubilo pritom (svečano zamišljenom) činu proglašenja Jubilejske godine. Prema drevnoj židovskoj tradiciji, jubilara godina slavila se svakih 50 godina, u njoj se vraćalo jednakost među svim Izraelcima, nudeći nove mogućnosti obiteljima koje su izgubile imovinu, pa čak i svoju osobnu slobodu. Osim toga, jubilara godina bila je podsjetnik bogatima da će doći vrijeme kada će židovski robovi, jednom kada ponovno budu jednaki njima, biti u mogućnosti tražiti natrag svoja prava. "Prema izraelskom Zakonu pravda se prije svega sastojala u zaštiti slabih" (Ivan Pavao II., Tertio millenio adveniente. Nadolaskom trećeg tisućljeća 13). Institucija Jubileja u Starom zavjetu dakle otkriva društvenu osjetljivost, zaštitu slabijih, jer su se tada trebali opraštati nenaplativi dugovi, oslobađati robovi, pa i zemlja je počivala od obrađivanja i rađanja. O tome piše Levitski zakonik, 25,8. Jubilej konačno

ističe i zahtijeva oprost. Katolička tradicija započela je tradiciju slavljenja Svete godine s papom Bonifacijem VIII. godine 1300. Prema zamisli Bonifacija VIII. Jubilej se trebao slaviti svakih stotinu godina. Od 1475. pa nadalje - kako bi se omogućilo svakom naraštaju doživjeti barem jednu Svetu godinu – određeno je da se redovni Jubilej slavi svakih 25 godina. Međutim, izvanredni jubilej se može proglasiti povodom događaja od posebne važnosti. Do danas je slavljeno ukupno 26 redovnih svetih godina, od kojih je posljednji bio Jubilej dvijetisućite. Običaj proglašavanja izvanrednih jubileja potječe iz 16. stoljeća. Posljednje dvije izvanredne Svete godine, koje su slavile u prošlom stoljeću, bile su ona iz 1933., koju je proglasio Pio XI. povodom 1900. obljetnice otkupljenja, te ona iz 1983. godine, koju je proglasio Ivan Pavao II. povodom 1950 godina otkupljenja. Katolička Crkva dala je židovskom jubileju više duhovno značenje. On se sastoji u općem opraštanju, oprost u otvorenom svima, te mogućnosti da se obnovi odnos s Bogom i bližnjima. Zato je Sveta godina uvijek prilika za produblјivanje vlastite vjere i življenja kršćanskog svjedočenja s obnovljenom predanošću. Jubilejom milosrđa Papa stavlja u središte pozornost prema milosrdnom Bogu koji sve poziv da se vrate njemu. Susret s njim rađa krepošću milosrđa. Papa u spomenutoj homiliji ističe da je to prilika da postanemo “milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan”. Uvjeren sam, rekao je Franjo, da će “cijela Crkva u ovom Jubileju pronaći radost dok ponovno otkriva Božje milosrđe i čini ga plodnim, milosrđe kojim smo pozvani utješiti svakog muškarca i svaku ženu našeg doba”. Početni obred Jubileja je otvaranje Svetih vrata. Ta su vrata otvorena samo tijekom Svete godine, dok ostalih godina ostaju zatvorena. Svaka od četiri glavne rimske bazilike: Svetog Petra, Sv. Ivana Lateranskog, Svetog Pavla izvan zidina i Svete Marije Velike, imaju Sveta vrata. Ovaj obred otvaranja Svetih vrata na simboličan način izražava ideju da se, tijekom Jubileja, vjernicima nudi “izvanredan put” ka spasenju. Milosrđe je tema vrlo draga papi Franji, koji je već za svoje biskupsko geslo izabrao riječi: “miserando atque eligendo”. Ovaj citat je preuzet iz propovijedi sv. Bede Časnog koji, tumačeći evanđeoski odlomak o pozivu svetog Mateja, piše: “vidit ergo Iesus publicanum et quia miserando atque eligendo vidit, Ait Illi Sequere me” (Isus ugleda carinika, pogleda ga, smilova mu se i sebi ga izabra, te mu reče: Slijedi me). Tom propovijedi odana je počast Božjem milosrđu. To bi se geslo moglo prevesti i “očima milosrđa”. U prvom Angelusu nakon svog izbora, Sveti Otac rekao je: “na sam spomen milosrđa ta riječ mijenja sve. To je nešto najbolje što možemo čuti: mijenja svijet. Malo milosrđa čini svijet manje hladnim i pravednijim. Trebamo shvatiti dobro to milosrđe Boga, toga milosrdnog oca koji ima toliko strpljenja...” (Angelus, 17. ožujka 2013.). U Angelusu od 11. siječnja 2015. rekao je: “Danas postoji tako silna potreba za milosrdem i važno je da ga vjernici laici žive i nose u različite društvene sredine. Samo naprijed! Mi živimo vrijeme milosrđa, ovo je vrijeme milosrđa”. Nadalje, u svojoj poruci za korizmu 2015. godine Sveti Otac piše: “velika mi je želja da sva mjesta u kojima je Crkva prisutna, posebno naše župe i naše zajednice, postanu otoci milosrđa usred mora ravnodušnosti”. U talijanskoj verziji teksta apostolske pobudnice Evangelii gaudium izraz milosrđe javlja se čak 31 puta.

Popis jubilejskih godina i pape koji su ih proglasili:

- 1300.: Bonifacije VIII.
- 1350.: Klement VI.
- 1390.: Svetu godinu proglasio Urban VI., a predsjedao joj Bonifacije IX.
- 1400.: Bonifacije IX
- 1423.: Martin V.
- 1450.: Nikola V.
- 1475.: proglasio Pavao II., predsjedao Siksto IV.
- 1500.: Aleksandar VI.
- 1525.: Klement VII.
- 1550.: proglasio Pavao III., predsjedao Julije III.
- 1575.: Grgur XIII.
- 1600.: Klement VIII.
- 1625.: Urban VIII.
- 1650.: Inocent X.
- 1675.: Klement X.
- 1700.: otvorio Inocent XII., zaključio Klement XI.
- 1725.: Benedikt XIII.
- 1750.: Benedikt XIV.

1775.: proglasio Klement XIV., predsjedao Pio VI.
1825.: Leon XII.
1875.: Pio IX.
1900.: Leon XIII.
1925.: Pio XI.
1933.: Pio XI.
1950.: Pio XII.
1975.: Pavao VI.
1983.: Ivan Pavao II.
2000.: Ivan Pavao II.
2015.: Franjo.

II.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

PORUKA ZA 20. DAN ŽIVOTA PREDSJEDNIKA VIJEĆA HBK ZA ŽIVOT I OBITELJ

1. veljače 2015.

Vjerovati u napredak i uspjeh

Abraham je bio postavljen na veliku kušnju upravo u stvari koja se ticala života i budućnosti njegove obitelji. Činila su se nemoguća, potpuno iluzorna sva Božja obećanja koja su govorila da će Abraham imati silno potomstvo «poput zvijezda na nebu i pijeska na morskoj obali» (Post 22, 17), jer su i Abraham i žena mu Sara u već starim godinama bili bez djece. Dakle, zdravim razumom razmišljajući i uzimajući u obzir sve prirodne zakone, nije bilo moguće nikakvo rješenje kojim bi Abraham postao roditelj. A ipak! Abrahamovo potomstvo i po tijelu i po duhu živi i živjet će do konca. Protiv svake nade i usprkos svim činjenicama, Abraham je vjerovao da je Bog iznad svih zakona i da mu ništa, baš ništa nije nemoguće.

Iako nam se uporno tvrdi kako krećemo u napredak, svjedoci smo naglog nazadovanja na svim razinama društvenoga i nacionalnog života. Nezaposlenost, neplaćen rad, siromaštvo i izglednije obitelji, a s druge strane bahato trošenje materijalnih dobara, korupcija i u onim institucijama koje moraju biti nositeljice stabilnosti društva, dokazuju koliko su teške prilike u kojima se nalaze građani Republike Hrvatske. Samo zbog izumiranja svake nas godine ima oko 10.000 manje, a iseljavanje opasno pogoršava to stanje, jer iseljavaju kvalificirane i radno sposobne osobe u fertilnim godinama života.

Nema skoro dana kada naši mediji ne donose vijesti o tome kako u drugim zemljama teče med i mlijeko i tako potiču iseljavanje. Znademo, naprotiv, da ima i drukčijih iskustava. Ima i kod nas radinih i uspješnih ljudi. Što se života i budućnosti tiče, kao da smo u istoj situaciji poput Abrahama. Pa se pitamo: ima li uopće u ovakvom stanju nade? Odlučno i bez ikakvog okolišanja možemo tvrditi: za one koji svoju sigurnost stavljaju u Boga ima i nade i mogućnosti. Vesele nas i ohrabruju tolike obitelji s više djece koje se i danas odlučuju na prihvaćanje života. Povjerenje u Boga koji nikad nije iznevjerio čvrsto je jamstvo uspjeha. Ali to povjerenje pretpostavlja odlučan zaokret od nepoštenja, krađe (i državne imovine), zločina protiv života, protiv naravi braka i obitelji i drugih nedjela. Otimačina je uvijek bila najbrži put k osiromašenju.

Ovogodišnji Dan života još jednom nam snažno doziva u pamet da ako Gospodin ne gradi kuću uzalud se muče graditelji (usp. Ps 127, 1). Čuvajmo svoj dom i gradimo ga, ali s Bogom, ne bez njega!

U Krku, 18. siječnja 2015.

Mons. Valter Župan, biskup krčki,
predsjednik Vijeća HBK za život i obitelj

XVII. REDOVITO ZAJEDNIČKO GODIŠNJE ZASJEDANJE HBK I BK BiH PRIOPĆENJE

Zajedničko godišnje zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, XVII. u nizu, održano je 26. siječnja 2015. u sjedištu HBK u Zagrebu. Na jednodnevnom zasjedanju, kojem su predsjedali nadbiskup zadarski mons. dr. Želimir Puljić, predsjednik HBK, i biskup banjolučki mons. dr. Franjo Komarica, predsjednik BK BiH, sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH i svi članovi Hrvatske biskupske konferencije, osim jednoga koji je bio spriječen.

Dijelu zasjedanja pridružio se i apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Alessandro D'Errico koji je prenio blagoslov i pozdrave Svetog Oca. Kazao je kako je, s gledišta Svete Stolice, godišnje zajedničko zasjedanje dviju Biskupskih konferencija važan događaj, jer daje mogućnost, ne samo za zajedničko odlučivanje o zajedničkim pitanjima pastoralnoga života, nego također da se zajedno razmišlja o izazovima s kojima se hrvatski katolički narod mora suočiti u konkretnim situacijama ovoga vremena.

U pozdravnom govoru nadbiskup Puljić izrazio je dobrodošlicu u Hrvatsku biskupsku konferenciju novoimenovanom krčkom biskupu fra Ivici Petanjku te zaželio da, kao vrijedni sljedbenik duha svetog Franje i dobar poznavatelj crkvene povijesti, bude unutar Biskupske konferencije mudar savjetnik u promicanju posvećenog života i formaciji prezbitera i laika. Govoreći o zajedničkom zasjedanju biskupa iz Republike Hrvatske i BiH, zahvalio je Bogu što, iako djeluju u dvije države, preko dviju konferencija putem zajedničkih poslova i umreženih institucija služe istom narodu te na zasjedanjima dijele svoje brige i radosti, nade i tjeskobe.

Pozdravljajući sve nazočne u ime BK BiH, biskup Komarica je, između ostalog, posebno spomenuo privođenje kraju postupaka za beatifikaciju slugu Božjih nadbiskupa Josipa Stadlera i Petra Barbarića te katastrofalne poplave koje su pogodile brojne župe Vrhbosanske nadbiskupije i dio župa Banjolučke biskupije. Zahvalio je za dragocjenu pomoć koju je stradalima pružio Hrvatski Caritas, premda je i sam morao skrbiti za brojne stradale na području Republike Hrvatske.

Biskupi su upoznati s aktualnim pitanjima hrvatske inozemne pastve. Trenutno diljem svijeta ima 184 hrvatskih katoličkih župa i misija u kojima djeluje 195 svećenika, 49 časnih sestara i 46 pastoralnih suradnika. Promišljajući o izazovima pred kojima se nalazi hrvatska inozemna pastva, posebno je istaknut problem novog vala iseljavanja poglavito mladih obitelji i samaca. Naglašena je potreba ozbiljnog suočavanja s tim problemom na svim razinama te izražena zahvalnost svim koji djeluju u hrvatskoj inozemnoj pastvi za njegovanje vjerskog i nacionalnog identiteta te očuvanje obiteljskih vrijednosti među hrvatskim iseljenicima.

Predsjednici Hrvatskog Caritasa i Caritasa BK BiH informirali su biskupe o prošlogodišnjoj akciji Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH te o pripremama za ovogodišnju akciju pod geslom „Nositi Isusovu ljubav“. Ponovno je istaknuto da ova akcija ima za cilj, ne samo materijalnu pomoć, nego jačanje međusobne povezanosti na duhovnoj i svakoj drugoj razini između Crkve u RH i BiH. Biskupi iz BiH su i ovom prigodom zahvalili svima koji su se uključili u ovu akciju, ali i u mnoge druge manje akcije kojima se pomaže opstanak u BiH Hrvata katolika, napose u onima dijelovima u kojima su egzistencijalno ugroženi.

Razmatrajući zajednička liturgijska pitanja, biskupi su dali smjernice za nastavak pripreme i tiskanje novog kantuala. Također su dali smjernice za poduzimanje potrebnih koraka za odobrenje datuma i molitava na spomendane pojedinih hrvatskih blaženika.

Biskupi su, između ostalog, također saslušali i izvješće o radu Komisije HBK i BK BiH za Hrvatski martirologij. Predstavljene su sve, do sada poduzete aktivnosti na popisivanju svih žrtava katolika na području obiju konferencija s posebnim naglaskom na onim osobama koje su dale svoj život iz ljubavi prema vjeri te bi se mogao pokrenuti proces za njihovo proglašenje blaženim.

Zagreb, 26. siječnja 2015.

Tajništvo HBK
Tajništvo BK BiH

HODITI ZAJEDNO

Poruka predsjednika Hrvatskog Caritasa biskupa Josipa Mrzljaka za Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini 2015. godine

Dragi vjernici,

već devetu godinu zaredom, odlukom biskupa Hrvatske biskupske konferencije, provodimo akciju “Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini”. Nositelj akcije je Hrvatski Caritas u suradnji s Caritasom Bosne i Hercegovine. Tako ćemo i ove godine treće korizmene nedjelje, 8. ožujka, na svim našim župama zajedno moliti i dati novčani prilog za potrebe Crkve i Hrvata u Bosni i Hercegovini.

Koristimo ovu prigodu i zahvaljujemo svima koji su se prošle godine odazvali pozivu da preko Hrvatskog Caritasa pomognu obiteljima stradalim u poplavama, ne samo u Hrvatskoj već i u susjednoj Bosni i Hercegovini i Srbiji, posvjedočivši tako da se ljubav umnožava dijeljenjem i da za nas kršćane nema izvrsnijeg načina svjedočenja vjere u živog Krista od konkretnih djela ljubavi. Na taj smo način posvjedočili i da je Crkva autentična u svom govoru o Bogu samo onda kada govori, misli i djeluje za konkretnog čovjeka u njegovim potrebama, materijalnim i duhovnim. Stoga vam još jednom velika hvala na svim molitvama i darovima koji su našoj braći i sestrama pomogli ublažiti tegobnu svakodnevicu koju su živjeli i još uvijek žive nakon razornih poplava.

Bog koji nam se očitovao kao Ljubav, koji je dio naše ljudske povijesti, u koju je na poseban način ušao Kristovim rođenjem, svakodnevno i neumorno poziva nas da povjerujemo kako je Boga – Ljubav moguće susresti u svakodnevnim stvarnostima koje nas okružuju. Da bismo se otvorili za tu mogućnost, moramo najprije nadvladati ravnodušnost srca, izaći iz sebe i otvoriti se drugima, i postati aktivnim sudionicima društvenog života, Crkve i zajednica u kojima živimo - a na osobit smo način pozvani to činiti prema siromašnima. Da bismo to mogli, potrebno je prihvatiti vlastita ograničenja, otvoriti se Božjoj milosti te se vježbati u odgoju srca. Kada molimo Gospodina “učini srce moje po srcu svome”, tražimo milost da nam srce bude snažno i milosrdno, budno i velikodušno, tražimo da nam dade srce koje se ne zatvara u sebe i ne pada u zamke „globalizacije ravnodušnosti”, kako nas u svojoj ovogodišnjoj korizmenoj poruci poziva i papa Franjo. Drago nam je bilo ovih dana čuti vijest da će i sam papa Franjo doći ove godine u Sarajevo i pokazati svoju solidarnost i blizinu. Želeći produbiti razumijevanje važnosti odgovora na taj poziv na otvorenost srca, a misleći na Crkvu i našu braću i sestre u vjeri u Bosni i Hercegovini, ove smo godine za nacionalnu korizmenu akciju odabrali moto “Hoditi zajedno”.

Zajedništvo za nas vjernike prije svega znači biti uz drugoga, biti s drugim, u molitvi i djelima koja svjedoče prihvaćanje drugoga, znači vjerovati zajedno, podnositi patnje i dijeliti radost, međusobno se poštivati, moliti jedni za druge, zajedno slušati Riječ Božju i slaviti Euharistiju – drugim riječima: zajedno živjeti iskustvo Boga kako bi Crkva u svijetu na vidljiv način posvjedočila da su vrata koja povezuju Boga i čovjeka otvorena.

Pozivam vas stoga da u Godini posvećenoga života osobito molite za sva duhovna zvanja kojima je Crkva u Bosni i Hercegovini obogatila i nas u Hrvatskoj, da se prema svojim mogućnostima odazovete pozivu hrvatskih biskupa i svojim darom doprinesete svim onim projektima kojima ćemo putem Caritasa pomoći da naša braća i sestre žive životom dostojnim čovjeka u svojoj Bosni i Hercegovini. Posebno želimo ohrabriti i pomoći svećenicima – župnicima koji sa svojim narodom na župama dijele oskudicu i svako dobro i zlo svagdašnjega života. Hodimo zajedno moleći da budućnost Crkve i vjernika u Bosni i Hercegovini bude ojačana svjedočanstvom zajedništva koje se pokazuje djelima konkretne ljubavi.

mons. Josip Mrzljak
predsjednik Hrvatskog Caritasa

FRANJEVAC KAPUČIN IVICA PETANJAK IMENOVAN KRČKIM BISKUPOM

Papa Franjo prihvatio je odreknuće od službe mons. Valtera Župana, dosadašnjega krčkoga biskupa, u skladu s odredbom kanona 401 čl. 1 Zakonika kanonskoga prava, te je za novoga krčkoga biskupa imenovao fra Ivicu Petanjka, franjevca kapucina, dosadašnjega gvardijana u Osijeku, objavio je u subotu 24. siječnja u podne apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Alessandro D'Errico, priopćio je Tiskovni ured Hrvatske biskupske konferencije. Vijest o imenovanju objavljena je istodobno u Vatikanu.

Fra Ivica Petanjak rođen je 29. kolovoza 1963. u Đakovu, Đakovačko-osječka nadbiskupija, u katoličkoj vjerničkoj obitelji u župi sv. Mihaela u Drenju. Srednju školu pohađao je u Osijeku (1978-1982), a potom je stupio u kapucinski novicijat u Karlobagu. U međuvremenu odlazi na odsluženje vojnog roka i po povratku dovršava novicijat i polaže privremene zavjete 4. studenoga 1984. Iste godine započinje studij teologije na KBF-u u Zagrebu. Doživotne zavjete položio je u Franjevačkom redu manje braće kapucina 4. listopada 1988., a za svećenika je zaređen 24. lipnja 1990. u Zagrebu.

Nakon ređenja bio je zamjenik odgojitelja i prefekt sjemeništara u Varaždinu (1990-1991) te župni vikar i bolnički kapelan u Splitu (1991-1995). Na Papinskom sveučilištu Gregoriana studirao je crkvenu povijest (1995-2002) i godine 2002. obranio doktorsku radnju "Michelangelo Bosdari da Ragusa OFMCap., Predicatore, diplomatico, uomo di governo e guida spirituale (1653-1729)" ("Mihael Božidarević iz Dubrovnika, OFMCap. Propovjednik, diplomat, čovjek uprave i duhovni vođa (1653 – 1729)"). Od 2002. do 2005. služio je kao magistar bogoslova u Zagrebu. Službu provincijalnog ministra Hrvatske kapucinske provincije sv. Leopolda Bogdana Mandića obnašao je od 2005. do 2011. Služio je zatim kao župnik župe Gospe Lurdske u Rijeci i odgojitelj postulanata (2011-2014), te od kolovoza 2014. kao gvardijan u Osijeku i provincijalni definator.

Mons. Ivica Petanjak je zaređen za biskupa u nedjelju 22. ožujka 2015. godine u krčkoj katedrali. Glavni zareditelj bio je kardinal Josip Bozanić, a suzareditelji apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Alessandro D'Errico, nadbiskup i apostolski administrator Krčke biskupije mons. Valter Župan.

III.
POREČKA I PULSKA BISKUPIJA

ODLUKA O ČINIMA IZVANREDNOG UPRAVLJANJA ZA JAVNE PRAVNE OSOBE KOJE SU PODLOŽNE DIJECEZANSKOM BISKUPU

Poreč, 10. prosinca 2014.

Prot. br.: 1435/2014

Predmet: Čini izvanrednog upravljanja

Draga braćo svećenici,

Smatramo korisnim podsjetiti braću svećenike na uglavnom već uhodanu praksu o redovitim i izvanrednim činima upravljanja u svezi materijalnih dobara.

Budući da još uvijek ima slučajeva kojim se ne poštvaju odredbe o činima redovitog i izvanrednog upravljanja, ovom prilikom želimo ponovno posjetiti na odredbe o Činima *izvanrednog upravljanja* od 23. veljače 2007., koje je proglasio tadašnji mjesni biskup mons. Ivan Milovan u *Službenom vjesniku* 2007(2) str. 54-56.

ODLUKA KOJOM SE ODREĐUJU ČINI IZVANREDNOG UPRAVLJANJA ZA JAVNE PRAVNE OSOBE KOJE SU PODLOŽNE DIJECEZANSKOM BISKUPU

U smislu Zakonika kanonskoga prava, kan. 1281 § 2; te kann. 1291 i 1295, koji se odnose na otuđenje i poslove koji mogu pogoršati imovinsko stanje javne pravne osobe, kao i u smislu kan. 1297, koji se odnosi na zakup, te s obzirom na odluke Hrvatske biskupske konferencije donesene 24. siječnja 2007. godine, kao i biskupa Riječke metropolije od 30. siječnja 2007.; te saslušavši mišljenje biskupijskog ekonomskog vijeća, 20 veljače 2007., ovime izdajem

ODLUKU

kojom određujem da su za javne pravne osobe koje su pod mojim upravljanjem čini izvanrednog upravljanja:

1. otuđenje nepokretnih dobara bilo koje vrijednosti;
2. otuđenje pokretnih dobara u vrijednosti većoj od one koju je odredila skupština biskupa Riječke crkvene pokrajine i koja iznosi 30.000,00 KN (kuna);
3. čini koji su štetni za osnovnu imovinu, kao. što su npr. davanje na korištenje, u koncesiju, ustupanje prava na neku površinu, renta, zakup, hipoteka, zajam ili jamstvo, zaduživanja, posudba, zamjena (vlasništva);
4. stjecanje nekretnina bilo oneroznim bilo neoneroznim ugovorom;
5. promjena namjene korištenja nekretnina;
6. *primanje donacija, nasljedstava, zaklada i legata;*
7. *odbijanje donacija, nasljedstava, legata i prava općenito;*
8. *gradnje, rekonstrukcije, restauracije i konzervatorske sanacije, izvanrednog održavanja bilo koje vrijednosti crkava i crkvenih objekata;*
9. *svaki čin koji se odnosi na nepokretna ili pokretna dobra umjetničke, povijesne ili kulturne vrijednosti;*
10. *započinjanje, nastavljanje ili ustupanje poduzetničke ili trgovačke aktivnosti;*
11. *osnivanje društva (udruženja) bilo koje vrste ili sudjelovanje u njemu;*
12. *zaduženje bilo koje vrste kod banaka, pravnih osoba ili ustanova odnosno fizičkih osoba;*

13. dodavanje novih stavki izdataka u odnosu prema onima koje su navedene u odobrenom predračunu odnosno ponudi;

14. zaposlenje pomoćnog osoblja i sklapanje ugovora za usluge koje nisu prirodnog karaktera;

15. pokretanje sudskog postupka pred sudbenim vlastima, administrativnim i upravnim tijelima, napose pred državom;

16. primanje na trajni stan bilo koje osobe koja ne pripada kleru župe, sjemeništa ili kurije.

Da se neki od navedenih poslova mogu **valjano izvršiti**, potrebno je **pismeno odobrenje** dijecezanskog biskupa. Bez toga odobrenja navedeni su čini pravno ništavni i ne proizvode nikakve učinke.

Molbi za odobrenje treba priložiti mišljenje ekonomskog vijeća dotične javne pravne osobe.

Nadajući se da će spomenute odredbe biti poštivane i u praksi provedene s poštovanjem vas pozdravlja u Gospodinu.

✠ Dražen Kutleša,
biskup

Čini izvanrednog upravljanja - tumačenje pojmova:

Uz br. 1. i 2. - Otudjenje (alienatio) u strogom smislu je zakoniti prijenos prava vlasništva nad nekim predmetom s jednog vlasnika na drugog (prodaja, darovnica). U širem se smislu pod otudjenjem razumijeva svaki pravni posao, kojim se imovinska prava jednog subjekta prenose na drugoga, a da se pri tome samo pravo vlasništva ne prenosi (npr. zakup, najam). U kanonskom zakonodavstvu, pa tako i u ovoj odluci, otudjenje se uzima i u strogom i u širem smislu.

Uz br. 3. - Osnovna imovina (patrimonium stabile) radi se o neotuđivim dobrima, jer nisu određena za redoviti život pravne osobe, nego imaju cilj da osiguraju podršku, financijsku osnovu, koja omogućava toj osobi potrebna djelovanja za postignuće njezinih svrha.

Zajam, zalog, hipoteka. Zajam (mutuum) je ugovor kojim se nekom izručuje u vlasništvo neko potrošno dobro (novac i sl.), uz obvezu da isto takvo potrošno dobro vrati. Zajam se može sklopiti i tako da se crkvena pravna osoba optereti zalogom ili hipotekom. Ako se kao jamstvo vjerovniku za osiguranje primljenog zajma daje neko pokretno dobro (npr. novac), onda je riječ o zalogu, a ako se daje nepokretno dobro (npr. kuća, zemlja, sl.), onda se radi o hipoteci. Zajam je posao kojim se može pogoršati imovinsko stanje pravne osobe pa, prema tome, treba obdržavati propise o otudjenju i izvanrednim činima upravljanja.

Zakup (locatio) je vrsta dvostranog konsenzualnog ugovora (tj. zaključuje se samim sporazumom), kada se jedna stranka (zakupodavac) obvezuje da će drugoj stranci (zakupac) dati na korištenje neku stvar (poljoprivredno zemljište, poslovni prostor) ili neko služenje kroz neko određeno vrijeme, uz naknadu određene protivvrijednosti (zakupnina, renta, nagrada). Zakupnik je dužan plaćati zakupninu u rokovima određenima ugovorom. Tri su temeljne vrste zakupa: zakup stvari (locatio rei – ugovor o zakupu), zakup svoje radne snage (locatio operarum - ugovor o radu) i zakup djela (locatio operis - ugovor o djelu). Kanonsko se pravo pretežno zanima za zakup stvari (locatio rerum). Za razliku od zakupa, najam je ugovor kojim se najmodavac obvezuje predati najmoprimcu određenu stvar na uporabu (stan), a najmoprimac se obvezuje za to plaćati određenu najamninu. Objekt najma mogu biti stvari, pokretne i nepokretne i prava. Najam, za razliku od zakupa, ne obuhvaća i uživanje u smislu pribiranja plodova.

Koncesija je pravo korištenja prirodnog bogatstva, dobara u općoj uporabi ili obavljanja neke djelatnosti, koje koncedent (pravna osoba koja daje nešto u koncesiju) ustupa koncesionaru (fizička ili pravna osoba koja prima nešto u koncesiju), na određeno vrijeme i pod određenim uvjetima, uz plaćanje koncesionarske naknade, što je sve regulirano koncesionarskim ugovorom.

Uz br. 4. - Onerozan ugovor (contractus onerosus) ugovor s teretom, donosi terete ili nepogodnosti za obje ugovorne strane (npr. prodaja). Takvim oneroznim ugovorom je crkvena pravna osoba opterećena nekim obvezama na koje se obvezala da ih izvrši. Od oneroznog razlikujemo neonerozni ili ugovor bez tereta (contractus gratuitus) koji donosi terete i nepogodnosti samo za jednu od ugovornih strana (npr. donacija).

Uz br. 6. i 7. - Legati također su vrsta dvostranog konsenzualnog ugovora, kojim se crkvena pravna osoba obvezuje služiti sv. mise, trajno ili na neko određeno vrijeme, za nekog pokojnika jer je ovaj za života toj crkvenoj pravnoj osobi ostavio neko nepokretno ili pokretno dobro. Legati, prema tome, po svojoj naravi spadaju u onerozne ugovore.

Uz br. 14. - Usluge prigodnog karaktera ne pretpostavljaju nikakvu trajnost u službi nego samo uzimanje ad hoc pomoćnog osoblja, to jest za izvršenje nekog konkretnog posla ili čina. Ne smatraju se dakle uslugama prigodnog karaktera svi oni poslovi koji traže trajno ili na neko određeno vrijeme uzimanje u službu osobe za neki posao uz redovitu nagradu.

RAZRJEŠENJA I IMENOVANJA

Vlč. Romano Širol razrješuje se službe župnika u župama Sveti Matej – Cere i Sveti Ivanac nad Rašom, te se umirovljuje. (dekret broj 3/2015. od 4. siječnja 2015.)

Vlč. Mirosław Paraniak uz službu župnika u Barbanu imenuje se upraviteljem župa Sveti Matej – Cere i Sveti Ivanac nad Rašom. (dekret broj 4/2015. od 4. siječnja 2015.)

Vlč. Ilija Jakovljević imenuje se povjerenikom za „Popis žrtava II. svjetskog rata i poraća“ za Porečku i Pulsku biskupiju. (dekret broj 26/2015. od 15. siječnja 2015.)

NOVI VICEPOSTULATOR KAUZE BL. MIROSLAVA BULEŠIĆA

Mons. Jure Bogdan, postulator kauze bl. Miroslava Bulešića imenovao je, nakon smrti vicepostulatora kauze blaženog Miroslava Bulešića mons. Vjekoslava Milovana, novog vicepostulatora kauze blaženog Miroslava Bulešića, vlč. Iliju Jakovljevića.

PORUKA ZA DAN ŽIVOTA

Poreč, 22. siječnja 2015.

Prot.: 31/2015.

Velečasni gospodine,
dostavljamo Vam Poruku za 20. Dan života predsjednika *Vijeća HBK za život i obitelj* mons. Valtera Župana.

Dan života obilježava se u nedjelju, 1. veljače 2015. godine.

Poruka naglašava potrebu vjerovanja u napredak i uspjeh poput Abrahama koji je sve svoje pouzdanje stavio u Gospodina. I nije se prevario. I mi smo pozvani, usprkos svim teškoćama, vjerovati i pouzdati se samo u Gospodina – i uspjeh ćemo.

Preporučamo da se Poruka u nedjelju, 1. veljače 2015. godine pročita na svim misama.

S poštovanjem u Kristu odani

✠ Dražen Kutleša,
biskup

SVJETSKI DAN MOLITVE, RAZMIŠLJANJA I DJELOVANJA PROTIV TRGOVINE LJUDIMA

Poreč, 22. siječnja 2015.

Prot.: 32/2015.

Predmet: Svjetski dana molitve, razmišljanja i djelovanja protiv trgovine ljudima

Velečasni gospodine,

Apostolska nuncijatura govoreći o dopisu Državnog tajništva o proslavi "Svjetskog dana molitve, razmišljanja i djelovanja protiv trgovine ljudima" koji će se, među ostalim proslavama uz Godinu posvećenog života, obilježiti 8. veljače 2015. godine, poziva sve da se uključe u tu proslavu. Tog je dana liturgijski spomendan Svete Jozefine Bakhita (1869-1947), rodom iz Sudana koja je kao djevojčica s oko 7 godina oteta i prodana u ropstvo. Nakon oslobođenja postala je časna sestra Kanozijanaka (Canossiane - Figlie della Carità), a svetom ju je 2000. godine proglasio papa Ivan Pavao II.

Papa Franjo prihvatio je inicijativu Međunarodnih Unija viših redovničkih poglavara i poglavarica i toj važnoj temi trgovini ljudima - „zločinu protiv čovječnosti“ - posvetio Poruku za Svjetski dan mira ove godine. Naveo je razne kategorije ropstva: prisilan rad, prisilnu udaju, drogu, zlorabu maloljetništva itd.

Državno tajništvo ovim dopisom poziva Hrvatsku biskupsku konferenciju da se pridruži proslavi ovog Svjetskog dana, pridonoseći senzibiliziranju javnosti i posebno crkvene zajednice za ovaj tragični fenomen, koji predstavlja jednu od najvećih ljaga današnjeg vremena.

Molimo Vas da o tome izvijestite svoje vjernike i da ih potaknete da se molitvom, razmišljanjem i djelovanjem protiv trgovine ljudima i sami aktivno uključe.

Uz pozdrav i svako dobro od Gospodina!

✠ Dražen Kutleša,
biskup

DAN POSVEĆENOG ŽIVOTA

Poreč, 22. siječnja 2015.

Prot.: 33/2015.

Poštovana i draga braćo svećenici, redovnici, redovnice i posvećeni laici,

nakon svečanog otvaranja Godine posvećenog života za našu Porečku i Pulsku biskupiju, 30. studenoga 2014. godine u samostanskoj crkvi svetog Franje u Puli, opet imamo prigodu da za Dan posvećenog života, koji će se ove godine obilježiti u nedjelju, 1. veljače 2015. također u istoj crkvi u Puli s početkom u 18,00 sati, zajedno molimo za sve Bogu posvećene osobe.

Molimo vas da o tome obavijestite vjernike i da sve potaknete da se mole za toliko potrebna duhovna zvanja u Crkvi, u našoj biskupiji. Neka nam i ova Godina posvećenog života donese obilje Božjeg blagoslova za naše obitelji, za mlade – da se velikodušno odazovu Božjem pozivu i da ga veselo slijede.

Dostavljamo vam i Program proslave Dana posvećenog života.

Neka vas sve prati blagoslov Presvetog Trojstva i nebeski zagovor Marije Majke Crkve!

✠ Dražen Kutleša,
biskup

23. SVJETSKI DAN BOLESNIKA

Poreč, 22. siječnja 2015.
Prot.: 34/2015.

Velečasni gospodine,

dostavljamo Vam Poruku Pape Franje za 23. svjetski dan bolesnika koji se slavi 11. veljače 2015. godine.

Bolesnici su naša braća i sestre koji su obilježeni znakom križa, a time, ako vjerom prihvaćaju taj križ, bliži su Isusu Kristu koji je i sam strpljivo nosio svoj križ do kraja. On je po tom križu prispio do uskrsnuća i života. I svi oni koji s Njime strpljivo nose svoj križ idu uskrsnuću i životu. Ali i oni koji bolesnicima olakšavaju križ patnje, koji im pomažu, koji im služe. Nijedno dobro djelo s ljubavlju učinjeno potrebnom čovjeku, Bog neće zaboraviti. Sve što se čovjeku čini – učinjeno je samom Bogu.

Potaknimo svoje vjernike da ne zaborave bolesnu braću bilo da su po bolnicama, staračkim domovima, sami u susjedstvu ili osamljeni u našoj kući. Sve ih uključimo u svoje svakodnevne molitve.

Preporučamo da se Poruka pročita na misi za Dan bolesnika.

Svima srdačan pozdrav i blagoslov u Gospodinu

✠ Dražen Kutleša,
biskup

PAPINA PORUKA ZA KORIZMU 2015.

Poreč, 28. siječnja 2015.
Prot.: 66/2015.

Velečasni gospodine,

dostavljamo Vam Poruku Pape Franje za Korizmu 2015. godine.

Pred nama je još jedno milosno vrijeme koje nam Gospodin daje kao priliku da poradimo na svojoj obnovi, da se što više suobličimo samome Isusu Kristu koji nas poziva na nasljedovanje, na svetost. I ova nas Papina poruka na to želi potaknuti, ohrabriti.

Bilo bi dobro tu poruku prve nedjelje Korizme vjernicima pročitati na svim misama, ili pak kratko o njoj govoriti.

Neka nam i ovaj Uskrs kojem idemo ususret bude zalag vječne slave na koju smo svi pozvani.

Uz pozdrav i svako dobro u Gospodinu!

Sergije Jelenić,
kancelar

NACIONALNI SUSRET REDOVNICA, REDOVNIKA I BOGU POSVEĆENIH LAIKA U MARIJI BISTRICI

Poreč, 16. veljače 2015.
Prot.: 91/2015.

Poštovane redovnice, poštovani redovnici!

Vijeće Hrvatske biskupske konferencije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života poziva sve redovnice, redovnike i Bogu posvećene laike na nacionalni susret koji će se održati u Zagrebu i Mariji Bistrici, 13. i 14. ožujka 2015. godine.

U skladu s tom odlukom pripremljen je sljedeći program:

1. Bdijenje u zagrebačkoj katedrali i molitva za proglašenje bl. Alojzija Stepinca svetim u petak, 13. ožujka 2015. godine u 20,00 sati.

2. Euharistijsko slavlje koje će predvoditi uzoriti kard. Josip Bozanić s hrvatskim nad/biskupima u Nacionalnom svetištu Majke Božje u Mariji Bistrici u subotu, 14. ožujka 2015. godine u 11,00 sati. Predprogram počinje u 10,00 sati.

3. Križni put u 15,00 sati.

Pozivamo Vas da se odazovete tom pozivu i tako doprinesete proslavi Godine posvećenog života.

Uz pozdrav i svako dobro u Gospodinu!

Sergije Jelenić,
kancelar

ZA REKOLEKCIJU 2. ožujka 2015.

Poreč, 28. veljače 2015.

Prot.: 115/2015.

“**Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini**” i ove godine obilježavamo na treću korizmenu nedjelju, 8. ožujka 2015. godine. Ova se akcija provodi već devetu godinu. Cilj je upoznati stanje Katoličke Crkve i Hrvata u BiH i prikupljenim materijalnim sredstvima pomoći biskupijskim i nacionalnom Caritasu u Bosni i Hercegovini, te posvjedočiti zajedništvo s braćom. Milostinja nedjelje 8. ožujka 2015. u cijelosti se dostavlja u tu svrhu.

Korizmena hodočašća u porečku i pulsku katedralu – (Pokorničko bogoslužje, pojedinačne ispovijedi, pobožnost Križnog puta i sveta misa)

Treće korizmene nedjelje, 8. ožujka 2015. održat će se Korizmeno hodočašće u porečku katedralu za dekanate: buzetski, pazinski, pićanski, porečki, rovinjsko-kanfanarski i umaško-oprtaljski. Početak u 16,30 sati. Svetu misu će predvoditi porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša.

Četvrte korizmene nedjelje, 15. ožujka 2015. održat će se Korizmeno hodočašće u pulsku katedralu za dekanate: labinski, vodnjanski i pulski. Početak u 16,30 sati. Svetu misu će predvoditi porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša.

Pojedine župe mogu se i same odlučiti u koju će katedralu hodočastiti. Molimo da se dekani međusobno dogovore o pripravi i sudjelovanju, bilo svećenika, bilo vjernika.

19. ožujka 2015. Sveti Josip – Dan očeva. Prigoda je da se progovori o važnosti očeva u obiteljima, o odgoju. Moglo bi se po župama organizirati, osobito s djecom ili mladima i kakav prigodan program.

Križni put mladih u Gračišću 21. ožujka 2015. Neposredna priprava mladih za Veliki Tjedan i Vazmeno trodnevlje može biti i pobožnost Križnog puta za mlade koja se organizira već više godina u Gračišću. Dobro bi bilo preporučiti i mladima iz naših župa da se pridruže. **Početak je u 10 sati.**

Uskrsne ispovijedi. Omogućimo svojim vjernicima da osobito po sakramentu pomirenja dožive milosrdnog Oca koji je velikodušan u praštanju. Dogovorimo se za uskrsne ispovijedi po župama.

Veliki četvrtak – Pozivamo sve naše svećenike, redovnike i bogoslove da na Veliki četvrtak, 2. travnja 2015. g. sudjeluju na **Misi posvete ulja u porečkoj katedrali u 10 sati.** Za misu treba ponijeti albu i štolu bijele boje. Nakon svete mise uzet ćete „sveta ulja“ za svoje župe. Na kraju slavlja svi su pozvani na agape.

Veliki petak - milostinja za Svetu Zemlju. Na Veliki petak se u katoličkom svijetu skupljaju milodari za potrebe očuvanja svetih mjesta u Svetoj Zemlji. Neka svećenici na Veliki petak, 3. travnja 2015. g. pozovu vjernike da tog dana (kod ljubljenja križa ili, nakon obreda, kod „Božjeg groba“) daju svoj dar za pomoć kršćanima u Svetoj Zemlji.

Potićemo sve svećenike da vjernike upozore i na održavanje posta i nemrsa. Osobito treba protumačiti smisao i posta i nemrsa.

2. nacionalni obiteljski dan – 19. travnja 2015. na Trsatu. Potičemo sve župnike da se na razini župa i dekanata pripremimo za taj dan. Predlažemo da se u župama u tom vidu na temu obitelji organiziraju pobožnosti Križnog puta, krunice, klanjanje pred Presvetim i sl. Na razini dekanata predlažemo dva susreta: jedan u korizmi, a drugi u vazmeno vrijeme.

Hodočašće pjevača u Mariju Bistricu, subota 21. ožujka 2015. godine. Preporučamo župnicima da prate svoje pjevače koji su nastupali na susretima zborova i koje su prijavili vlč. Mladenu Matiki u Pazinu.

Biskupsko priznanje. Pozivamo sve svećenike da i za ovu godinu predlože po jednog kandidata iz dekanata za Biskupsko priznanje. Neka to bude osoba koja se ističe svojim zalaganjem, požrtvovnošću i ljubavlju za dobro i napredak mjesne Crkve. Župnik neka pismeno obrazloži zašto se ta osoba predlaže, a dekan neka dostavi Ordinarijatu do kraja lipnja 2015. godine.

✠ Dražen Kutleša,
biskup

PERMANENTNO OBRAZOVANJE MLADIH SVEĆENIKA

Poreč, 17. ožujka 2015.

Prot.: 159/2015.

Velečasni gospodine!

Obavještavam Vas da će se dvodnevni susret u sklopu permanentnog obrazovanja mladih svećenika do deset godina službe održati u Domu pastoralnih susreta u Lovranu, u ponedjeljak, 20. i u utorak, 21. travnja 2015. godine.

Susret započinje u ponedjeljak, u 9,30 sati i završava večerom u utorak u 17,30 sati.

Tema ovog susreta je SVEĆENIČKO ZAJEDNIŠTVO.

Sudjelovanje je obavezno za sve mlađe svećenike. U slučaju spriječenosti obavezno je izvijestiti Ordinarijat.

Uz pozdrav i svako dobro od Gospodina!

Sergije Jelenić,
kancelar

VELIKI ČETVRTAK

Poreč, 20. ožujka 2015.

Prot.:176/2015.

Velečasni gospodine!

Velečasni oče!

Pozivamo sve naše svećenike, redovnike i bogoslove da na **Veliki četvrtak, 2. travnja 2015. godine** sudjeluju na **Misi posvete ulja u porečkoj katedrali u 10 sati.**

Za misu treba ponijeti albu i štolu bijele boje. Nakon svete mise uzet ćete „sveta ulja“ za svoje župe.

Na kraju slavlja svi su pozvani na agape u prostorijama Ordinarijata.

Neka Vam Uskrsli podari obilje snage u nesebičnom služenju Bogu i ljudima!

Sretan Uskrs!

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

VELIKI PETAK

Poreč, 24. ožujka 2015.

Prot.:185/2015.

Velečasni gospodine!

Velečasni oče!

Veliki petak - milostinja za Svetu Zemlju. Na Veliki petak se u katoličkom svijetu skupljaju milodari za potrebe očuvanja svetih mjesta u Svetoj Zemlji. Molimo Vas da na **Veliki petak, 3. travnja 2015. godine** pozovete vjernike da kod ljubljena križa ili, nakon obreda, kod „Božjeg groba“ daju svoj dar za pomoć kršćanima u Svetoj Zemlji.

Potičemo sve svećenike da vjernike upozorite i na održavanje **posta i nemrsa**. Osobito treba protumačiti smisao i posta i nemrsa.

Neka Vam Uskrsli podari obilje snage u nesebičnom služenju Bogu i ljudima!

Sretan Uskrs!

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

USKRSNA ČESTITKA

Poreč, 27. ožujka 2015.

Prot.: 209 /2015.

Velečasni gospodine!

Velečasni oče!

Uskrs – najveći kršćanski blagdan. Mons. Dražen Kutleša, porečki i pulski biskup uputio je uskrsnu čestitku svim svećenicima, redovnicama i redovnicima, bogoslovima, svim vjericima Porečke i Pulske biskupije, kao i svim ljudima dobre volje.

Dostavljamo Vam Poruku. Molimo Vas da je na svim misama na Uskrs pročitate.

Neka Vam Uskrsli podari obilje snage u nesebičnom služenju Bogu i ljudima!

Sretan Uskrs!

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

JUBILARCI U 2015. GODINI

Bartolić Ivan	27. 5. 1921.	94	26. 5. 1945.	70
Macinić Ivan	27. 11. 1939.	76	11. 7. 1965.	50
Milohanić J. Mladen	6. 5. 1940.	75	11. 7. 1965.	50
Močibob Ante	14. 6. 1937.	78	10. 10. 1965.	50
Racan Josip	5. 3. 1939.	76	11. 7. 1965.	50
Širol Romano	15. 2. 1937.	78	11. 7. 1965.	50
De Angelis Piergiorgio	3. 5. 1961.	53	10. 6. 1995.	20
Buždon Maksimilijan	9. 9. 1980.	35	11. 6. 2005.	10

Bogu zahvaljujemo za njih i čestitamo im!

IV.
VAŽNIJI DOGAĐAJI I VIJESTI
IZ ŽIVOTA BISKUPIJE

SVETKOVINA BOGOJAVLJENJA U PULI

Mons. Dražen Kutleša, porečki i pulski biskup je na svetkovinu Bogojavljenja predvodio svečano misno slavlje u pulskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije. Koncelebrirali su generalni vikar biskupije mons. Vilim Grbac, rektor pulskog Biskupijskog misijskog sjemeništa Redemptoris Mater, preč. Piergiorgio De Angelis, dijecezanski povjerenik za ekumenizam p. Bernardin Filinić i kapelan katedralne župe vlč. Roko Smokrović.

O Sveta Tri kralja već smo mnogo puta slušali, i od djetinjstva pamtimo njihove likove iz priča i jaslica, no zapitajmo se što su ti mudraci učinili, i pokušajmo uvidjeti put koji su oni prošli. Oni su dobili naziv mudraci jer su proučavali svu tada poznatu znanost, željeli su spoznati Boga i dosegnuti one visine preko znanosti, pojasnio je biskup. U evanđelju možemo vidjeti pet glavnih točaka njihova pohoda Isusu Kristu koje i mi u životu proživljavamo. Oni traže smisao života, tražili su opravdavanje života ovdje na zemlji, bilo kroz egzaktne ili apstraktne znanosti. Tim ljudima je jedna zvijezda, rođenje malenog djeteta bilo poticaj da krenu i nađu taj smisao života. Dovoljan im je bio jedan mali poticaj i oni kreću u tu veliku pustolovinu; prelaze stotine kilometara na devama i dolaze u Jeruzalem; koliko često i mi, napose u teškim trenucima, postavljamo pitanje o Božjoj pravednosti, no ne krećemo na ono putovanje koje nam Bog nudi, putovanje u vjeri. Mudraci dobivaju upute izučavanjem Svetoga Pisma, dolaze u Jeruzalem, raspituju se, žele doznati od jeruzalemskih pismoznanaca gdje se ima roditi taj novi vladar. U potrazi za Istinom nisu se sramili pitati one po rangu niže od sebe. U tome iznenađuje činjenica da im pismoznanci govore gdje se to ima zbiti ali oni sami ne odlaze osobno upoznati novorođenoga kralja. Time se obistinjuju riječi „svojima dođe, a njegovima ga ne primiše“. U tome jest naša tragedija, unatoč njezinoj sveprisutnosti ne želimo čuti Radosnu Vijest. Dokaz je to da ljudi iz daleka vide stvari koje mi kod zdravih očiju ne vidimo, naglasio je biskup. Upućeni znanošću mudraci odlaze u Betlehem i kada dođu, stoji zapisano, obradovaše se radošću veoma velikom“. Nakon tolikog puta i istraživanja nalaze svoj smisao života. Prirodno je to zadovoljstvo koje čovjek osjeća pri završetku nekog mukotrpnog rada. Posebna je pouka toga da unatoč izučavanju Svetog Pisma, ako izostane osobni susret s Bogom, put neće biti ispunjen.

Čovjek može mnogo znati, ali osobni susret s Kristom jest ispunjenje onom veoma velikom radošću. I mi smo pozvani da se ispunimo tom velikom radošću. Primjer iz naših dana jest Edith Stein, Židovka, koja je izučavala Pisma, prepoznala je Istinu u životopisu sv. Tereze iz Avile. Godine 1922. se krstila, a u Drugom svjetskom ratu ubijena je u koncentracionom logoru. Čovjek kada dođe do smisla ima osjećaj velike radosti, jer je ostvario ono za čim je težio. I mi smo pozvani da u svome životu tražimo taj smisao i da ga nađemo u osobi. Isus nije samo u znanosti i pismima nego u osobnom susretu sa Isusom.

Nadalje, mudraci nisu stali na pronalaženju, susret s Isusom navodi čovjeka na klanjanje, oni su se poklonili Isusu Kristu, iskazali su mu čast. To je najveći događaj vezan uz Sveta Tri kralja - da su pokazali štovanje. Kada čovjek upozna Boga osjeća se grešan i klanja se. Iz toga klanjanja Isusu Kristu proizlazi i priznanje svega onoga što je Bog u nama učinio. To iskazivanje štovanja Bogu je znak da sam ga priznao i prihvatio. Taj čin uvjetuje slijedeći, mudraci otvaraju svoje riznice, svoje bogatstvo, u prvom redu bogatstvo duše, te daruju i simbolične darove. Tek nakon klanjanja dolazi darivanje. Pravi vjernik ne može istinski darivati ako nije prošao sve navedene faze poput mudraca. Nakon klanjanja čovjek upoznaje i spoznaje veličinu koja ga potiče na dobra djela. I mi smo u ovo božićno vrijeme pozvani činiti dobra djela drugim ljudima.

Spasenje je pripravljeno svim ljudima i svi su pozvani na spasenje neovisno o bilo kakvoj pripadnosti. Mi koji smo blizu moramo paziti da ne bi, poput pismoznanaca, druge poučavali o Bogu, a da ga sami ne prepoznamo. I zato neka nam farizeji i pismoznanci budu opomena. U našem darivanju neka uvijek bude prije svega klanjanje, odnosno prvo darujemo Bogu, a onda ljudima, jer ako tako ne činimo ne možemo postići puninu traženja smisla, zaključio je biskup. Neke nam mudraci budu putokaz kako ići u svome životu i kako činiti dobre stvari.

Na kraju misnog slavlja završnim zahvalama okupljenima se obratio mons. Grbac pozvavši ujedno sve na misu za početak Molitvene osmine za jedinstvo kršćana, u pulskoj Katedrali u nedjelju 18. siječnja 2015., kada će misno slavlje predvoditi također, porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša.

MOLITVENA OSMINA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

„Dva brata, Sv. Petar i Sv. Andrija - putokaz su jedinstva“

Ova nas Molitvena osmina poziva da, poput sv. Andrije, u poniznosti dovodimo ljude Isusu Kristu, molimo Boga da nam da snage da u poniznosti slijedimo Isusa Krista, te služenjem i poniznošću zaslužimo mjesto u raj, naglasio je biskup Kutleša.

I u Puli je u nedjelju, 18. siječnja 2015., svečano obilježen početak Molitvene osmine za jedinstvo kršćana. Misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša. Ovogodišnja Molitvena osmina za jedinstvo kršćana održava se pod geslom „Daj mi piti“.

Na početku misnog slavlja je sve nazočne pozdravio p. Bernardin Filinić, dijecezanski povjerenik za ekumenizam, te je uputio poseban pozdrav pripadnicima drugih kršćanskih zajednica. On je izrazio želju da Crkva postane sve sličnija otajstvu Presvetog Trojstva, te da ovogodišnja molitvena osmina bude korak bliže prema tom otajstvenom jedinstvu.

Spominjući geslo ovogodišnje ekumenske molitvene osmine, „Daj mi piti“, Isusove riječi upućene Samarijanki kraj zdenca, biskup je istaknuo da i mi trebamo tražiti tu živu vodu koja će nas voditi Vječnim Istinama.

Biskup je u prigodnoj homiliji govorio o Isusovom pozivu upućenom učenicima te o ekumenskoj molitvenoj osmini za jedinstvo kršćana. U evanđelju vidimo nekoliko veoma utjecajnih ljudi koji su bili uz Isusa. Sv. Ivan Krstitelj pokazuje svoju veličinu u poniznosti; svojim učenicima koje je toliko godina poučavao govori da je došao Isus Krist. Njegovi ga učenici napuštaju i odlaze za Isusom. To je veličina čovjeka koji je Bogu posvetio svoj život i prepoznaje trenutak kada se treba povući, kada treba pokazati na onoga koji je veći, koji je Sin Božji. Vrlo su znakovite riječi koje Isus upućuje Ivanovim učenicima koji ga slijede,

“Što tražite?” To je upit upućen svima nama, što mi tražimo?, što tražimo danas u ovoj katedrali?, što tražimo u svome životu? što tražimo u vjeri? što uopće mi u svome životu tražimo?

Danas napose želimo svrnuti pozornost na to što tražimo u duhovnom zvanju?, što tražimo u Crkvi? Oko znamenitih osoba uvijek ima onih koji uz uspjeh te ličnosti žele ostvariti neku svoju karijeru. Obično se to događa u političkom životu, kada se sve ulaže u jednog kandidata, računajući da će se nakon pobjede odužiti onima oko sebe. No, ako to tražimo u vjeri, u Crkvi, onda smo pogriješili mjesto gdje

ćemo ostvarivati svoju karijeru. Mnogi pak, u vjeri, u Crkvi traže neku svoju sigurnost, gdje neće biti izloženi valovima današnjeg svijeta. Takvi ne traže mnogo, ali nisu spremni ni mnogo pružiti, nastavio je biskup. Posljednji su oni koji traže mir, traže način kako da slijede Isusa Krista i njegov nauk, jedino su oni pravi sljedbenici Isusa Krista, koji traže onu ljubav koju je On naviještao.

Likovi sv. Petra i njegovog brata sv. Andrije nam danas posebno poručuju kako je ova molitvena osmina istovremeno svima nama Božji dar ali i kušnja. U onome što je Bog stvorio i ustanovio ljudi su tijekom povijesti iz raznih razloga napravili razdor, upravo pozivajući se na sv. Petra i sv. Andriju. No ako pogledamo život i djelo posebno sv. Andrije, vidimo da je on prije svega čovjek koji se uvijek stavljao u drugi plan. U Evanđelju najčešće piše Andrija, brat Šimuna Petra“, on se nije htio isticati, želio je samo služiti i biti Isusov vjernik i apostol, tako što je činio drugima dobra djela. Druga njegova karakteristika je da je on dovodio ljude Isusu Kristu, pokazivao im je put, naviještao je. Ta dva brata; Petar i Andrija, nama su putokaz jedinstva a ne putokaz razdora. Mi znamo da u današnje vrijeme nije popularno biti ponizan, to često znači biti odbačen, biti po strani; danas se valorizira i precjenjuje popularnost, prisutnost u medijima, nebitno da li po dobrom ili po lošem, bitno je biti poznat. I današnje evanđelje i molitvena osmina poziva nas da budemo ponizni ljudi, ali ne samo na poniznost u iskazivanju velikog poštovanja prema drugima, nego napose u poniznosti štovati Boga i biti ponizan zbog shvaćanja Božje veličine, i željeti biti takav iz ljubavi prema Bogu i braći ljudima. Poniznost nije samo pasivna vrednota, već je i aktivnost, u djelovanju, u činjenju dobra iz poniznosti prema Bogu. I mi u svome životu možemo biti ponizni i dati prednost drugima, potrebitima. Ako smo svi ponizni, tada će nam svima biti dobro. No, u svakome postoji crv oholosti i egoizma. Srž svakoga odgoja u biti jest odgojiti dijete da ne bude egoista, istaknuo je biskup. Ako želimo biti dobri vjernici trebamo se čuvati egoizma, ne samo u osobnom životu nego i u društvenim odnosima i u institucijama, jer poniznost čini velika djela, a egoizam i oholost čine velike razdore, zaključio je mons. Kutleša.

Na kraju misnoga slavlja predvoditelju, koncelebrantima i svima okupljenima zahvalama se obratio generalni vikar i katedralni župnik mons. Vilim Grbac, a biskup je posebno zahvalio p. Bernardinu Filiniću za organizaciju molitvene Osmine za jedinstvo kršćana te za njegovo općenito zalaganje u ulozi dijecezanskog povjerenika za ekumenizam.

BISKUP POSJETIO ODJEL GASTROENTEROLOGIJE

Povodom Dana bolesnika, 11. veljače 2015. godine, porečki i pulski biskup, mons. Dražen Kutleša predvodio je misno slavlje u bolničkoj kapeli Gospe Lurdske u krugu „Mornaričke bolnice“ u Puli, a zatim posjetio odjel gastroenterologije gdje se je susreo s pacijentima i osobljem odjela.

Prije misnog slavlja, u kojem su uz ordinarija koncelebrirali pulski dekan preč. Milan Mužina i bolnički kapelan o. Đuro Vuradin, kratki pregled povijesti obilježavanja Dana bolesnika u pulskoj Općoj bolnici iznijela je Ljubica Hang Raguž, dr.med. spec. pedijatar, predsjednica pulske podružnice Hrvatskog katoličkog liječničkog društva. Pulski ogranak HKLD, osnovan je 1992. godine, kao prva regionalna podružnica nakon utemeljenja središnjice Društva u Zagrebu 1991. godine. Dan bolesnika se ovdje obilježava od 2003. godine, a prethodno je misno slavlje na taj dan slavljeno u kapeli sv. Mihovila na drugoj lokaciji Bolnice u Zagrebačkoj ulici. Od 1996. godine misu na Dan bolesnika uobičajeno predvodi biskup, a od 2006. godine započelo se i s posjetom jednom bolničkom odjelu.

Svatko od nas je u svome životu iskusio bolest i trpljenje, a Crkva nas na današnji dan poziva da posebno razmišljamo o bolesnicima, o tom specifičnom stanju, rekli bi filozofi, nedostatka zdravlja, koje čovjek može vrlo malo razumjeti dok se ne nađe u toj situaciji. Zato Crkva predlaže čitanje iz knjige o Jobu gdje govori da je „bio oči slijepcu i noge onome koji je bio hrom.“ Potrebno je iz čitanja istaknuti i psalam 90. koji naglašava da u vremenu u kojem živimo trebamo steći mudro srce. U tome je veličina čovjeka; nije to ono mudro srce iz filozofije, već je to ona mudrost koju čovjek s godinama stječe, učeći je, ne inteligencijom, nego iz iskustva i dajući svoju dobrotu svojim bližnjima. Voditelji velikih religija većinom govore ‘ne čini drugome što ne bi želio da drugi tebi čini’, većina starozavjetnih tekstova

temeljena je na zabranama, samo Kristove riječi za čovjeka temelje se na ljubavi, ‘čini drugome što bi želio da drugi tebi čini’. U mudrosti srca i mi smo pozvani da budemo oni koji će izići iz svoga egocentričnog kruga i prihvatiti ljude koji trebaju našu pomoć. Zato smo pozvani svi, ne samo zdravstveni djelatnici, nego svi mi, da u krugu svoje obitelji pomognemo onima koji su potrebni pomoći. Traži se od nas da budemo uz te bolesnike, da nam ne budu teret kojega se treba riješiti. U biti čovjek tek kada se daje, kada se daruje za obitelj i za bližnjega osjeća tu sreću i ljubav i zato ih najviše i voli. U bolesti je čovjek najpotrebniji naše ljubavi. Kroz bolest i patnju čovjek dolazi u poseban kontakt s Bogom. Upravo tu je trenutak kada možemo spoznati Isusa Krista. Unatoč tome što znamo tko je Isus Krist, tek kroz iskustvo patnje ga možemo zaista spoznati. Ti trenutci bolesti su trenutci kada trebamo čovjeka što je više moguće približiti Bogu. Upravo ta bolest je priprava da možemo razmišljati o svome smislu, o smislu života na zemlji. Ako ga se provodi samo u uživanju nema smisla. Život dobiva smisao tek ako ga se uresi ljubavlju prema drugima, i prema Vječnome. U bolesti se čovjek više posveti sam sebi i dana mu je prilika da više o tome razmišlja. Molimo Boga da budemo onakvi kakve nas naša bolesna braća trebaju, zaključio je biskup. Osim djelatnika bolnice misnom slavlju nazočila je i sanacijska upraviteljica pulske Opće bolnice doc. dr. sc. Irena Hrستیć, dr. med. Opća bolnica Pula, sa svojih dvadesetak odjela, trenutno djeluje na dvije lokacije, u Mornaričkoj bolnici (bivšoj Vojnoj bolnici) i u Zagrebačkoj ulici, gdje su nedavno započeli radovi za izgradnju novog bolničkog kompleksa. Rok za realizaciju projekta, je prema riječima odgovornih, tri godine, te će tada Pula napokon dobiti jedan adekvatan, suvremeni bolnički kompleks koji će opsegom usluge moći biti referentna destinacija za većinu žitelja Istre. U OB Pula trenutno radi 275 liječnika i 550 medicinskih sestara i tehničara.

PEPELNICA U POREČU

Misno slavlje na Pepelnicu u porečkoj prvostolnici predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša, a koncelebrirali su porečki župnik i dekan preč. Rikard Lekaj te vicekancelar Biskupije vlč. Vladimir Brzić.

U današnjem nam evanđelju Isus daje zahtjevnu lekciju života, naglasio je biskup na početku homilije. Poziva nas na tri stvari: post, molitvu i djela milosrđa. Taj nas Isusov govor usmjerava, i želi nam pokazati kakvi smo. Farizeje, koji su te

tri stvari činili samo kako bi ih ljudi vidjeli, Isus naziva licemjerima; ta riječ dolazi od riječi hipokrite, glumac, onaj koji se pretvara. Takvi ljudi to što čine, čine samo izvana, a njihova nutrina nije usklađena s tim dobrim djelima. Potrebno je uskladiti ono

nutarnje s onim vanjskim. Nadalje, Isus nas poziva da skinemo masku s lica zahvaljujući kojoj se bolje osjećamo, jer je namještamo onako kako želimo da nas ljudi prihvaćaju. Bog nas poziva da izbrišemo razlike između izvanjskog i unutarnjeg. Važno je sebi priznati svoju licemjernost prema svojim bližnjima i izaći iz svog egoizma. Važno je činiti djela milosrđa u skrovitosti. Bog nas poziva da obratimo pozornost na drugoga i da ne budemo uvijek sami u centru svijeta. Današnji je mentalitet upravo tako postavljen da svi žele biti u centru svijeta, da im svi drugi služe. Kada je Bog u centru, kada imamo vrhovni moralni autoritet onda znamo što je dobro a što je loše. No ako izbacimo taj vrhovni moralni autoritet tada gubimo sposobnost razlikovanja dobra i zla, i počinjemo opravdavati i one stvari koje razboritu čovjeku nisu normalne. Bog nam govori da izidemo upravo iz te sebičnosti. Današnja simbolika pepela podsjeća nas na tri stvari: prva je da smo svi mi ljudi grešnici koji se iz svoje prašine vraćaju u prašinu. Stvoreni smo od Boga, imamo tu duhovnu dimenziju koja nas povezuje s onom transcendentnom dimenzijom, ali isto tako treba biti svjestan da je čovjek stvoren iz praha i da će se u prah vratiti. Upravo ta beživotna prašina čovjeka odjeljuje od onoga svijeta i utječe na čovjekov život. Grijeh odvaja čovjeka od Boga i usmjerava ga na sasvim druge stvari. Isus nas poziva da budemo svjesni da, kao što je postojalo vrijeme kad nas nije

bilo, tako će postojati vrijeme kad nas neće biti i kada ćemo se vratiti u prah. Ako pogledamo tu materiju praha vidimo da ništa ne vrijedi, ali ono što jesmo i po čemu jesmo jest duh. Tko ti daje duh, tko ti daje da jesi? Bog, Isus Krist. Druga simbolika jest da nas naši grijesi odvajaju od Isusa. Pepeljenje se vrši pepelom dobivenim od maslinovih grančica blagoslovljenih prethodne Cvjetnice. Bile su pretvorene u prah, tako i čovjek kada surađuje s Božjom milosti, svojim grijehom odlazi u prah, ali Bog svojom milošću uvijek nas diže iz toga praha. Simbolika je to koja nam govori da Bog čovjeka, koliko god grešan bio, nikada ne napušta. Bog uvijek poziva na obraćenje i oprašta, i uvijek me poziva da budem njegov prijatelj. To prijateljstvo ostvarujem preko sakramenata svete ispovijedi. Unatoč svim grijesima, Bog je taj koji nas poziva i hoće da budemo poslanici i navjestitelji njegove Radosne vijesti, prije svega svojim bližnjima a onda i svima ostalima. Biti ćemo obilježeni pepelom da se podsjetimo da smo uzeti od praha i znakom križa da se sjetimo i svega onoga što je prolazno u našem životu. I upravo preko toga praha Bog nas šalje da idemo u tu misiju hrabro i da se ničega ne bojimo, jer ne možemo ništa izgubiti ako smo uz Boga, zaključio je biskup.

Usljedio je blagoslov pepela i pepeljenje. Misno slavlje prigodnim je korizmenim pjesmama pratio katedralni zbor pod ravnanjem Marka Ritoše.

VJERONAUČNA OLIMPIJADA

U konkurenciji osnovnih škola najbolji su bili učenici Osnovne škole Vladimir Gortan iz Zminja, a od srednjih škola na prvo mjesto se plasirala ekipa Gimnazije Pula.

Drugi vatikanski koncil bio je „update“, ‘posadašnjenje’ vjekovne tradicije Crkve, pojasnio je biskup, obraćajući se prigodom otvorenja natjecanja okupljenim učenicima, koristeći izraz blizak rječniku sadašnjih generacija.

Vjeronaučna olimpijada za Porečku i Pulsku biskupiju, odnosno Istarsku županiju, održana je u četvrtak, 19. veljače 2015. godine u Pazinskom kolegiju. Iz 8 osnovnih i 4 srednje škole, 48 učenika natjecalo se u znanju o ovogodišnjoj temi „II. vatikanski koncil“.

Natjecanje je započelo uvodnim pozdravom domaćina, ravnatelja Pazinskog kolegija preč. Alejandra Castilla Jimeneza koji je uz pozdrav okupljenima ujedno čestitao i svim natjecateljima na trudu uloženom u savladavanje opsežne građe

za natjecanje. U svijetu, kako ga je papa Franjo nedavno definirao, globalizirane ravnodušnosti, imati pred sobom pedesetak mladih koji su marljivo radili na usvajanju građe o II. vatikanskom koncilu, a i mnogo više je onih koji su se pripremali za školska natjecanja, znak je boljeg, obećavajućeg sutra, naglasio je ravnatelj.

Kao uvod u temu natjecanja prikazan je kratki isječak iz filma o životu svetog pape Ivana XXIII. u trenutcima kada je odlučivao sazvati II. vatikanski koncil.

Natjecanje je svečano otvorio ordinarij mons. Dražen Kutleša, a nazočili su predstojnik dijecezanskog Katehetskog ureda mons. Vilim Grbac i kancelar biskupije Sergije Jelenić.

Nakon prigodnih glazbeno-meditativnih momenata koje su upriličili učenici Kolegija skupu se obratio biskup mons. Dražen Kutleša. Biskup je u svome obraćanju podsjetio na geslo olimpijskih igara „Važno je sudjelovati“, nije najvažnije pobijediti, a

vi ste svi došli ovdje prije svega pokazati plodove svog rada, učenja o zadanoj temi, rekao je biskup. Spominjući sekvencu iz filma biskup je naglasio kako II. vatikanski koncil nije htio definirati neke nove dogme, nije htio ulaziti u stvari koje su raspravljane na prethodnim koncilima, već je htio ono što je životno, živu Crkvu približiti svakome čovjeku. U tadašnjem svijetu utilitarizma, relativizma i pragmatizma kada je sve češće zastupana ideja da Istine nema, Crkva je željela podsjetiti, potvrditi da uvijek vrhovna Istina jest Bog, Isus Krist, odnosno htjela je ljude usmjeriti prema transcendentnoj dimenziji vjere. Sve je to tada trebalo argumentirati, ali sukladno sveopćem razvoju koji se odvijao, trebalo je u Crkvu dovesti „svježi zrak“, provesti, kako se tada govorilo „aggiornamento“, ‘posadašljenje’ postojećeg, ono što mi danas živimo. U kategoriji srednjih škola najbolji su bili učenici Gimnazije Pula: Matea Karlović, Josipa Karlović, Julijana Mašović i Ana Antolović, pod vodstvom mentora Kazimira Berljavca. Drugoplasirani su bili učenici Srednje škole „Mate Balote“ iz Poreča. Treći su bili domaćini iz Pazinskog kolegija klasične

gimnazije, te četvrti učenici iz Gimnazije i strukovne škole „Jurja Dobrile“ iz Pazina.

U kategoriji osnovnih škola najuspješniji su bili učenici iz žminjske Osnovne škole Vladimira Gortana pod vodstvom mentorice Karmele Lazarić: Ena Paus, Nikolina Otočan, Luka Gjurić i Vedrana Rudan.

Slijedili su učenici iz Osnovne škole Vladimira Nazora Pazin, Područne škole Lupoglav, te trećeplasirani su bili učenici iz Osnovne škole Poreč. Sudjelovale su i slijedeće osnovne škole: OŠ Vladimira Nazora Pazin, Područna škola Karojba, OŠ Petra Studenca Kanfanar, OŠ Jure Filipovića Barban, OŠ Tone Peruško Pula Te OŠ Marije i Line Umag.

Natjecateljski dan je završio proglašenjem pobjednika te podjelom prigodnih darova koje je osigurao Biskupski ordinarijat. Ovogodišnji vjeronaučni olimpijci dobili su nedavno objavljenu monografiju o porečkoj Eufrazijani. Organizacija, koordinacija te pravilno i uspješno odvijanje ovogodišnje vjeronaučne olimpijade u Porečkoj i Pulske biskupiji zasluga su vjeroučiteljice Nele Peteh i suradnika.

SPOMEN NA ŽRTVE TOTALITARNIH REŽIMA

Spomen na žrtve totalitarnih režima, nacizma, fašizma i komunizma, u Porečkoj i Pulske biskupiji obilježen je svečanim koncelebriranim misnim slavljem, u ponedjeljak, 23. veljače 2015. godine u crkvi „Sveta Marija Svetomore“ nedaleko Žminja. Misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša uz koncelebraciju tridesetak svećenika. Kratko izlaganje o 15 svećenika i 3 bogoslova čije su imena zapisana na spomeniku ispred crkve, te o žrtvama totalitarnih režima općenito, održao je dijecezanski povjerenik za žrtve rata i poraća vlč. mr. Ilija Jakovljević.

Spomen na žrtve totalitarnih režima: nacizma, fašizma i komunizma, obilježava se na poticaj Vijeća Europe koje je 1996. godine izdalo prvu rezoluciju, a 2006. godine drugu, čime se istaknulo kako do pomirenja može doći jedino preko Istine, istaknuo je Biskup u svom uvodnom obraćanju. Mi smo ovdje danas došli moliti za sve žrtve, ne razlikujući čije su bile, ne optužujući nikoga. Došli smo s dušom koja želi oprostiti svakome. No cilj je, napose kroz zalaganje biskupa Mile Bogovića, koji potiče na popisivanje žrtava, i da se vidi koji od tih ubijenih mogu biti proglašeni blaženim ili svetim mučenicima. Naša je dužnost da ih se sjećamo, a ono najmanje što možemo

učiniti jest da znamo njihova imena, i da se za njih molimo.

U prigodnoj homiliji biskup je naglasio da se tim spomenom na žrtve totalitarnih režima moli i za sve one koji su na nepravedan način kao žrtve napustili ovaj svijet. Bl. Miroslav Bulešić i Francesco Bonifacio dobili su od Crkve privilegirani status koji ne postižu mnogi, status mučenika blaženika koji je ideal za svakoga čovjeka. Prvotno značenje riječi *martir* na grčkom jeziku je svjedok. Razmišljajući o kršćanskim mučenicima zapitati ćemo se zašto uvijek u povijesti ima progona onih koji vjeruju, zašto su kršćani bili progonjeni bilo u rimsko doba, bilo u vrijeme Francuske revolucije, ili u vrijeme fašizma? Zato jer su, živeći svoju vjeru, samim svojim stavom bili smetnja onima koji ne žive kršćanski. To i danas možemo vidjeti, kada jedan vjernik doista živi kršćanske vrednote mnogima smeta, jer je različit od onih koji si dopuštaju sve. On je različit jer se boji Boga, poštuje Božje zakone i moralne principe, ima u centru Boga koji mu je stožer orijentacije i zato mu se želi što više približiti. Iznoseći svoje mišljenje vjernik mnogim sustavima smeta, kroz sve povijesne epohe. Vlasti većinom žele da im se podilazi i povlađuje, tko im se usprotivi tada je neprijatelj države, neprijatelj

sustava, i sve ono što smo doživljavali u povijesti Crkve i hrvatskog naroda. Kakav je odgovor vjernika kršćanina? To ne smije biti terorizam, napadi i borba protiv progonitelja. Kršćani nikada nisu uzvraćali, niti su se, oni koji bi preživjeli, osvećivali. Njihova osveta, kako reče bl. Miroslav Bulešić, jest oprost. Oni svojim životom pokazuju i pravog vjernika, kršćanina. Njihovo svjedočanstvo jest ono što Crkva traži da bi se nekoga proglasilo blaženikom. Ako nije imao ljubavi i oprostjenja prema svojim progoniteljima ne može biti proglašen blaženim. Svaki vjernik mora znati obrazložiti svoju nadu i svoju vjeru. Ako je čovjek uvjeren u ono što vjeruje, tada mu ni smrt ni progoni ne mogu ništa. Zašto je netko tko je proganjen blaženik? Isus kaže da su blaženi oni koje se progoni i ubija u ime vjere. Progonjeni su oni koji imaju svoje stavove, a takvi ljudi smetaju svakom sustavu, jer nisu oni koji se privijaju i ne govore što drugi žele čuti. Oni su velikani i govore kao vjernici ono što treba reći, a ne ono što drugi žele čuti. Progon im je svojevrsni kompliment da su zaslužni vjernici i zaslužni kršćani. Oni koji nisu na toj razini neće nikada biti proganjeni. Mučenici su znali iskoristiti priliku koja im je dana, u pravo vrijeme su posvjedočili za Isusa Krista i nisu ga zaniijekali. I ovdje u Istri mnogi su svećenici, redovnici i vjernici laici dali svoj život za vjeru, i zato Crkva želi da se ispita svaki slučaj, da im se oda dužno poštovanje i hvala za njihovu žrtvu i svjedočanstvo. Biskup je potaknuo sve okupljene da se zapitaju jesu li, svaki u svojoj ulozi, kao svećenici, vjernici - laici učinili išta za te žrtve, ili se boje možebitnih reakcija politike i društva. Ti mučenici nisu tako gledali, oni su gledali što je Božje. I mi možemo učiniti male stvari, barem ih popisati, i moliti se za njihove duše, a sve

ostalo prepustimo Bogu i sudu povijesti. Za neke su počinitelji otkriveni i sankcionirani, dok mnoge žrtve još uvijek pokriva veo tajnovitosti, pa se ni nakon sedamdeset godina ne želi o tome govoriti. Nacisti su došli i ubijali tuđe, a crveni su došli i ubijali svoje, citirao je biskup poznatu frazu. Mi danas trebamo dati vjerodostojnu hvalu i iskazati poštovanje tim nedužnim žrtvama. Na prijedlog svećenika određeno je da se toga dana, svake godine na drugom mjestu gdje su stradali vjernici i svećenici, obilježava spomen na te žrtve, da se moli i da se budi svijest kod svećenika i kod vjernika, da se ne stide tih žrtava, jer svaka žrtva pred Bogom jest ista. Mi kao vjernici svakome opraštamo, ali i želimo da se shvati veličina toga mučeništva, a agresori neka se obrate ako su živi i neka shvate težinu svoga djela.

Mi nikoga ne želimo suditi jer jedini sudac je Otac nebeski, mi se molimo i to je jedino što možemo učiniti spominjući se tih žrtava. Bilo da je ubijena od nacista, komunista ili fašista svaka žrtva pred Bogom je ista. U tome duhu opraštanja i pomirenja ali i traženja istine, trebamo dalje nastaviti jedan normalni suživot sa svima, no znajući poštivati i priznavati ono što je vrijedno.

U nastavku je vlč. Ilija Jakovljević održao kratko izlaganje o ubijenim istarskim svećenicima te o radu za popis žrtava Drugog svjetskog rata i poraća. Od 1941. do 1949. godine u Istri je stradalo 15 svećenika i tri bogoslova. Biskup je napose pozvao svećenike na raspoloživost i suradnju sa vlč. Jakovljevićem u radu na popisu žrtava kako bi što veći broj žrtava bio evidentiran i uspomena na njih sačuvana s poštovanjem i zahvalnošću, ali i kao opomena budućnosti.

BISKUPIJSKO KORIZMENO HODOČAŠĆE U POREČKU KATEDRALU

Tradicionalno biskupijsko korizmeno hodo-čašće u porečku prvostolnicu održano je treće korizmene nedjelje, 8. ožujka 2015. godine. Hodočašće je započelo pokorničkim bogoslužjem koje je ove godine održao vlč. Ivan Princ. Uslijedila je pobožnost Križnog puta koju su čitali čitači porečke župe i župni vikar Hector Bernardez Germade. Nakon vremena za ispovijed i osobnu molitvu, uslijedilo je misno slavlje koje je predvodio porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša uz koncelebraciju više svećenika.

Biskup je u prigodnoj homiliji pojasnio razlog zašto Isus, uobičajeno uvijek blagog djelovanja,

rastjeruje mjenjače novca i prodavače žrtvenih životinja u hramu. Tim postupkom želi naglasiti da trgujući u prvom hramskom predvorju oskvrnjuju hram. Svakim dolaskom u crkvu, koja je kuća Božja, vjernik bi trebao osjetiti posebnu toplinu svjestan da se tu nalazi sam Isus Krist, a koliko puta vjernici u crkvi uopće ne obraćaju pažnju na to, jer su previše zaokupljeni ljudima. Isus rastjeruje mnoštvo i stoku jer time želi naglasiti kako žrtvovanjem životinja čovjek se ne može osloboditi od grijeha. Jedino pravo sredstvo čišćenja od grijeha jest ispovijed, susret s Bogom otvorena srca i iskreni susret sa svojom savješću.

Židovski je hram u to vrijeme imao više dijelova sa strogo određenim pristupom: prvo predvorje gdje su smjeli doći pogani, drugo predvorje za žene Židovke, treće za muškarce Židove, četvrto kamo su smjeli pristupiti samo svećenici te peti prostor gdje se je nalazila svetinja nad svetinjama. Buka i galama prodavača žrtvenih životinja i mjenjača hramskoga novca sprječavala je ljude da osjete Božju prisutnost u hramu. Koliko puta i mi svojim ponašanjem, one koji ne vjeruju udaljavamo od mogućnosti da povjeruju, podsjetio je biskup. Isus

nas poziva da svojim djelima i primjerom privlačimo ljude Bogu. Spominjući dan solidarnosti s Crkvom u Bosni i Hercegovini, ove godine pod geslom „Hoditi zajedno“ biskup je istaknuo kako je pomoć koja tog dana bude sakupljena namijenjena našim sunarodnjacima u potrebi, da tako osjete pomoć i podršku, a osim materijalnog važno je znati prepoznati i pružiti podršku molitvom, kao i na druge načine.

Korizmeno hodočašće glazbeno je popratilo porečki katedralni zbor pod vodstvom i uz orguljsku pratnju Marka Ritoše.

BISKUPIJSKO KORIZMENO HODOČAŠĆE U PULSKU KATEDRALU

Tradicionalno biskupijsko korizmeno hodočašće u pulsku katedralu održava se već od 2000. godine, četvrte korizmene nedjelje. Na hodočašće u pulsku prvostolnicu dolaze vjernici iz sva tri dekanata Pulske biskupije, Vodnjanskog, Labinskog i Pulske, a posljednjih godina i poneke župe iz Pazinskog dekanata. Hodočašće je započelo pokorničkim bogoslužjem koje je održao vlč. Joel Catary. Uslijedila je pobožnost Križnog puta kojeg su čitali vlč. Jeronim Jokić i jedna čitačica. Za sakrament ispovijedi na raspolaganju je bilo dvadesetak svećenika. Misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša.

Spominjući sliku iz nedjeljnog evanđelja „I kao što je Mojsije podigao zmiyu u pustinji tako ima biti podignut Sin Čovječji da svaki koji vjeruje u njemu ima život vječni.“ biskup je napose naglasio pojmove ‘što je to vjera u Isusa Krista’ i što je to ‘život vječni’. Treba iskreno promisliti koliko često mi u našem životu, razmišljanjima i stavovima stavljamo u pitanje vjeru. U usporedbi sa mjedenom zmijom, nije metal, mjed taj koji spašava, nego je vjera ta koja podiže čovjeka. Vjera u Boga, u ljude, u bližnje, je nešto bez čega čovjek ne bi mogao živjeti. Biskup se nadalje osvrnuo na pojam ‘život vječni’, te ga usporedio sa savršenim mirom, vrhuncem života, kada su sve potrebe zadovoljene, ali, nadodao je biskup, onaj pravi mir ne može se postići bez pravde

i istine. Najprije je potrebno ostvariti mir prema Bogu, shvatiti da Bog nije strogi sudac koji kažnjava, već da je Bog Ljubav i Milosrđe koji čovjeku želi vrhunsko i savršeno dobro. Potrebno je postići mir sa samim sobom. Biskup je citirao iskustva iz prakse psihologa kako je u psihološkim poteškoćama ljudima često najteže oprostiti sebi. Za oprostiti sebi, i postići mir sa sobom, potrebna je prije svega iskrenost o vlastitoj nutрини.

I naposljetku, potrebno je uspostaviti mir prema životu, ne imati nerealna očekivanja, jer su često pretjerana i nerealna očekivanja od života, izvor frustracije i tjeskobe. Životne okolnosti u kojima se nalazimo su kušnje koje trebamo znati nadvladati, sa spoznajom da su tih nekoliko desetljeća ovozemaljskog života samo mali dio života u vječnosti.

Potrebno je shvatiti da je Bog Ljubav. On tu Ljubav donosi svim ljudima, svim narodima, cijelome svijetu, i mi smo pozvani tu ljubav svojim djelima širiti. Tragedija je kada nam se Bog nudi a mi ne prepoznavamo tu dragocjenost, te tada, odbacujući ga, sami sebi sudimo. To je značenje tvrdnje iz evanđelja „*a tko ne vjeruje, već je osuđen što nije vjerovao*“.

Neka nam ovo vrijeme korizme bude poticaj da ne odbacujemo što nam Bog nudi, već da se što bolje pripravimo i da po ispovijedi budemo što iskreniji prema sebi i prema Bogu, zaključio je biskup.

NAŠI REDOVNICI I REDOVNICE NA MARIJI BISTRICI

I redovnici i redovnice iz Porečke i Pulske biskupije, sudjelovali su Nacionalnom susret redovnika, redovnica, Bogu posvećenih laika i laika povezanih s redovničkim zajednicama preko svjetovnih redova i bratstava u povodu proslave Godine posvećenog života koji je održan u subotu 14. ožujka 2015. godine u Hrvatskom nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke. Organizatori susreta s geslom "Ja izabrah vas" (Iv 15,16) bili su Hrvatska biskupska konferencija i Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica (HKVRPP). Euharistijsko slavlje na prostoru Crkve na otvorenom bl. Alojzija Stepinca predvodio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. U koncelebraciji bili su apostolski nuncij u RH nadbiskup Alessandro D'Errico, predsjednik HBK zadarski nadbiskup Želimir Puljić, đakovačko-

osječki nadbiskup Đuro Hranić, predsjednik Vijeća HBK za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života dubrovački biskup Mate Uzinić, šibenski biskup Ante Ivas, varaždinski biskup Josip Mrzljak, križevački vladika Nikola Kekić, sisački biskup Vlado Košić, bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Huzjak, porečki i pulski biskup Dražen Kutleša, zagrebački pomoćni biskupi Valentin Pozaić i Mijo Gorski, imenovani krčki biskup fra Ivica Petanjak, generalni tajnik HBK mons. Enco Rodinis, kao i provincijali iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, te dvjestotinjak svećenika-redovnika. U ulaznoj procesiji uz (nad)biskupe i provincijale, na prostor euharistijskog slavlja došle su i provincijalke. Prije početka same mise, riječ dobrodošlice okupljenima, predvoditelju slavlja i nunciju uputio je predsjednik HKVRPP fra Jure Šarčević, OFMCap.

DUHOVNA OBNOVA U SVEĆENIČKOM DOMU BETANIJA

U ponedjeljak, 23. ožujka 2015. godine održana je korizmena duhovna obnova za korisnike Svećeničkog doma Betanija u Puli. Misno slavlje povodom završetka obnove predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša, uz koncelebraciju generalnog vikara biskupije mons. Vilima Grpca, kancelara biskupije preč. Sergija Jelenića, pulskog dekana i ravnatelja Doma preč. Milana Mužine, te dijecezanskog povjerenika za redovnice i redovnike o. Đure Hontića koji je vodio duhovnu obnovu i na misi propovijedao.

U uvodnom pozdravu biskup je naglasio zadovoljstvo činjenicom da je to druga duhovna obnova organizirana za korisnike Doma. Zahvalio je i o. Đuru Hontiću za vođenje te duhovne obnove. Biskup je nadalje izrazio nadu da će se ta tradicija održavanja duhovnih obnova za svećenike iz doma Betanija nastaviti.

Komentirajući dnevno evanđelje o ženi uhvaćenoj u preljubu o. Hontić je u prigodnoj homiliji naglasio milosrđe koje Isus pokazuje ne osuđujući je. „Budite milosrdni!“ poziv je koji i papa Franjo često upućuje, a isto naglašava i pri susretima s ispovjednicima u bazilici sv. Petra u Rimu, rekao je o. Hontić, donoseći osobno iskustvo obzirom na to da je do nedavno vršio tu službu. Podsjetio je i na nedavnu najavu kako će ove godine na blagdan Bezgrešnog začeca biti proglašena izvanredna jubilejska godina, Godina milosrđa. Crkva proglašava godinu posebno

posvećenu nekom segmentu ili aspektu koji je posebno u krizi ili koji treba poseban poticaj, pojasnio je propovjednik. Svećenici su na poseban način pozvani posvećivati svijet, biti duša u svijetu, poput Mojsija uzdići ruke Bogu i tako posvećivati svijet. U tom kontekstu, tijekom duhovne obnove, obraćajući se umirovljenim svećenicima, napose je naglasio važnost prihvaćanja činjenice da se i nakon perioda svog aktivnog i vidljivog ostvarivanja u pastoralu, može nastaviti posvećivati svijet, otvorenih ruku prema nebu, molitvom.

Isus očituje svoje božanstvo jer ne nastupa u maniri ovoga svijeta, ne osuđuje, nego po milosrdnom Ocu prima izgublenu ovcu. Komentirajući čitanje iz Druge knjige o kraljevima, o Elizeju koji oživljava Šunamkinog sina, propovjednik je naglasio kako se i tu očituje Božje milosrđe koje je stvarateljski čin jer obnavlja čovjeka. Potrebno je predati se u ruke Boga Oca koji obnavlja, preobražava, uskrsava i čini ovaj svijet boljim. Napose u ove dane oko Uskrsa potrebno je posebno se založiti kako bi i po nama mogao obnavljati, podizati posrnule i obraćati grešnike. Potrebno je moliti neka po meni obraćenome Bog obraća druge, zaključio je o. Hontić.

Završene zahvale izrekao je biskup Kutleša i preč. Mužina. Duhovna obnova zaključena je zajedničkim ručkom svih sudionika. U Domu trenutno boravi deset svećenika i biskup u miru mons. Antun Bogetić.

PRVO BISKUPIJSKO HODOČAŠĆE PJEVAČA NA MARIJU BISTRICU

Prvo hodočašće, ujedno i duhovna obnova, za članove župnih zborova Porečke i Pulske biskupije održano je u subotu, 21. ožujka 2015. godine. Osamstotinjak pjevača, zajedno s tridesetak svećenika, predvođeni biskupom mons. dr. Draženom Kutlešom, hodočastili su u nacionalno marijansko svetište Majke Božje Bistričke. Nakon dolaska i kraćeg obilaska hodočasnici su se okupili u crkvi svetišta na pobožnost krunice koju je vodio porečki dekan preč. Rikad Lekaj, a desetice su predmolili vjernici iz raznih dekanata. Točno u podne, najavljeno svečanim oglašavanjem zvona svetišta, započelo je svečano misno slavlje koje je predvodio mons. Kutleša uz koncelebraciju okupljenih svećenika.

Uvodnim pozdravom okupljenima se obratio rektor svetišta mons. Zlatko Koren, naglasivši kako je ovo prvi put da u svetište hodočaste pjevači iz cijele jedne biskupije te pohvalivši pjevanje okupljenih. Nadodao je i nekoliko posebnosti kojima su Zagrebačka nadbiskupija i Porečka i Pulska biskupija povezane, uz ostalo nedavnom beatifikacijom najmlađih hrvatskih blaženika bl. kardinala Stepinca i bl. Miroslava Bulešića, te činjenicom da je pomoćni zagrebački biskup mons. dr. Valentin Pozaić naslovni biskup Pićanske biskupije. Mons. Kutleša je u prigodnoj homiliji istaknuo neophodnost postojanja osjećaja za grijeh kao preduvjeta za uspješnu molitvu. Kako bi potkrijepio netočnost uobičajenog shvaćanja da su grešnici samo kradljivci, ubojice ili kriminalci biskup je pojasnio aspekte grijeha u životima običnog čovjeka. Na pitanje 'što je grijeh?' propovjednik je kao odgovor obrazložio pet različitih riječi koje se u Novom Zavjetu koriste za grijeh. Uobičajena riječ za grijeh, *hamartia* označava gađenje, ali, isto tako i promašiti cilj. Donoseći primjer lika iz knjige engleskog književnika Charlesa Lamba, biskup je oslikao dinamiku propusta u ljudskom životu: od „on će napraviti nešto“, u mladenaštvu, čovjek se ubrzo nađe u zrelih godinama kada za njega govore „on bi mogao napraviti nešto kad bi htio“, no neminovno dođe i vrijeme kada se o čovjeku govori „on je mogao nešto napraviti da je htio“. Prije ili kasnije svi dođemo u situaciju da žalimo zbog nečeg što smo još mogli učiniti u životu, a nismo. Najčešće su to propusti i pogrešni stavovi prema članovima obitelji i bližnjima. Temeljem toga vidimo, zaključio je biskup, grijeh nije nešto što su izmislili teolozi već je grijeh jednostavno nešto čime je prožet život, neki naš nedostatak u sferi onoga što bi trebali ili morali biti. Druga riječ koju Novu Zavjet koristi za grijeh, je *parabasis*, što znači koraćanje preko crte. U tom kontekstu potrebno se je zapitati, stojim li na pravoj crti koja razdvaja pošteno od nepoštenog, istinu od laži, izvrćemo li, ili izbjegavamo istinu riječju ili šutnjom?, napomenuo je biskup. Treći izraz za grijeh je *paraptoma* što znači okliznuti se, pasti. On označava situaciju u kojoj se nađemo iznenada, a potom 'otkližemo' daleko od istine i pravde, prijestup je to izabiranja krivoga puta

kada smo mogli odabrati pravi. Četvrta riječ za grijeh je *anomia*, bezakonje, Grijeh je to čovjeka koji zna zakon, zna moralna pravila, a ipak ih krši. Stari rimski pisac Ovidije je za takve napisao : 'Vidim dobro i odobravam ga, a zlo slijedim'. Peta riječ za grijeh je *opheilema*, koja znači dug, označava propuste ispunjenja svojih dužnosti prema Bogu i čovjeku. Centralna ideja grijeha je neuspjeh, u ostvarenju cilja, neuspjeh u slijedenju pravog puta, neuspjeh da se učini ono što se je u životu moglo. Naposljetku, temeljno je shvatiti da se grijeh tiče svakoga čovjeka. Biskup je nadalje pojasnio što grijeh čini čovjeku. Grijeh u prvom redu ubija nevinost, svi naši prijestupi ostaju zabilježeni u našoj svjesnoj ili podsvjesnoj memoriji, i ostavljaju posljedicu na čovjeku. Grijeh nadalje ubija ideale, čineći nešto što ga je donedavno zgražavalo, iako svjestan negativnosti svoga čina, čovjek pomiče granicu skrupula, i griješi sve lakše. Grijeh ubija i volju, jer dok je u početku trasgresivnost periodična, nakon nekog vremena postaje ovisnost.

'Posij čin i ubrat ćeš naviku, posij naviku i ubrat ćeš karakter, posij karakter i ubrat ćeš sudbinu.' citirao je biskup poznatu izreku. Na tragu izrečenog, propovjednik je u nastavku homilije istaknuo glavne značajke života bez Krista. Takav život zna cijenu svega i vrijednost ničega, upravo kako se živi u današnje doba; život je to koji je okarakteriziran neposlušom, ne obazirući se na volju Božju, na glas savjesti i na moralne zakone. Današnji je život okarakteriziran vlašću požude koja čovjeka čini robom, ne samo tjelesnog, nego općenito težnje ka zabranjenom. Još jedna oznaka života bez Krista je život koji slijedi požude tijela, što nije ograničeno na striktnu tjelesnost, već isto tako tu vrebata opasnost da čovjek podlegne riziku, primjerice, oholosti ili pretjerane ambicioznosti, te tako ljudska narav, onaj njezin najgori dio, zavlada čovjekom. Biskup je nadalje, u svezi s navedenim, objasnio Kristovo djelo za nas, njegov intervent nakon našeg grijeha i prijestupa. Kada grijeh oduzme nevinost, Isus milošću oprosta oduzima osjećaj krivice i dolazi nam reći da su nam vrata Božje prisutnosti uvijek otvorena. Grijeh ubija ideale, a Isus milošću ponovno oživljava ideale te tako život

ponovo postaje ispunjen. Naposljetku Isus oživljava i obnavlja izgublenu volju, okrepljuje ju, učinkom velike ljubavi koja pročišćuje i upućuje na dobrotu. Jednostavno, zaključio je biskup, ljubav prema Kristu okrjepljuje i obnavlja našu volju prema dobru. Po završetku misnog slavlja, i kraće pauze, hodočasnici su imali prigodu za posjet redovnicama karmelićankama u obližnjem samostanu. U poslijepodnevnim satima hodočasnici su predvođeni biskupom i svećenicima sudjelovali na pobožnosti Križnog puta po veličanstvenoj bistričkoj Kalvariji.

Hodočašće je organiziralo dijecezansko Vijeće za liturgiju i crkvenu glazbu na čelu s pročelnikom

preč. Milanom Zgrablićem, on je i urednik knjižice sa svim molitvenim i glazbenim tekstovima te informacijama koja je tiskana za to hodočašće. Koordinator putovanja bio je vlč. Mladen Matika, voditelj pjevanja tijekom mise i tijekom križnog puta bio je vlč. Rudolf Koraca, ceremonijar preč. Rikard Lekaj, a tekst križnog puta korištenog za tu prigodu napisao je, i tijekom pobožnosti čitao, vlč. Darko Zgrablić.

Želeći im iskazati zahvalnost za njihovu ustrajnu i vrijednu službu u crkvi, putovanje je bilo dar pjevačima, od strane Biskupije i župa.

PREDSJEDNICA REPUBLIKE HRVATSKE U POSJETU POREČKOM I PULSKOM BISKUPU

U ponedjeljak, 30. ožujka 2015. godine Predsjednica Republike Hrvatske gospođa Kolinda Grabar – Kitarović bila je u službenom posjetu Gradu Poreču. U jutarnjim satima imala je više susreta na skupovima koji su se održali u Poreču. Zatim se u pratnji svojih suradnika uputila prema biskupskom dvoru gdje ju je dočekaao mons. Dražen Kutleša, porečki i pulski biskup s generalnim vikarom mons. Vilimom Grpcem i kancelarom vlč. Sergijem Jelenićem. Uz Predsjednicu sa suradnicima pridružili su se i župan Istarske županije Valter Flego, gradonačelnik Poreča Edi Štifanić, gradonačelnik Pule Boris Miletić i bivši župan, a sada europarlamentarac Ivan Jakovčić.

Nakon pozdrava i izricanja dobrodošlice gospodin Biskup je pozvao Predsjednicu i druge goste za zajednički stol. Zajedničkom molitvom započeo je ručak koji je prošao u vrlo ugodnom ozračju.

Na kraju su Predsjednici izručili svoje darove gospodin župan Valter Flego, gradonačelnik Poreča Edi Štifanić, gradonačelnik Pule Boris Miletić i biskup porečki i pulski mons. Dražen Kutleša.

Predsjednica je tada svoj dar predala domaćinu biskupu mons. Draženu Kutleši i još jednom zahvalila na svemu, te sa suradnicima otputovala prema Zagrebu.

VELIKI ČETVRTAK - MISA POSVETE ULJA

Na misi posvete ulja koju je u porečkoj prvostolnici predvodio porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša okupilo se sedamdesetak svećenika i mnogo vjernika.

Biskup je prvo pozdravio mons. Ivana Milovana, biskupa u miru i izrazio mu sućut za brata svećenika mons. Vjekoslava Milovana, koji je jučer preminuo. Dok je pozdravljao nazočne svećenike, poimence je spomenuo svećenike koji u ovoj godini slave svoje svećeničke jubileje. Ovogodišnji zlatomisnici su: vlč. Mladen Juvenal Milohanić, vlč. Ivan Macinić, vlč. Ante Močibob, vlč. Josip Racan i vlč. Romano Širol. Dvadesetu obljetnicu svećeništva ove će godine proslaviti preč. Piergiorgio De Angelis, a desetu vlč. Maksimilijan Buždon. Poseban jubilej bit će proslavljen u Puli, u Svećeničkom domu gdje će 70 godina svećeništva proslaviti mons. Ivan

Bartolić. Biskup je napomenuo kako je ta misa, kojoj se obilježava rođendan svećeništva, ujedno i zahvala svim generacijama svećenika koji su kroz povijest širili i očuvali vjeru na ovim prostorima.

Biskup Kutleša je na početku homilije podsjetio, obzirom da se nalazimo u Godini posvećenog života, na zahvalnost koju dugujemo redovništvu, jer, naglasio je, redovi su osnivani upravo u teškim povijesnim periodima, kao odgovor na potrebe tog doba.

Biskup je u nastavku, spominjući ulomak Evanđelja po Marku, gdje je opisano kako je Isus pozivao učenike, nastojao posvjestiti svećenicima temeljna obilježja svećeničkog poziva kojemu su se odazvali, te sugerirati im ispravan stav u mnogim zahtjevnim životnim okolnostima i svakodnevnim situacijama. Biskup je prvo postavio pitanje zašto Isus

bira jednostavne ljude za svoje učenike, većinom su bili ribari, a ne pismoznance ili farizeje? Jer je njemu bilo daleko važnije da to budu ljudi jednostavnog i čistog srca. Isus ih nije pozvao da dođu proučavati teološku nauku, već ih je jednostavno pozvao da ga slijede, životom i srcem. Biskup je nadalje citirao Abrahama Lincolna, „Mora da je Bog doista jako volio obične ljude kada ih je toliko stvorio.“ Ribari su bili ljudi skromnih financijskih mogućnosti, bez nekog sigurnog zaleđa, a i u svome poslu uvijek je postojala određena nesigurnost u uspjehu ulova. Dobar ribar mora posjedovati određene karakteristike koje trebaju krasiti i dobrog svećenika. Ribar, a tako i svećenik, u prvom redu mora biti strpljiv, kao što ulov ne dolazi brzo, tako se ni rezultat propovijedanja i svećeničkog djelovanja ne vidi brzo. Nadalje, dobar svećenik mora biti ustrajan, i kada vidi neuspjeh, uvijek treba ponovo baciti udicu, unatoč razočaranjima. Ribar ljudi mora biti hrabar i nakon što mudro razluči što je, u vremenu i mjestu gdje djeluje dobro a što zlo, imati hrabrosti ljudima uvijek reći Istinu, u zgodno i nezgodno vrijeme. Dobar ribar zna kada je pogodno vrijeme za ribolov, jednako tako i dobar svećenik mora dobro procijeniti kada je vrijeme da se govori, a kada je

razboritije više reći šutnjom. Pravi mamac temeljna je pomoć u ribolovu, svećenik će tako prepoznati najbolji način da pristupi onima kojima će naviještati, kao što reče sv. Pavao „Svima bijah sve da pošto-poto neke spasim.“ Nadalje, još jedan prevažan detalj u ribolovu je ne zasjeniti ribu, držati se izvan dosega, svećenik će tako uvijek usmjeravati ljude prema Bogu a ne ih navezivati na sebe.

O dostupnosti i raspoloživosti prema Božjem pozivu biskup je ponovo progovorio kroz lik ribara, naime, Isus ih je pozvao kada su obavljali svoje svakodnevne poslove, zasigurno su ga i prije slušali propovijedati, ali taj poziv značio je obrat u njihovom životu. Općenito, ljudi slijede Isusa zbog toga što ih je pozvao, a ne zbog toga što je rekao. Isus je ribarima ponudio značajnu, a istovremeno jednostavnu zadaću, dao im je ono što svaki čovjek treba u svome životu, dao im je cilj, a taj cilj je sebe što više uložiti za Boga i bližnje.

Biskup je na kraju još jednom izrazio zahvalnost okupljenim svećenicima za sve što čine u svome svećeničkom djelovanju, te potaknuo okupljene na molitvu za svećenike.

MISA VEČERE GOSPODNE

U porečkoj katedrali se 2. travnja 2015. godine u večernjim satima proslavila misa Večere Gospodnje. Riječ je o posebno svečanoj i „potresnoj“ misi, jer se na poseban način slavi Isusova Posljednja večera, u kojoj je On ustanovio sakramente Euharistije i Svećeničkog reda. Misno slavlje predvodio je mons. Dražen Kutleša, porečki i pulski biskup u koncelebraciji s kancelarom biskupije, župnikom i kapelanom porečke župe. Okupilo se veliko mnoštvo vjernika. U misnom slavlju slušalo se u evanđelju kako je Isus prao noge učenicima, koje se i danas na mnogim mjestima „uprizoruje“. To je jedna od scena u kojima Isus na

izričit način poziva na njegovo slijeđenje i na služenje. Upravo na tu osnovnu dimenziju kršćanstva podsjetio nas je i biskup mons. Dražen Kutleša, ukazujući na kontrast s danas toliko prisutnim egoizmom i oholosti, koji malo pomalo razaraju tkivo našega društva. Zbog toga je uputio poziv na zajedništvo i na toliko potrebno služenje, koje je najpotrebnije starijim te najmlađim naraštajima koji su posebno osjetljivi, jer „tko hoće da među vama bude najveći, neka vam bude poslužitelj! I tko god hoće da među vama bude prvi, neka vam bude sluga.“

USKRS U POREČU

Na svetkovinu Uskrsa, porečki i pulski biskup, mons. Dražen Kutleša, predvodio je svečano misno slavlje u porečkoj prvostolnici. Koncelebrirali su kancelar biskupije Sergije Jelenić, vicekancelar Vladimir Brizić te katedralni župnik i porečki dekan Rikard Lekaj.

Mi smo ovdje danas okupljeni zbog najvažnijeg događaja u povijesti čovječanstva, naglasio je biskup na početku homilije. Prva zanimljivost koju je istaknuo jest način na koji Isus poziva učenike da ga slijede. On im ne govori ‘dođite proučavati teološke

sustave’ niti ih poziva na bilo koju vrstu pouke u klasičnom smislu, već im jednostavno kaže: „Slijedite me, pođite za mnom.“ Poziva ih da ga jednostavno slijede, srcem i životom.

Nadalje je biskup analizirao ponašanje pojedinih osoba koje evanđelje spominje kao sudionike tih povijesnih događaja.

Žene dolaze na Isusov grob, kako je to u tadašnje vrijeme bio običaj, da se kroz tri dana nakon ukopa, dolazi često moliti na grob dragog pokojnika. One su zaokupljene razmišljanjem kako će maknuti kamen s groba, kako će riješiti nešto sadašnje, ovozemaljsko. To je tipično razmišljanje današnjeg čovjeka. Vrlo često previše smo zaokupljeni ovozemaljskim te zaboravljamo ono bitno, vječno. Žene dolaze na grob, ne boje se smrti, pratile su Isusa do križa, i sve pratile neustrašivo, ali kada dolaze do praznog groba zahvaća ih veliki strah. Upravo po tome Uskrs jest značajan, daleko je lakše shvatiti smrt nego shvatiti život vječni. Crkva od svojih početaka nije samo ona koja naviješta evanđelje Isusa Krista, nego je ona uvijek željela navijestiti što je istina, što je dobro, lijepo, što i svaki prirodni naravni zakon govori. Prirodni naravni zakon jest ono što čovjeku govori njegov zdravi razum. No tijekom vremena razni sustavi tvrdili su da nije važan naravni, pozitivni zakon koji uzima za istinu, ne ono zdravorazumsko, nego ono što neka ideologija tvrdi. Tu nastaju problemi i tu nastaje kultura smrti, na koju je tako često upozoravao sveti papa Ivan Pavao II. Do toga je dovela činjenica što je čovjek izgubio sliku pravog Boga, jer je postala zamračena različitim idejama i sustavima. Svi ćemo u nečemu tražiti krivce, a najmanje ćemo uzrok tome tražiti u samima sebi, naglasio je biskup. No upravo sebi trebamo postaviti ono temeljno pitanje: jesi li, čovječe, spreman izići iz groba svoje udobnosti? u kojem ostaješ iako možda i nisi s takvim životom zadovoljan, jer ne želiš ići prema nečemu većem, prema Uskrsnuću. Čovjekova tragedija je u prevelikoj navezanosti na ovu zemlju. O onom drugom svijetu govorimo djeci, često i poučavamo druge, a da ni sami nismo svjesni što vjerujemo i kako vjerujemo. Svaki čovjek treba si postaviti pitanje vjeruje li u Isusa Krista?

Biskup je nadalje pozvao okupljene vjernike na razmišljanje zašto Marija dolazeći sa drugim ženama na grob ne prepoznaje Isusa. Možemo reći da ga ne vidi jer joj je pogled zamagljen suzama. Znamo da kada dođe velika tuga, suzama se oči zamagle. Kada smo tužni zbog velikih tragedija ili boli, kada umire netko nama drag, ili nas opterete razni problemi ili nepravedni dugovi, kada našu bol drugi ne vide ili za nju ne mare, tada se pitamo gdje si Bože? i upravo kroz te svoje suze čovjek ne vidi onu bit. Marija nije vidjela ono što je bitno. Suze vrlo često karakteriziraju našu sebičnost. Zašto plačemo? Ako znamo da draga osoba koja umire ide Isusu u nebesa, zašto plačemo? Teško nam je ostati sami, usamljeni bez te osobe, koja nam je davala sigurnost, prijateljstvo. Možemo reći da su vrlo često naše suze, suze egoizma. Krist nadvladava tu prepreku i omogućava nam da možemo preko uskrsnuća gledati u nebesa. Marija možda nije primijetila Isusa jer je gledala u grob, a on je bio prazan. Mi u svojim životima gledamo ono što želimo i što hoćemo. Često ne želimo gledati stvarnost, jer ne želimo prihvatiti da nešto u našem životu nije dobro, jer daleko je lakše živjeti u nekim idealima, možda misleći da će netko drugi riješiti naše probleme. Čovjek se treba suočiti sa stvarnošću. Učinimo to, Bog nam je dao oči i razum. Uskrs je poziv da se uzdignemo iz naše ovozemaljske stvarnosti prema nebeskoj stvarnosti, da prihvatimo našu prolaznost na ovome svijetu. Uskrs nam upravo govori «Čovječe, zaustavi se malo, promisli, ja sam ti dao nadu i budućnost i uzdižem tvoj duh iznad ovozemaljskog. No, i ti trebaš nešto učiniti, ako želiš da ti bude bolje, trebaš se potruditi, ujediniti se s drugima i boriti se za svoja prava. Uskrs je simbol te nade i čovjekove borbe. Je li razboritije ne vjerovati u ništa i otići u ništa, ili je razboritije vjerovati i otići Isusu Kristu? - retorički je upitao biskup. Isus nikoga ne prisiljava, želi privući ljude svojom ljubavlju, i svatko u slobodi može odlučiti želi li se odazvati.

I na kraju trebamo si postaviti pitanje što za nas Uskrs znači? Isus Krist nije lik iz knjige nego živa prisutnost. Nije dovoljno proučavati Isusovo evanđelje kao život neke povijesne ličnosti, tako se može započeti, ali uvijek treba završiti osobnim susretom s Isusom, bilo kroz ljubav, bilo kroz patnju. I najdraže sjećanje blijedi, ali Isus Krist je onaj koji ostaje. Odavno bi vrijeme izbrisalo sjećanje na Isusa da on nije za nas živa nazočnost. Isus nije netko s kime treba puno raspravljati nego onaj s kime se treba susresti. Kršćanski život nije život čovjeka koji zna o Isusu nego život čovjeka koji poznaje Isusa Krista. Postoji ogromna razlika u svijetu znanja o nekome i poznavanja osobe. Najveći učenjak svijeta, koji zna sve o Isusu jest manji nego najskromniji kršćanin koji ga poznaje i koji ga susreće u svome srcu. Postoji jedna tajna odlika kršćanske vjere, ona ne bi trebala nikada mirovati, jer naš Gospodin je živ. Postoje nova čuda i nove istine koje cijelo vrijeme čekaju da budu otkrivene. Mi smo pozvani da te nove istine i nova čuda otkrivamo. Svatko od nas jest jedno čudo. I na kraju što je najvrednije, Isus govori ženama: Idite, recite mojim učenicima i Petru. Petru, koji ga je zatajio, koji ga je prezreo Isus opet daje povjerenje, Koliko god puta pali, koliko god puta zatajili, Isus uvijek oprašta. U životu je uvijek najteže sam sebi oprostiti. Tek kada čovjek sam sebi oprost, tada će naći mir. Isus te poziva da kreneš, da poletiš visoko, zato ti je dao dušu. No ako ne želiš, ostaješ u grobu svoga grijeha. Duša je simbol onog duhovnog, nebeskog, stvorena je za visoki let kojem je granica samo vječno kraljevstvo, zaključio je biskup

In memoriam:**+ MONS. DR. VJEKOSLAV MILOVAN**

Mons. Vjekoslav Milovan rođen je u Režancima 1. siječnja 1932. od oca Antuna i majke Eufemije rođ. Petrović. Nakon osnovne škole pohađa sjemenište u Poreču i Pazinu, studij teologije nastavlja u Zagrebu i djelomično u Pazinu.

Za svećenika je zaređen 24. kolovoza 1957. u Pazinu. Nakon Mlade Mise, koju je slavio 1. rujna 1957. u Svetvinčentu, prihvaća službu župnoga vikara u Grožnjanu i Bujama; 1958. u Tinjanu i Bermu, a 1961. prihvaća službu u biskupijskom sjemeništu u Pazinu, odakle upravlja Župom Beram. Godine 1964. polaže licencijat, a 1970. i doktorat iz teologije. Godine 1964. preč. Vjekoslav prihvaća službu profesora i katehete u Pazinskom sjemeništu. Godine 1967. postaje kateheta i pastoralni suradnik u Župi Rovinj, da bi 1970. ponovno prihvatio službu profesora u Pazinskom sjemeništu. Dana 10. listopada 1972. imenovan je na novu i važnu službu - postaje tajnikom Biskupske konferencije Jugoslavije, a 1983. i generalnim tajnikom Hrvatske biskupske konferencije.

Godine 1998. imenovan je postulatorom kauze sluge božjeg Miroslava Bulešića, a nakon toga i vicepostulatorom. Imenovan je i kapelanom njegove svetosti pape Ivana Pavla II. i prelatom. Nakon umirovljenja 1998. preselio se u Valbandon, Fažanu gdje boravi do kraja svog ovozemnog životnog puta. Preminuo je 1. travnja 2015. u Pulskoj bolnici.

Poštovani, mi se danas opraštamo od jednog sadržajnog i dosljednog svećeničkog života i nemoguće je izreći ili napisati sve što ostaje iza jednog takvog života. Pa ipak, ovo je prigoda da izrazimo svoju zahvalnost, posebno obitelji pokojnoga Vjekoslava, koja je iznjedrila tri svećenička zvanja, starijeg brata, pokojnoga Miroslava, i mlađega, biskupa Ivana. Pokojnome Vjekoslavu, pak, zahvalit ćemo za njegovo služenje, posebno u sakramentalnom poslanju Crkve, za utjehu i ohrabrenje svakom čovjeku u potrebi, za poštovanje i dobrotu onima koji su mu bili povjereni. Kao profesoru zahvaljujemo za nastojanje da duh vjere i znanja prenese na mlade generacije. Posebno treba istaknuti njegovu zadaću služenja punih 25 godina kao tajnik Biskupske konferencije.

Služeći općoj Crkvi nastojao je na dostojan način uvijek i svugdje predstavljati i svoju Porečku i Pulsku biskupiju. Uza sve to posebno mjesto u njegovom životu zauzima mladi svećenik i mučenik, sada blaženi Miroslav Bulešić. Preč. Vjekoslav je nastojao što bolje upoznati duh Miroslava Bulešića, smatrajući da upravo on može biti pravi, istinski primjer vjere, dostojnosti i odgovornosti u vjerskom životu, posebno nama koji danas živimo. Za njega je Miroslav Bulešić bio i ostao primjer mladog svećenika do kraja odanog vjeri u Isusa Krista, odanog Crkvi i odanog svome narodu.

Svojim knjigama i publikacijama, tekstovima i prilozima pokojni je Vjekoslav ostavio iza sebe važan trag i znamen toga svjedočanstva koje je već od Crkve priznato beatifikacijom, a nadamo se da će u dogledno vrijeme i biti uzdignuto na čast svetosti.

Neka Bog pokojnog Vjekoslava nagradi vječnošću za sva dobra koja je učinio, neka ga na putu prema vječnosti prati blaženi Miroslav Bulešić čiju je žrtvu pokojni Vjekoslav poštovao i cijenio.

Na Veliku subotu, 4. travnja 2015., u Svetvinčentu je održan sprovod mons. dr. Vjekoslava Milovana. Na posljednjem ispraćaju vicepostulatora kauze bl. Bulešića okupilo se četrdesetak svećenika i veliko mnoštvo vjernika. Sprovodni obred u crkvi predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša, a molitve i blagoslov na groblju biskup u miru Ivan Milovan, pokojnikov brat. Sprovodu su nazočili umirovljeni biskup susjedne Krčke biskupije, mons. Valter Župan te generalni tajnik HBK mons. Enco Rodinis.

Pokojnikov curriculum vitae je na početku iznio generalni vikar biskupije mons. Vilim Grbac, izrazivši zahvalnost pokojniku za sve što je, obnašajući razne službe, učinio za svoju matičnu biskupiju i za sveopću Crkvu.

U 83 godine života kao vjernik, 58 kao svećenik te 25 kao tajnik HBK mons. Vjekoslav utkan je u suvremenu hrvatsku Crkvu, gdje je utjecao na rješavanje crkvenih pitanja po istini i pravdi. Uložio je svoje duševne talente, vjeru nadu i ljubav u Crkvu, usađenu u narodu, ljubio je Crkvu u Istri i za nju trpio, rekao je biskup, mons. Dražen Kutleša.

Sažalnicu predsjednika HBK zadarskog nadbiskupa mons. Želimira Puljića prenio je mons. Enco Rodinis, sadašnji tajnik HBK. Nadbiskup je između ostalog u svojoj poruci istaknuo sigurnost da se je pokojnik već zasigurno susreo sa svojim idealom, Miroslavom Bulešićem, na čijem je promicanju neumorno radio, i na čiju je 10 obljetnicu mučeništva primio red prezbiterata.

Mons. Sanjin Francetić, rektor Riječke bogoslovije „Ivan Pavao II.“ prenio je poruku izraza sućuti riječkog nadbiskupa i metropolite mons. Ivana Devčića koji se u svojoj poruci također osvrnuo na neizmjereno pokojnikovo zalaganje u kauzi bl. Bulešića.

Na kraju se okupljenima riječima zahvale za blizinu i podršku obratio pokojnikov brat, biskup, mons. Ivan Milovan.

MUČENICI I ŽRTVE U POREČKOJ I PULSKOJ BISKUPIJI

1. Uvod

Hrvatska biskupska konferencija i biskupska konferencija Bosne i Hercegovine započele su zajednički projekt popisivanja žrtava II. svjetskog rata i poraća. Ideja vodilja je istaknuti mučenike među mnoštvom žrtava za koje bih se mogao pokrenuti postupak za proglašenje blaženim i svetim. Možemo reći: smisao je ići tragom mučenika. Svakako je važno popisati sve žrtve, bez obzira na režim, jer svi su oni imali oca, majku – brata, sestru. Kao vjernici pozvani smo se svoje braće i sestara u vjeri sjetiti i molitvi.

Istarski poluotok stoljećima se nalazio na udaru mnogih civilizacija i ideologija. Sve su one ostavile svoj trag na mirnom istarskom (hrvatskom) čovjeku. Mnoge rane su još nezacijeljene, a o mnogim događajima ljudi se i danas boje govoriti, napose kad je riječ o zločinima dvadesetog stoljeća.

Talijanska uprava Istre nakon prvog svjetskog rata te snažna talijanizacija¹ stvarat će sve snažniji otpor kod Hrvata prema okupatoru i čežnju za pripajanjem Istre matici Hrvatskoj. Omjer stanovništva je bio 2/3 Hrvata, a 1/3 Talijana, stoga su razumljiva predratna i ratna previranja u Istri. Istarski poluotok stoljećima je crkveno-administrativno podijeljen, ne čini jednu administrativnu cjelinu, pod upravom jednog biskupa, na čijem bi čelu bio biskup Hrvat. Zadnji biskup Hrvat bio je mons. Juraj Dobrila od 1856. do 1875. koji je kao dobri pastir radio na političkoj, kulturnoj, društvenoj i vjerskoj emancipaciji Hrvata.

Nakon što je NOO (Narodnooslobodilački odbor) donio u Pazinu 13. rujna 1943. povijesnu odluku o priključenju Istre matici zemlji „i proglašuje sjedinjenje s ostalom našom hrvatskom braćom“,² hrvatsko svećenstvo predvođeno mons. Božom Milanovićem aktivno će lobirati da se Istra pripoji Hrvatskoj. Ovakav stav hrvatskog i slovenskog svećenstva da se Istra radije pripoji komunističkoj Jugoslaviji nego da ostane u katoličkoj Italiji značio je samo jedno, oslobođenje od daljnjeg procese talijanizacije na društvenom i kulturnom planu, te stvaranja preduvjete da se ponovno u crkvama čuje narodni, hrvatski jezik, na vjerskom planu, zbog čega su se mnogi bili udaljili od Crkve nakon što je bio uveden talijanski jezik. Zsigurno ovakav stav hrvatskog svećenstva odredit će jednim dijelom odnos između Crkve i politike u Istri, ali ubrzo će politika okrenuti leđa Crkvi i započeti sa sustavnim zlostavljanima, progonima i ubijanjima hrvatskih, talijanskih, slovenskih svećenika i vjernika laika u Istri.

2. Političko - crkveno stanje u Istri od 1941. do 1947. godine

Slabljenju vjerskog života u Istri u 20. stoljeću uz jaku talijanizaciju doprinijela je i činjenica da Istra nije imala jedinstvenu crkvenu upravu. Do 1947. godine sjeverni i središnji dio hrvatske Istre, na temelju ranije bule pape Lava XII. „Locum beati Petri“ iz 1828. pripadao je tršćansko-koparskoj biskupiji.³ Mnoge su župe bile prazne, ali se nije dopuštao pastoralni rad hrvatskim svećenicima. Porečka i Pulska biskupija obuhvaćale su prostor zapadne i južne istre podijeljene u 7 dekanata.⁴ Ovdje je još bila izraženija talijanizacija i pokušaj odnarođivanja, meda je većinu činio hrvatski živalj.⁵ Na području Istre imamo dvije crkvene uprave koje vode biskupi talijani koji imaju drugačiji stav o novonastaloj političkoj situaciji od hrvatskog svećenstva.

Crkva u Istri doživjela je svoje velike promjene, kao još neke primorske biskupije, u dvjema poratnim godinama 1945.-1947. Pod pritiskom državnih vlasti na prvom mjestu, te nakon Pariškog mirovnog ugovora, Talijani masovno predvođeni svojim svećenicima, pa i biskupom Radossijem napuštaju Istru.⁶ Crkva je u tom

1 Snažna talijanizacija se napose osjetila na području školstva. „Na području Istre godine 1913. bilo je 278 osnovnih škola i to: 121 s hrvatskim nastavnim jezikom, 115 s talijanskim nastavnim jezikom, 23 dvojezične... i 9 s njemačkim nastavnim jezikom... U školskoj 1918/19. godini postojale su u Istri 222 osnovne škole i to: 131 s talijanskim nastavnim jezikom, 59 s hrvatskim nastavnim jezikom...“. Nevio ŠETIĆ, *Istra za talijanske uprave, o istarskoj emigraciji i njenom tisku u Zagrebu 1918.-1941.*; str. 82.

2 Proglas Okružnog NOO za Istru od 13. IX. 1943. O priključenju Istre Hrvatskoj. Prema: *Priključenje Istre Federalnoj Državi Hrvatskoj u Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji 1943.-1958.*, ZR, (uredio Ferdo Čulinović i dr.), Sjevernojadranski institut JAZU, Rijeka 1968., str. 190.

3 Sastojao se od šest dekanata (Kršan, Pićan, Pazin, Buzet, Oportalj i Umag) i 54 župe, 14 kapelanija i 32 kooperature, u kojima je živjelo 85.401 vjernika – katolika. Usp. Stipan TROGRLIĆ, *Odnosi Katoličke Crkve u Istri i jugoslavenske državne vlasti 1945.-1954.*, str. 62.

4 Dekanati Poreč, Rovinj, Kanfanar, Motovun, Pula, Vodnjan i Labin. Godine 1942. U tim dekanatima su bile 53 župe, 11 kapelanija i 29 kooperatura. Katolika je bilo 148.000. U velikim gradovima prevladavalo je talijansko pučanstvo dok u selima hrvatsko, koje je u ukupnom broju činilo većinu. Usp. S. Trogrlić, *Odnosi Katoličke Crkve u Istri i jugoslavenske državne vlasti 1945.-1954.*, str. 64-65.

5 „Na temelju biskupijskih šematizama (popisa župa, svećenika, bogoslova itd.) i osobnog poznavanja dokazao sam da Istra ima 75% hrvatskih i slovenskih župa, 12 % talijanskih i 13 % mješovitih.“ Božo MILANOVIĆ, *Moje uspomene*, Pazin, 1976., str. 136.

razdoblju tražila modus vivendi s vlašću u Istri.

Međutim, bilo je crkveni previranja, napose između hrvatskih i slovenskih svećenika sa svojim biskupima koji nisu prihvaćali novonastalo političko stanje⁷, te napose zbog marginalizacije hrvatskog i slovenskog svećenstva. Sveta Stolica na crkveno – administrativnom području povlači prve privremene poteze nakon Pariškog mirovnog ugovora te osniva apostolske administrature od dijela tršćansko – koparske biskupije i goričke nadbiskupije za područja koja su pripala Jugoslaviji.⁸

Svećeničke žrtve u Istri od 1941. do 1949.

Istarskim poluotokom od 1943. godine, napose nakon odluke da se Istra pripoji matici Hrvatskoj, zavladao je sveopće bezvlađe. Svećenici i vjernici laici, gledano s vjerskog obzora, bivaju proganjani od sve triju ideologija: fašističke, nacističke i novonastale komunističke. Božo Milanović u knjizi „*Istra u dvadesetom stoljeću 2*“ navodi kako su komunisti žestoko napadali one hrvatske svećenike u Istri, koji su se isticali u svom radu.⁹ Komunistički režim želio je apsolutno smanjiti utjecaj Crkve, klera, u narodu ne birajući sredstva. Kad ne bi dovoljno uspjeli propagandnim djelovanjem uvjeriti narod „kako između svećenstva i fašista nema razlike“¹⁰, tad bi primijenili mjere zastrašivanja, zlostavljanja i ubijanja.

Komunističke žrtve u Istri još uvijek nisu dobile dostojanstveno obilježje i proći će još mnogo godina dok se sve žrtve izjednače. Povjesničari u službi režima, kako bi opravdali komunističke zločine, napose ubijanje svećenika u Istri, donose iskrivljenje i izmišljene činjenice (Bulešić, Tarticchio¹¹ i dr.), dapače o njima se malo govori. Naš povjesničar mons. Ivan Grah ostavio je u svome arhivu određene smjernice koje bi trebalo koristiti za buduća znanstvena istraživanja. Svećenici nisu zapisivali komunistička zlodjela najviše iz straha za vlastiti život. I danas ljudi teško o tome govore, a još je teže da se svako mjesto dostojno obilježi. Sve što je na tom polju u Istri učinjeno, a učinjeno zahvaljujući biskupu Ivanu Milovanu, mons. Ivanu Grah te mons. Draženu Kutleši. Biskup Ivan Milovan, na poticaj pape Ivana Pavla II. dao je podići spomenik u *Svećeničkoj godini* svim svećenicima i bogoslovima koji su stradali u vrijeme rata i u poraću na području Istre. Novi ordinarij mons. Dražen Kutleša imenovao je povjerenika za Popis žrtava II. svjetskog rata i poraća te odredio da svaki svećenik za svoju župu napravi popis i dostavi Ordinarijatu.¹²

U Istri je prema popisu mons. Ivana Graha stradalo od 1941. do 1949. godine 15 svećenika i tri bogoslov.¹³ Od toga jedan od strane četnika, 6 od strane komunista (tri Hrvata i tri Talijana), te 8 od strane Nijemaca i Talijana, ali dio odgovornosti za stradanja Zelca i Š. Milanovića leži na partizanima. Mons. Ivan Grah popisao je sljedeće žrtve svećenike:

Br.	Ime i Prezime	God. i mjesto stradanja	Način smrti
1	Rudolf Brnobić, r. u Kašteliru 1886.	Trebinje, 1941.	Bio je župnik u Osojniku, dubrovačka biskupija, odakle su odveli četnici i ubili.
2	Angelo Tarticchio, r. u Galižani 1906.	Lindar, 1943. Bio je župnik u Rovinjskom Selu.	Osuđen u Pazinu od strane komunista i bačen u boksitnu jamu na Lindarštini
3.	Šime Milanović, r. u Kringi 1905.	Slum, 1943.	Ubili ga Nijemci zbog zvijezde petokrake na motoru koju su mu prije nalijepili partizani.
4.	o. Emanuel Ongaro, r. u Padovi 1884.	Pazin, 1943.	Osveta Nijemaca zbog ubijenih njihovih vojnika od strane partizana. Ubijen na vratima samostana.
5.	Camillo Ammirati, r. u Napoliju 1876.	Treviso, 1944. Bio je župnik u Šišanu.	Komunisti su ga zlostavljali i bio je doveden u pazinski Kaštel gdje bi ga zadesila sudbina Tarticchia ali ga je u zadnji moment spasio biskup Radossi.
6.	o. Graziano Zanin, r. u Udinama 1912.	Pula, 1944.	Bio je franjevac konventualac i vršio je službu kapelan u sv. Josipu u Puli. Žrtva je savezničkog bombardiranja Pule.

7 Usp. Stipan TROGRLIĆ, *Odnosi Katoličke Crkve u Istri i jugoslavenske državne vlasti 1945.-1954.*, str. 115.-125.

8 Usp. *Istarska Crkva jedna, proslava crkvenopravnog ujedinjenja, travanj 1978.*, Poreč, 1978.

9 Usp. Božo MILANOVIĆ, *Istra u dvadesetom stoljeću 2*, Pazin 1996., str. 106, 159.

10 Darko DUKOVSKI, *Rat i mir istarski*, str. 285.

11 Usp. Vjekoslav BRATULIĆ, *Rovinjsko selo*, Zagreb 1959., str. 87.-102.

12 Usp. *Dekret od 15. siječnja 2015.*, br: 26/2015; Biskupski ordinarijat Poreč.

13 Usp. Ivan GRAH, *Udarit ću pastira*, str. 11.-24.

7.	Marco Zelco, r. u Višnjanu 1893.	Kanfanar, 1944.	Njemačka žrtva, zbog navodne suradnje s partizanima. Biskup Radossi osudio je partizane zbog nečasnih radnji kojima se služe. I danas se čuva konop kojim je bio obješen.
8.	Mirko Vekjet, r. u Trstu 1902.	Dachau, 1944.	Bio je župnik u Boljunu. Partizani su nakon pada Italije na zvoniku objesili crvenu zastavu s petokrakom. Uhitili su ga Nijemci i optužili za suradnju s partizanima i odveli u logor Dachau.
9.	Luigi Brandolise r. u Trentu 1885.	Poreč, 1944.	Bio je župnik u: Labinu, Štinjanu, Kaldiru, Kašteliru, te na kraju porečki kanonik i profesor u porečkom sjemeništu. Stradao je prigodom savezničkog bombardiranja Poreča.
10.	Šime Frulić, r. u Bermu 1868.	Trst, 1944.	Bio je narodnjak. Nakon mučenja u pazinskom Kaštelu a napose u tršćanskom Coroneu umro je u bolnici od zlostavljanja. Pokopan je na groblju sv. Ane u Trstu a sprovod je predvodio Božo Milanović.
11.	Kazimir Paić, r. u Svetom Ivanu od Šterne 1911.	Gorizia, 1945. Pokopan je na groblju u župi Sveti Križ kod Gorice.	Aktivno je sudjelovao u Narodnooslobodilačkom pokretu. Ubijen od strane slovenskih partizana
12.	Bl. Francesco Bonifacio, r. u Piranu 1912.	Motovunska šuma?, 1946.	Po nalogu oznaša na Bujštini, ubijene je 11. (?) rujna 1946. Proglašen je blaženim 4. 10. 2008.
13.	Ratimir Beletić, r. u Motovunu 1919.	Pula, 4.1. 1947.	Putujući na motoru iz Labina prema Puli usmrtila ga saveznička rampa.
14.	Bl. Miroslav Bulešić, r. u Čabrunićima	Lanišće, 24. kolovoza 1947.	Zaklan od strane komunista u župnoj kući nakon sv. Mise.
15.	Vlatko Lakošeljac, r. u Motovunskim Novakima 1924.	Pula, bolnica 1949.	Nakon što je dobio upalu pluća, bio je smješten u pulsku bolnicu i jedna medicinska sestra namjerno mu je davala krive lijekove od čega je preminuo.

Među žrtvama bili su i bogoslovi:

Br.	Ime i Prezime	God. i mjesto stradanja	Način smrti
1	Vladimir Vivoda, r. u Buzetu 1924.	Motovunska šuma, 1944.	Ubijen je zajedno s ocem Anselmom od partizana. Čijeli scenarij se odigrao noću. Sami su si prije iskopali grob u Motovunskoj šumi. Šezdesetih godina župnik Stanko Macuka, nakon što je saznao mjesto njihova stradanja, prenio je njihove zemne ostatke na mjesno groblje u Malom Mlunu. ¹⁴
2	Antun Kožljan, r. u Barbanu 1927.	Okolica Svetvinčenta, 1944.	Putujući 15. prosinca 1944. na misu zornicu iz svoga sela Rodići – Goleševo u Barban upao je u fašističku zasjedu i oni su ga proglasili suradnikom partizana i ubili.
3.	Milutin Gracijan Krizmanić, r. u Ježenju 1923.	Bolzano, 1945.	Nakon pada Italije nije se vratio u sjemenište već se pridružio partizanima, ali ih je već 1944. napustio i odlučio se vratiti u koparsko sjemenište. Na putu za sjemenište uhitili su ga Nijemci i odveli u logor gdje je ostao do savezničkog oslobođenja. Na povratku kući kod Bolzana ispao je iz vlaka te je bio prevezen u bolnicu gdje je umro. Sahranjen je na mjesnom groblju.

14 Usp. Ivan GRAH, Udarit ću *pastira*, str. 23.

2.1. Svećenici mučenici *in odium fidei*

Danas Crkva u Istri među mučenicima i žrtvama komunističkog režima ima dva blaženika: Francesca Bonifacia i Miroslava Bulešića. Možemo reći da bl. Francesco predstavlja stradanja Talijana na području Istre, a bl. Miroslav Hrvata. Jedan i drugi podnijeli su mučeništvo nakon rata, bez sudskog procesa.

2.1.1. Bl. Francesco Bonifacio

Francesco Bonifacio rođen je u Piranu 1912. godine. Pastoralno je djelovao u župama Novigrad i Krsica kod Buja, te bio istaknuti član Katoličke akcije u radu s mladima. Nakon kapitulacije Italije nije napustio Istru već je ostao uza svoj narod. „Bio je vrlo revan, uzoran, svet i poletan svećenik, dobar organizator, ljubitelj i apostol mladeži.“¹⁵ Odmah se našao na udaru komunističke vlasti. Dana 10. rujna 1946. procurila je vijest da su oznaši na Bujštini sastavili popis mladih svećenika koja narodna straža mora likvidirati,¹⁶ među njima je bio u Francesco Bonifacio. Već su ga 11. rujna sačekali predvečer „narodni stražari“ na putu povratka iz Grožnjana u Krasicu i od tad mu se gubi svaki trag. Mjesto stradanja ni danas nije poznato. Postoje neka svjedočanstva da je ubijen u Motovunskoj šumi, ali grob mu još nije otkriven. Tršćansko koparski biskup mons. Antonio Santin je pokrenuo proces za njegovo proglašenje blaženim 1957. i nakon 40 godina je bio završen biskupijski proces, 16. svibnja 1997. godine u Trstu. Nakon 11 godina proučavanja u Rimu, papa Benedikt XVI. izdao je dekret 3. srpnja 2008. kojim je Bonifacio proglašen blaženim *in odium fidei*. Svečana proslava je bila u Trstu 4. listopada 2008., a poslije u Krasici kod Buja. Danas se među prioritetima Državne komisije za istraživanje stratišta nalazi i eventualno mjesto pokopa bl. Francesca. Poduzeti su neki koraci, ali ne mogu više o tome dok traje proces.

2.1.2. Bl. Miroslav Bulešić – zaštitnik svećenika i mučenik krizme

Miroslav Bulešić rođen je 13. svibnja 1920. u Čabrunićima, župa Svetvinčenat. Teološki studij završio je u Rimu i 11. travnja 1943. zaređen za svećenika.¹⁷ Bio je jedan od istaknutiji istarskih svećenika koji se zauzimao da Istra bude pripojena matici Hrvatskoj. Ali istako tako, nije prihvaćao komunističku ideologiju te se jasno suprotstavljao bezboštvu. Svetačkim načinom života¹⁸ bio je uzor mnogim svećenicima i mladima. Odmah se našao na listi nepodobnih svećenika. Ivan Motika opisao je njegovu mladu misu kao otvoreni napad na partizanski pokret, te poručio svećenicima koji su sudjelovali na mladoj misu, među kojima je bio i Ratimir Beletić, „da je to izdaja protiv našeg naroda, te da će izdajice i neprijatelji naroda prije ili kasnije biti nemilosrdno kažnjeni od naroda, koji će im sam suditi.“¹⁹ Tako je Ivan Motika uvrstio među narodne neprijatelje Antuna Cukerića, Ratimira Baletića i Miroslava Bulešića, ali i narodnjaka Antuna Milovana, koji je na mladoj misi održao govor mladomisniku. Bulešić je mučenički ubijen na krizmi u Lanišću u župnoj kući. Ovaj komunistički zločin dobio je naziv „Krvava krizma u Lanišću.“²⁰

2.2. Svećenici žrtve komunističkog režima

Na udaru komunističke vlasti napose su se našli talijanski svećenici i redovnici koji su marljivo vršili svoju svećeničku službu.²¹ U Istri su jednako stradavali hrvatski svećenici kao i talijanski, jer komunistička vlast u svakom svećeniku je vidjela potencijalnu opasnost za režim. Stoga je razumljivo da je jedan broj svećenika talijanske nacionalnosti napustio Istru kako ne bi bili suđeni ili ubijeni. Bilo i onih koji nisu napustili Istru i ostali su uz narod uz spremnost da podnesu mučeničku smrt. Stradanja svećenika nisu bila samo u vrijeme rata, nego najveći dio nastradao je nakon rata.

2.2.1. Don Angelo Tarticchio

Don Tarticchio rodio se u Galižani 25. ožujka 1906., a za svećenika zaređen je 1. svibnja 1932. godine. Nekoliko dana nakon kapitulacije Italije kreću prva uhićenja svećenika i suđenja. Prva svećenička

15 Ivan GRAH, *Udarit ću pastira*, str. 17.

16 Isto, str. 18.

17 Životni put, pastoralni rad te mučenički način života Sluge Božjeg Miroslava Bulešića opisao je Vjekoslav MILOVAN u knjizi „Miroslav Bulešić, svjedok Kristov“, Pula 2006.

18 O svetačkom načinu života Sluge Božjeg Miroslava Bulešića piše mons. dr. Vjekoslav Milovan u knjizi „Bio je svet svećenik, Sluga Božji Miroslav Bulešić“, Pula, 2010.

19 Iz ostavštine Ivana Graha o Antunu Cukariću, str. 1.

20 Cijela Istra bila je zgrožena ovakvim postupkom komunističke vlasti prema Crkvi i njezin službenicima. Nakon tog događaja 6 svećenika je napustilo Istru, a drugi dio svećenstva se pasivizirao u društvenom i političkom djelovanju, izuzevši mons. Božu Milanovića. Usp. Stipan TROGRLIĆ, Mons. Božo Milanović, istarski svećenik (1890.- 1980.), str. 146.

21 Usp. Stanko Josip ŠKUNCA, Lakrdija od suđenja, *Ladonja, vjerski informativno – kulturni list*, kolovoz 2012, str. 28.

žrtva novo uspostavljene vlasti bio je don Tarticchio. Odveden je u pazinski kaštel 14. rujna ili dan poslije i tamo je osuđen na smrt. Smrtna presuda²² je izvršena 19. rujna strijeljanjem i bacanjem u boksitnu jamu na Lindarštini (blizu Pazina). Pulski su vatrogasci žrtve izvadili iz jame te je don Angelo bio pokopan u Galizi 4. studenog 1943.

Vjekoslav Bratulić, zadojen komunističkom ideologijom, dostao negativno je pisao o don A. Tarticchiu, nazivajući ga „najvećim i najopasnijem neprijateljem Narodnooslobo-dilačkog pokreta.“²³ Bratulić manipulira s podacima, a čak i datume izokreće kako bi zaobišao istinu.²⁴ Istu priču ponovio je 1978. godine na Pazinskom memorijalu u Pazinu Milan Iskra.²⁵ Međutim, župljani Rovinjskog Sela koji su dobro poznavali don Tarticchija i tadašnje stanje, te se nisu dali indoktrinirati od režima, daju drugačije svjedočanstvo o svome župniku.²⁶ Krivnja don Tarticchiju nije dokazana,²⁷ ali je osuđen pod tezom „neprijatelj naroda“, kao i mnogi drugi svećenici.

2.2.2. Don Camillo Ammirati, žrtva komunističkom zlostavljanja i terora

Don Ammirati rođen je u Napoliju 1876. Za svećenika je bio zaređen 2. veljače 1900., a od 1926. do 1943. bio je župnik u Šišanu. Dolaskom u Istru talijanske vlasti objeručke su ga prihvatile, materijalno pomagale i nagrađivale „za zasluge prema domovini“ i „za potalijančivanje inorodnog naroda“.²⁸ Međutim, mještani hrvatskih sela Jadreški i Šikići, na području župe Šišan svjedoče da se prijateljski odnosio prema Hrvatima. Kao marljivi pastir brinuo se za moralni život svojih vjernika i najvjerojatnije zbog moralne strogoće našao se na udaru nekih Hrvata i Talijana.²⁹

Partizanski pohodi na nevine ljude, najčešće su se zbivali u gluho doba noći kad nitko ne vidi niti čuje. Tako su 20. rujna 1943. došli u župnu kuću u Šišanu i na prijevaru odveli don Ammirata na obavijesni razgovor sa nadređenima. Od sigurne smrti spasila ga je njegova obitelj koja nije dopustila da don Ammirat ide sam na razgovor nego su pošle i oni s njime budući da je on bio već star i bolestan. Na kraju je odveden u Pazinski kaštel koji je bio sabirni centar za Istru. Od sudskog procesa i smrtne presude spasio ga je biskup Radossi, koji je došao u Pazin, 22. rujna, radi don A. Tarticchia. Partizanske vlast da u roku nekoliko dana ne pogube dvojicu svećenika i vidjevši da don Ammirati fizički i psihički loše izgleda, te da nije nikakva opasnost za novu vlast, predali su ga biskupu s njegovom obitelji, koji ih je prevezao u Pulu koja je tad bila pod upravom Nijemaca. Ubrzo će napustiti Istru shrvan fizički i psihički, te nakon nekoliko mjeseci umrijeti kod Trevisa 1. veljače 1944. godine.

2.2.3. Vlatko Lakošeljac

Rođen u središnjoj Istri, župa Motovunski Novaki, 1924. Svećeničku službu je vršio u župi Premantura kod Pule. Mladi, pobožni,³⁰ poletni svećenik okuplja oko sebe djecu i mladež, čime postaje trn u oko lokalnih vlasti. Zasigurno se kovao plan kako stati na kraj ovom obljubljenom župniku među narodom, ali nije bilo jednostavno, rat je već davno završio da se primjenu ratne metode. Skromni životni uvjeti doprinijet će da će u ljeto 1949. imati problema s upalom pluća. Kako bi što prije sanirao zdravstvene poteškoće pošao je na liječenje u pulsku bolnicu. Stvorila se idealna prilika „da živ ne izađe iz bolnice.“³¹ Umjesto adekvatnog liječenja i sigurnog oporavka dogodilo se ono što je vlasti najviše odgovaralo, umro je.³²

22 Prema zapisima mons. Pietra Rensia na smrt don A. Tarticchia i još 40 zatvorenika osudio je sudac Motika. Usp. Mons. Pietro RENSI, *Cinque anni sotto i comunisti titini*, Trento 1960., str. 12.

23 Vjekoslav BRATULIĆ, *Rovinjsko selo*, Zagreb 1959., str. 87-88.

24 Usp. Ivan GRAH, *Istarska crkva u ratnom vihoru*, str. 69.

25 Usp. Milan ISKRA, *Rujanski dani Rovinjskog sela*, P.M.12, str. 237-242.

26 Usp. Ivan GRAH, *Istarska crkva u ratnom vihoru*, str. 71-73.

27 Usp. Darko DUKOVSKI, *Rat i mir istarski*, str. 65.

28 Vjekoslav BRATULIĆ, str. 185.

29 Usp. Ivan GRAH, *Istarska crkva u ratnom vihoru*, str. 83-84.

30 Usp. Vjekoslav MILOVAN, *Vlatko hoće Mirovim putem*, Ladonja 6 (270) 2008, str. 6.

31 Ivan GRAH, *Udarit ću pastira*, str. 20.

32 Nekoliko mi je puta Vlatkova sestra Marija Lakošeljac pričala kako je njezin brat umjesto da bude na adekvatan način liječen sustavno bio zanemaran. Po njezinim riječima jedna medicinska sestra, u službi režima, Vlatku je svakodnevno davala krive liječkovne te na taj način izvršila njegovo ubojstvo. Obitelj je tražila da se Vlatka otpusti iz bolnice budući da mu se zdravstveno stanje pogoršavalo i počeli su prve sumnje u ispravno liječenje. Međutim, liječnici nisu dopustili te se mučenička patnja mladog svećenika okončala smrću 19. rujna 1949.

2.3. Stradali zbog, navodne, suradnje s partizanima

Istra postaje spaljena i opustošena zemlja po pitanju bilo kakvih ljudskih sloboda i zakona od 1943. do 1945. Određeni krajevi nalaze se na udaru fašističke, nacističke ili partizanske vlasti. Nekoliko će svećenika nastradati od strane nacifašističkog terora zbog svoje navodne suradnje s partizanima. Neki od njih nikada nisu podupirali komunističku vlast, Marco Zelco, a osuđeni su kao suradnici te vlasti.

2.3.1. Šime Milanović³³

Rodio se u hrvatskom selu u središnjoj Istri, Kringi, 22. lipnja 1905., a za svećenika je bio zaređen 9. srpnja 1933. Kao istaknuti narodnjak često je bio napadan od strane fašista. Postat će žrtva njemačke vojske, zbog petokrake koju su mu partizani naljepili na motor. Ubijen je na cesti prema Buzetu hitcem u glavu nakon što je njemački vojnik spazio petokraku na motoru, 2. listopada 1943.³⁴ Zbog nesmotrenosti i nedovoljne opreznosti izgubio je život.³⁵ A danas prigodom raznih boračkih – antifašističkih okupljanja u Istri često se zlorabi u političko – propagandne parole njegovo ime.

2.3.2. Marco Zelco

Rođen u Višnjaju 21. veljače 1893., zaređen za svećenika 9. srpnja 1916, a župnik je bio u Svetvinčentu, Labincima, Kašteliru i Kanfanaru gdje je bio ubijen noći 8/9. veljače 1944. Bio je gorljivi talijanaš zbog čega je dolazio u sukobe s hrvatskim stanovništvom. Predratne i ratne godine proveo je u Kanfanaru, nadomak Rovinja, gdje je za vrijeme rata bilo „sjedište njemačkog garnizona i talijanske karabinjerske stanice, a u okolnim su se šumama skrivali i djelovali partizani.“³⁶ Partizani su stvorili priču kako župnik sprema večeru za njemačke i talijanske časnike, te kako će ih prigodom večere doći i pobiti partizani. Druga teza je Ivana Motike da je M. Zelco nastradao od Nijemaca zbog sastanka kojeg je dan ranije imao s njime, a sve je bio prijavio Nijemcima špijun Baklija. Kako god bilo, župnik Zelco je bio obješen na središnjem trgu od strane njemačke vojske kao znak svim žiteljima što će im se dogoditi ako budu surađivali s partizanima.³⁷ Biskup Radossi je osudio partizane zbog nečasnih radnji kojima se služe.³⁸ I danas se čuva konop kojim je bio obješen vlč. Zelco.

2.4. Stradanja prvih suradnika od svećenika

Uz svećenike koji su bili ubijeni, ili još više oni koji su bilo progonjeni, osuđivani i zatvarani, nalazi se dovoljno neistraženi dio istarskih narodnjaka, sakristana i drugih koji su mučenički bili ubijeni od strane komunističke vlasti. Uglavnom su bili likvidirani pod tezom da su surađivali s okupatorom, bez ikakvih dokaza. Vjerojatno je još koji sakristan i zvonar doživio sličnu sudbinu, ali je teško doći do njihovih podataka. Neke sakristane od slične sudbine su spasili prijatelji i znanci.³⁹

2.4.1. Antun Palman (1877.-1944.)

Vršio je savjesno svoju službu sakristana i zvonara u Gologorici. Povremeno je pješačio do Cerovlja, gdje je bio njemački garnizon. Ovo će biti dovoljan razlog partizanskim sektašima da ga optuže za suradnju s Nijemcima. Zaštitu je uživao od lokalnog odbornika, koji je dobro poznao Palmana.

Kad su Nijemci uočili da se u blizini naselja Krbune kreću partizanske jedinice, dana 25. svibnja 1944. Bomboardirali su naselje. Lokalni partizani, bez znanja odbornika,⁴⁰ odmah su okrivili Palmana za

33 Brat mu je bio istaknuti istarski svećenik Božo Milanović, koji je tad bio zatočen u Bergamu. Božo Milanović je zapisao u svoj dnevnik: „Šime, laka Ti bila istarska zemlja koju su toliko ljubio. (Božo Milanović, *Moje uspomene*, str. 112-113.)

34 Usp. Ivan GRAH, *Istarska crkva u ratnom vihoru*, str. 73.

35 Usp. Darko DUKOVSKI, *nav. dj.*, str. 64.

36 Ivan GRAH, *Udarit ću pastira*, str. 14.

37 Ivan GRAH, *Istarska crkva u ratnom vihoru*, str. 76-78.

38 Usp. Ivan GRAH, *Udarit ću pastira*, str. 14. Župnik u Kanfanaru, vlč. Zorko Ritoša 1993., piše Anti Bakoviću od svjedočanstvu ljudi kad je riječ o smrti vlč. Marca Zelca: „Ali trijezni ljudi, a što vrijeme prolazi sve ih se više otrježnjava, misle da su partizani osudili u svojim redovima pokojnog Zelca na smrt, izdajom i prijevarom podmetnuli su ga Nijemcima...“. Ivan GRAH, *Istarski mučenici i žrtve*, Ladonja 6 (270) lipanj 2008., str. 21.

39 Od smrtne presude iz zatvora u pazinskom kaštelu jedan lokalni partizan spasio je motovunskog zvonara Francesca Paulinicha. Slična sudbinu su imali Žusto Poldrugo sakristan iz Krnice i Josip Žmak iz Lanišća. Usp. Ivan GRAH, *Sakristani i zvonari - nevine žrtve rata*, Ladonja 1 (265) siječanj 2008., str. 21.

40 Prema zapisima Ivana Graha vrijedilo je usmeno pravilo da se bez znanja odbornika nitko ne smije odvesti izvan njegova područja. Međutim, za prekršitelje takve odredbe, makar usmene, nije postojala nikakva sankcija. Pepekovci su znali da Palman uživa zaštitu odbornika i trebalo je iskoristiti priliku kad odbornik bude odsutan da se brzopotezno osudi i likvidira Palmana. Usp. Ivan GRAH,

špijunažu kako bi ostvarili svoj već davno skovani plan – likvidaciju Palmana. Pepekovci su noću upali u Palmanovu kuću i odveli ga u školu u selu Zankovci gdje su ga mučili, te ga potom preselili u improvizirani zatvor u kamenjaru iznad sela Gorinci kod Kožljaka. Krivnja mu nikad nije dokazana, ali smaknut je kao i mnogi drugi pod krilaticom „neprijatelj naroda“⁴¹, budući da je bio jedan od najbliži župnikovih suradnika.

Mučenja su bila redovito postupanje sa zatvorenicima kako bih se iznudila njihova izjava da su krivi zbog čega ih se optužuje, ako nije izvršena odmah likvidacija.⁴² Presuda je bila smrtna. Bio je osuđen na smrt. Prema svjedočanstvu stražara uoči smaknuća Palman je sam sebi ispjevao sprovodne pjesme i molitve.⁴³

2.4.2. Franjo Božić (1906.-1943.)

Vršio je zvonarsku službu u župi Lindar kod Pazina i pjevao u crkvenom zboru. Za općinu Pazin, nakon pada Italije za vrijeme njemačke uprave, raznosio je raznu pošiljku po selima i zasigurno znao je puno informacija iz susreta s ljudima. Domaći partizani ubrzo su ga počeli napadati i prijetiti smrću, te će nakon Božića 1943. jedne noći na prijevaru biti odveden u obližnje selo Ćusi gdje će ga mučiti i ubiti.⁴⁴ U Statusu animarum župe Lindar stoji zapisano da je Božić bio ubijen „od partizana 1943.“

2.4.3. Jakov Radošević (1883.-1943.)

Bio je višegodišnji medulinski sakristan, te je sa svojom ženom Ljubom uređivao je crkvu te živio od pomoći župljana. Zbog siromaštva vršio je poštarsku službu u općini. Ovo se nije sviđalo partizanima te su noću 29. rujna 1943. upali u njegovu kuću te ga zajedno sa ženom i još nekoliko drugi župljana odveli i bacili u jamu na Barbanštini.⁴⁵ Župnik je zapisao kao dan njihove smrti 5. listopada 1943. godine i pokopao ih u groblje.

2.4.4. Trost Giovanni (1883.-1844.)

Vršio je sakristansku i zvonarsku službu u župi Šišan u okolice Pule, od čega je prehranjivao svoju obitelj. Poznato je da je jednom prigodom spasio selo od njemačke odmazde zbog ubijenog vojnika od strane partizana.⁴⁶ Umjesto da bude nagrađen za hrabrost koju je učinio i spasio selo od Nijemaca, partizani će noću 2. listopada 1944. Na prijevaru odvesti Trosta na neki sastanak van sela, te se nikad više neće vratiti doma. Još nije poznato u koju je jamu bio strovaljen.

2.4.5. Milovan Antun (1907.-1945.)

Ređen je u selu Režanci, župa Svetvinčenat, zauzeti vjernik i ponosan narodnjak, otac mons. Ivana Milovana, biskupa porečkog i pulskog. Prijatelj je s mnogim hrvatskim svećenicima⁴⁷ te je bio širitelj hrvatskog katoličkog tiska za vrijeme fašističke okupacije zbog čega je bio progonjen od fašista. Širenje katoličkog tiska, napose Katoličkog zidnog kalendara 1944. koji je tiskao Božo Milanović, naići će na žestoku osudu partizanskog vodstva u Istri.

Antunov utjecaj u selu je bio velik te kao dobro stojeći seljak imao je mogućnosti dobivati katolički tisak i bolje upoznati doktrinu komunističkog režima. Pojedini partizani su se željeli dočepati i dijela njegova bogatstva te je trebalo sve učiniti da se oslabi moć obitelji Milovan. Oznaši su 22. ožujka 1945. nasilno Antuna odveli iz kuće i ubili. „Osudili su ga za šest najtežih izmišljenih optužbi protiv pokreta“⁴⁸. Optužnica nije postojala, a to potvrđuje činjenica da odbornik Antun Štoković ništa nije znao, a kad se sutradan zanimao za Antuna kod partizanske komande, njegov suseljan mu je zaprijetio pištoljem da se vrati kući ako želi ostati živ. Navodno suđenje je moglo biti iste te noći kad i smaknuće zbog opasnosti da se mještani pobune. Poslije

Zašto su nestali toliki narodnjaci, Ladonja 11(275) studeni 2008., str. 23.

41 Usp. Darko DUKOVSKI, *Rat i mir istarski*, str. 65.

42 Usp. *Glas Istre*, broj 17/1944.

43 Usp. Ivan GRAH, *Istarska crkva u ratnom vihoru*, str. 107.

44 Usp. Ivan GRAH, *Istarska crkva u ratnom vihoru*, str. 173-174.

45 Usp. Isto, str. 111.

46 Usp. Isto, str. 107-108.

47 Sudjelovao je na mladim misama i prigodom crkvenih slavlja držao je govore. Tako je zdravicu i čestitku 26. travnja 1943., rodaku mladomisniku Miroslavu Bulešiću - za koga je u tijeku postupak za proglašenje blaženim - zaključio riječima: „Ti, novi Kriste, stajat ćeš čvrsto na braniku, kao nepomičan stup... ne boj se bure ni oluje... veseli se što se nalaziš u lađici Petrovoj kao kormilar... vrata je paklena neće nadvladati... Za stvar Božju žarko gori, za Svetu se Crkvu bori. Budi radost rodu svom, ponos domu svom... Živjela naša domovina. Još jednom živio mladomisnik.“ Rukopis govora čuvaju Milovanovi sinovi svećenici.

48 Ivan GRAH, *Sakristani i zvonari – nevine žrtve rata*, Ladonja 1 (265) siječanj 2008., str. 21.

je optužnica napisana za medije kako bi se ozloglasilo Antuna i opravdao partizanski zločin. Komunistička zlostavljanja obitelji Milovan nastaviti će se i nakon rata.⁴⁹

Nakon što je Antunov brat zatražio od Kotarskog suda u Puli da se Antuna proglašuje mrtvim, sud to čini i navodi razlog smrti: „Antun je bio mjeseca marta 1945. godine po noći odveden po nepoznatim osobama u nepoznatom pravcu te se od tada do danas nije nikome javio, a niti kući povratio.“⁵⁰ Tako je Kotarski sud u Puli pobio presudu „narodnog suda“, ako je uopće postojala.

2.5. Poznatiji narodnjaci stradalnici

Narodnjaci su bili čuvari nacionalne svijet kod Istarskih Hrvata u prvoj polovici 20. stoljeća i najsnažnija oporbena snaga fašizmu i sustavnoj talijanizaciji. Uživali su veliki ugled među istarskim Hrvatima, a potporu su imali u istarskom narodnom svećenstvu. Narodnjaci su se ideološki razlikovali od NOP-a te nisu prihvaćali sve NPO-ovske ideje, napose kad je u pitanju represivni dio prema ne hrvatskom stanovništvu i svećenstvu. „Ortodoksni odnosno tvrdi komunisti, narodnjake su smatrali klasno stranim elementom i stoga oportunistima.“⁵¹ Komunisti su brzo obračunali s najvećim dijelom istarskih narodnjaka u vremenu od 1944. do 1945. godine.⁵²

2.5.1. Pavao Krajša (1888.-1944.) iz Kringe

Nacionalna svijest u selu Kringa u središnjoj Istri bila je snažna. Pavao nije se mirio s talijanskom okupacijom Istre, te sustavnom talijanizacijom te je u selu predvodio otpor protiv fašizma. Međutim, veliki utjecaj u mjestu i suradnja s mons. Božom Milanovićem, koji je tada bio nepoželjan partizanskoj vlasti u nastajanju. Na prijevaru su ga partizani navečer 14. travnja 1944. odveli iz kuću, tako što ga je jedan partizan zamolio da mu pokaže put za jedno selo. „U tami su ga dočekali partizani, zgrabili i odveli u nepoznatu „fuzalicu“ (Jamu) pepekovci.“⁵³

2.5.2. Klarić Marčelo (1897.-1945.) iz Buzeta

U vrijeme talijanske okupacije na Buzeštini je širio hrvatske knjige i novine, te bio velik prijatelj sa vlč. Stankom Macukom. Iako veliki narodnjak, nije se bio uključio u partizanski pokret, ali je uživao velik ugled u narodu. Sin Vladimira je školovao u Trstu što komunisti nisu mogli prihvatiti. U Velikom tjednu 1945. kad je Vladimir došao doma, oznaši su ga htjeli ubiti, ali on je na vrijeme pobjegao, pa su onda ubila njegova oca. „Obistinila se prijetnja koju je izrekao jedan domaći zadrtni komunist kad su na jesen 1943. zajedno se skrivali pred njemačko ofanzivom: Tebe ćemo ubiti jer si narodnjak, a nisi komunist.“⁵⁴

2.5.3. Legović Marko (1905.-1944.) iz Muntrilja

Kao istaknuti vjerniku župi Muntirlj i narodnjak zbog nesuradnje s novom vlašću, pepekovci su ga uhitili i ubili. Iz Muntrilja su stradali i drugi narodnjaci zbog nesuradnje s novom vlašću, te bili bačeni u jamu: **Fraj Šime** (1892.-1944.), **Ivan Paljuh** (1873.-1944.) i **Šime Paljuh** (1876.-1944.). Nisu željeli surađivati s novom vlasti zbog ubojstva njihovog kolege Ivana Brčića, od strane partizana.⁵⁵

2.5.4. Levak Viktor (1905.-1945.) iz sela Levaki, župa Motovunski Novaki

Kao istinski vjernik surađivao je sa svim svećenicima bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost. Kao dobri prijatelj Zvonimira Brumničea odmah se našao na udaru partizana. Brumnić je pobjegao u Trast, a njega su oznaši na prijevaru odveli iz kuće. „Narodni sud kotara Tinjan“ osudio ga je 15. veljače 1945. na smrt kao veleizdajnika, narodnog neprijatelja i razbijača oslobodilačkoga pokreta. Sastavljena je presuda biser partizanske pismenosti i komunističke „pravde!“ Završava ovom prijetnjom: *“NARODE. Zapamti da sve ovakve narodne izdaice, krivi su da gubimo svakog dana najpostenije drugove, i prema tome svaki ovakav bit ce suđen kao Livak Viktor.”*⁵⁶

49 Usp. Ivan GRAH, *Istarska crkva u ratnom vihoru*, str. 103.

50 Presuda Kotarskog suda u Puli od 31. listopada 1950., broj R 682/50. Čuva se u privatnom arhivu obitelji Milovan.

51 Darko DUKOVSKI, *Problem hrvatske historiografije: fašizam i antifašizam u Istri – borba za opstanak*, P.M. 26/27, str. 87.

52 Ne postoji jasna lista narodnjaka, ali tako ni „narodnih neprijatelja“. Jedan od najutjecajnijih među narodnjacima je bio Joakim Rakovac koji se često kod vlasti zauzima za pravedno suđenje, a osobno je neke i spasio. Zbog toga se zamjerio nekim ljudima unutar NOP-a, te danas jedan dio ljudi koji su bili svjedoci tih događaja daju oprečne činjenice na koji je način stradao Rakovac. Stoga se s pravom postavlja pitanje: Čija je žrtva Joakim Rakovac?!

53 Ivan GRAH, *Udarit ću pastira*, str. 110.

54 Isto.

55 Usp. Isto, str. 111.

56 Isto.

2.5.5. Peteh Mate (1873.-1945.) iz Žminja

Žminjština je imala svoje istaknute vjernike i narodnjake. Peteh iz svjetonazorskih i vjerskih uvjerenja nije mogao potpuno se uključiti u partizanski pokret; ali kao i većina narodnjaka djelomično je prihvaćao pokret, u smislu pripojenja Istre. S druge strane zamjerio se Ivanu Motiki jer nije želio nositi njegove pismene poruke u strahu da mu partizani ne podvale pa da ne nastrada od Nijemaca. Na kraju su ga ubili partizani 19. travnja 1945.

Nemoguće je nabrojiti sve hrvatske narodnjake koje su partizani likvidirali prije, za vrijeme rata kao i poslije rata. Ivan Grah donosi stradanja i drugih narodnjaka po istarskim župama. Danas o ovim nevinim ljudima nitko ne govori, mada još u narodu postoje sjećanja što se događalo. Najveći nedostatak u istraživanju je nepostojanje pisane građe. Ono što i postoji je proizvod komunističkog režima. Kako godine prolaze umiru svjedoci i s njima istina!

Zaključak

Stradanja ljudi na Istarskom poluotoku prije, u vrijeme i nakon rata izazivat će među povjesničarima i istraživačima oprečna mišljenja o pojedinim ljudima, napose ako se ne odmaknu od postojanja službenih izvora po raznim arhivima. Najvećim dijelom istina o mnogim ljudima živi u narodu i potrebno je čuti svjedoke tih događaja, mada su rijetki spremni govoriti. Kad se neke pojedince pita o nekim događajima, koji nisu u skladu sa službenim tumačenjima, odgovor je: „otkud vi to znate“.⁵⁷

Mr.sc. Ilija Jakovljević

57 Pita jedan sin svoju majku koja je aktivno sudjelovala u partizanskom pokretu na poreštini o stradanju Joakima Rakovca, te jeli istina da nije poginu od Nijemaca, ona odgovara „otkud ti to znaš?“. Poslije mi je ispričala tko je ta partizanka koja je ranila – ubila Rakovca i koja ga je djevojka poslije našla iskrvavljena. Je li razlog Rakovčeve smrti suradnja sa svećenicima (vlč. Bulešićem u Kanfanaru) ili je stao na žulj nekim indoktriniranim partizanima koji su se željeli riješiti svih onih koji nisu svesrdno prihvaćali komunističku ideologiju?